

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארץ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעולם
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי
ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

סוכות ב' תשפ"ז

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בכורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף ט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רנא רש"י תוספות

לבי בליעני – מים שבאקינוס שובלעים כל מימות שבעולם שנופלים בו, ומביאין אותם עד תהום ופולטות אותן. והיינו דכתיב (קהלת א') "זהים איננו מלא". מעני – מעונים ושפלים, לפי שלא היו בארצם. אקישו – העיזו ודברו קשות את המלך כשהיהו ריח ארצם, סבורים להיות קרובים לארצם. בתינא = בכלי. לישנא

אחרינא: בתינאר = חבית. דשמוט

כתפיהו – נשמוטו שכמם. ובלו ואוול –

בלו והבלו לאבדון. משנה נותן טלה

אחד לכהן – בפריש. דממה נפשך חד

מנייהו בכור שפטר את הרחם. זכר ונקבה

– ואין ידוע אם זכר תחלה והרי הוא בכור.

או נקבה יצאתה תחלה ואין כאן בכור.

מפריש טלה – משום ספק, ומפקיע עליו

קדושת פטר חמור. והוא לעצמו – שהוא

בעצמו יאכל הטלה, ולא יתנונו לכהן. דכוח

הוי מוציא מחבירו, ועליו הראייה להביא

עדים שחזר יצא תחלה. ואיסורא ליכא,

דאפילו פטר חמור וגמור שפראו בשא – אין

קדושה לא בו ולא בפרישו, כדקתני

במנחתין: ואם מת נהנה בו. אלא גזל הוא

דמינא אם אינו נותן את הטלה לכהן.

דממונא הוא. ודכא לזכא גזל, דספק דהא.

שני חמורים בו זכר ונקבה – נותן טלה

לכהן בשביל הזכר, או שני זכרים ונקבה –

דחידא ילדה זכר, וחידא ילדה זכר ונקבה.

נותן טלה אחד לכהן – דהא איכא חד זכר

דאי בכור. ואידך דהוי ספק, דשמא הנקבה

יצאתה תחלה – מפריש טלה והוא לעצמו.

שני זכרים ושתי נקבות – ספק דק, דשמא

כל חד וחד ילדה זכר ונקבה, ושמא נקבות

יצאו תחלה. והלכך אין כאן לכהן כלום.

אלא מפריש עליהן שני טלאים לאפקיע

איסוריהו וכן לעצמו. אחת ביכרה וכו' וזכר

ונקבה מפריש טלה והוא לעצמו – דשמא

אותה שלא ביכרה ילדה את הנקבה.

שנאמר ופטר חמור תפדה בשא – ארישא

קאי. כלומר, מנא לן פדיון פטר חמור בשא

– שנאמר: "ופטר חמור תפדה בשא". וזכר

ונקבה – בין שז זכר, בין נקבה. ופודה בו

פעמים הרבה – שאם חזר כהן ונתנו לו

לפדותו. וכל שו לו פטר חמור – יכול

לפדותו בו. נכנס בו' – מפרש בגמרא.

גמרא מאן תנא – דחמורה שלא ביכרה

וילדה שני זכרים, דאינו נותן לכהן אלא חד

טלה. דלא כרבי יוסי הגלילי – דאמרין

לקמן, בפרק "הלוקח עובר פרתו" (בכורות

יז,א), רחל שלא ביכרה וילדה שני זכרים, רבי

יוסי הגלילי אמר: שניהם רחל. דאפשר לצמצם ששניהן יצאו כאחד, ושניהן בכורות. שאני התם דכתיב – גבי רחל. הזכרים לה' – דמשמע שנים. אבל בפטר חמור דלא כתיב ביה "הזכרים", אי נמי אפשר לצמצם – לא קדשי. ולגמרא מנייה – בכור בהמה טמאה מבמהנה טהורה. הא מיעט רחמנא – "הזכרים", ה"א יתירה משמע: זו ולא אחרת. כשלמא לרבי ירמיה מוקי לה כרבי יוסי – דקמפרש טעמא דמתניתין משום (טעמא) דאי אפשר לצמצם שלא יצא ראש האחד תחלה, דהוי פטר רחם – היינו דלא קתני במתניתין "יצאו שני ראשיהן כאחת" כי ידכי דתני לקמן בפירקין (יז,א) גבי מילתיה דרבי יוסי הגלילי, דהא לא אפשר. אלא לאבי – דאפשר לצמצם, וטעמא משום מיעוט ד"הזכרים" – ליתני: ויצאו ראשיהן כאחת, דשמעין מנייה רבותא! ועוד תניא כהדא – דאפילו בבמה טמאה אמר נמי רבי יוסי שניהן לכהן. בקדושת הגוף – בבמהנה טהורה. אלא משום שנאמר הזכרים – בבכור ובהמה טהורה, דשמעין מנייה דאפשר לצמצם, אמר: הוא הדין לפטר חמור.

לימא

דתנייה הכא תנייה התם. אי נמי, נחא ליה לפרש כל גזוני ואף על גב דלא צריכי. כדקתני: זכר ונקבה נותן אחד לכהן, דלא צריכא כלל. שני זכרים ונקבה נותן טלה אחד לכהן – לכאורה מפריש טלה אחד מספק לעצמו. וכן מוכח לקמן פרק שני (יח,ב) דגבי שני זכרים ונקבה – אחד לו ואחד לכהן, (דמוכח) משום קדושת בכור חלה על שתיהם. וכן פירש בקונטרס: מפרש עוד טלה, והוא לעצמו.

פי מטי לבי בליעני, מלא פווא דמיא מבי בליעני. פד אתו, אוקימניהו קמי קיסר. חונהו והוו מעני, אמר ליה: הני לאו נינהו! שקל מעפרייהו ושדא עילוייהו, אקשו לאפי מלכא. אמר ליה: פל דבעית עביר בהו. אייתניהו מיא דאייתיי מבי בליעני, שדיניהו בתינאר, אמר להו: מלייה להו ואיזילו לכו. מלו וישרו ביה קמיא קמיא ובלע להו, מלו עד דשמיט כתפרייהו, וכלי להו ואוול. משנה חמורה שלא ביכרה, וילדה שני זכרים – נותן טלה אחד לכהן. זכר ונקבה – מפריש טלה אחד לעצמו. שתי חמורין שלא ביכרו וילדו שני זכרים – נותן שני טלאים לכהן. זכר ונקבה, או שני זכרים ונקבה – נותן טלה אחד לכהן. שתי נקבות וזכר או שני זכרים ונקבה – אין לכהן כלום. אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה, וילדה שני זכרים – נותן טלה אחד לכהן. זכר ונקבה – מפריש טלה אחד לעצמו. שנאמר: "ופטר חמור תפדה בשא" – מן הקבשים ומן העזים, זכר ונקבה, גדול וקטן, תמים ובעל מום. פודה בו פעמים הרבה, נכנס לידו להתעשר, ואם מת – נהניו בו. גמרא מאן תנא? אמר רבי ירמיה: דלא כרבי יוסי הגלילי, דאי רבי יוסי הגלילי – האמר: אפשר לצמצם! אמר אביי: אפילו תימא רבי יוסי הגלילי, שאני התם דכתיב: "הזכרים לה'". – ולגמרא מנייה – הא מיעט רחמנא "הזכרים". איכא דאמר: לימא דלא כרבי יוסי הגלילי, דאי רבי יוסי הגלילי – האמר: אפשר לצמצם! אמר אביי: אפילו תימא רבי יוסי הגלילי, שאני התם דכתיב: "הזכרים לה'". בשלמא לרבי ירמיה, דלא מוקי לה כרבי יוסי הגלילי – היינו דלא קתני: "ויצאו שני ראשיהן כאחד". אלא לאביי, ליתני: "ויצאו שני ראשיהן כאחד"! ועוד, תניא: חמורו שלא ביכרה וילדה שני זכרים, ויצאו שני ראשיהן כאחד, רבי יוסי הגלילי אומר: שניהן לכהן, לפנה, שנאמר: "הזכרים לה'". והא פי כתיב האי – בקדושת הגוף הוא דכתיב! אלא משום שנאמר: "הזכרים לה'!" תיובתא דאביי, תיובתא. ורבנן

בי בליעני – פירש הקונטרס: מי אקינוס, שובלעות כל מימות שבעולם ופולטות אותן דרך תהום, דכתיב: "זהים איננו מלא". וקשה: דבסמוך קאמר: שדינוהו בתינאר, שם כלי, ושוב היאך יורדין לתהום? ואי מפרש גומא או חריץ, נחא. ויתכן "מי בליעני" – שם מקום, מדאמר שם: בי בליעני את ביה תלתא עצמיו, חד מני ידיה ארישיה, חד אליביה, בתרא דכרולו מחוי בידיה לאחוריה.

מאן תנא אמר רב ירמיה דלא כרבי יוסי הגלילי – פירש הקונטרס: מאן תנא דאמרין שילדה שני זכרים אינו נותן אלא חד טלה לכהן. וקשה לפירושו, דהכא אפילו רבינו יוסי הגלילי מודה, מדלא קתני במתניתין "ויצאו שני ראשיהן כאחד" כדקתני בפרק שני (בכורות יז,א), וכיון דלא ראינו שיצאו בבת אחת, מספק לראשין בבת אחת יצאו אפילו לרבי יוסי הגלילי, דלא שכיחא וצריך לפרש: דהו דמספק מודה רבי יוסי הגלילי דאין נותן לכהן אלא אחד טלה, מכל מקום בספק מועט – טוב להחמיר בדבר ולהפריש טלה שני לעצמו.

ושריך לעמוד בו אמר רב (אשי) מן במינו אינו חורץ – תימה: בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע"א), בעי: כרכוז אחותו דהוציאנה, מהו יש לומר: דהא במקצת פני, איכא למימר טפי במינו אינו חורץ. אינמי אחותו הוא אינו מינו טפי מאחיו. עוד יש לומר: דוקא משום דהוציאנה, שסייעה אחותו בהוצאתה, הוא דמספקא לן דילמא הוא חציצה. אבל אם לא סייעה להוציאנו – פשיטא דלא היא חציצה. ואם תאמר: ולאביי דמוקי מתניתין כרבי יוסי הגלילי דאפשר לצמצם, ואפילו הכי אינו נותן כי אם טלה אחד לכהן משום דכתיב "הזכרים", אמאי לא אמר: כל שאינו בזה אחר זה – בבת אחת אינו, ולא קדוש לא זה ולא זה? ויש לומר: דלא מסתבר למימר הכי אלא בדבר התלוי במעשה, כהוא דקדש שתי אודות, ותודה שנשחטה על שמונים חלות. אבל קדושה הבאה מאליה – לא אמר הכי, ואף על גב דשייך למימר: די מניניהו מיתית די מניניהו מפקת. ואם תאמר: מדקאמר "נהי דאי אפשר לצמצם חציצה מיהא איכא", משמע דהכי קאמר: נהי דאי אפשר לצמצם, ודין הוא שיקדש האחד לרבנן – חציצה מיהא איכא, ולא היה לו להיות קדוש. משמע דאי הוה אפשר לצמצם – היה אז קשה לן היאך קדוש, בלא טעם חציצה. ומה קשה? והא (פירקין ופרישית) דלא אמר כל שאינו וכו' בבת אחת כי אלא בדבר התלוי בדבריו? ויש לומר, דהכי פירושו: נהי דאי אפשר לצמצם – ולחכי נחא לרבנן שאין שתייהן קדושין משעם

"הזכרים" כמו לרבי יוסי הגלילי, דלא אפשר למירש להו "הזכרים" כיון דסבירא להו אי אפשר – מכל מקום ליהוי חציצה. זכר ונקבה מפריש טלה לעצמו – ואם תאמר: לרבי יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם, אם יצאו שניהם בבת אחת – אין חזק קדוש, לפי מה שפירשתי לעיל: נקבה חוצצת ועוד, תנן לקמן בפרק שני (יז,ב). זכר ונקבה – אין לכהן כלום. משמע דקאי איצאו שני ראשיהן כאחת דרישא, שהנקבה מבטלת בכורת זכר, שגם היא פטרה בכורת רחם. ואם כן, סמוך מיעוט דבבת אחת לחומצה דנקבות קדמות, והוה לזכר זכרים קדמים מעטא! ויש לומר כדפריך לעיל: בספק מועט החמירו להפריש לו לעצמו. שתי חמורין שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן שני טלאים לכהן – הכא נחא, דאצטרך לאשמועינן אין פרדה וחזור ופודה כל זמן שלא ניתן ליד כהן, כדפריך לעיל בפירקא (ד,ב). אבל לקמן פרק שני דקתני כי האי גזאת גבי בכורות בהמה טהורה, ליכא למימר הכי יש לומר, קא משמע לן: לא תליין להעמיד המונח בחוקת בעלים, שהאחת טעפה ותמנה הוולד, ואחת ילדה שני זכרים. ומיהו, לקמן פרק "יש בכור" (מח,ב) קתני כהאי גזאת גבי נשים – ליכא למימר הכי, שכל אחת יודעת בעצמה מה שילדהו ויש לומר: איכא

דתנייה הכא תנייה התם. וכן מוכח לקמן פרק שני (יח,ב) דגבי שני זכרים ונקבה – אחד לו ואחד לכהן, (דמוכח) משום קדושת בכור חלה על שתיהם. וכן פירש בקונטרס: מפרש עוד טלה, והוא לעצמו.

רנב בבורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף ט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

לאפקועי לאיסורא מיניה – דלפטורו ממצות עריפה לא היה צריך להפריש מספק, כמו שאין נותן לכהן מספק, כמו כן אינו עורפו מספק. **ותנן** רבי יהודה אומר במזיד קידש – משמע הכא דמקדשת בגבולין קודם שגיע לירושלים. והא דאמר בסוף פרק "חלק" (סנהדרין ק"ב): בגבולין דברי הכל פטורין מן החלה – לאו משום דחשיב ממון גבוה לכלול עלמא בגבולין, אלא

משום דלא קרינן ביה "עריסותיכם", כיון דאסור באבילה. וכן עיר הנדחת – לאו "שללה" הוא, כדאמר התם. ב"השובר את הפעלים" (בבא מציעא ז"א), נמי פטר רבי יהודה מחסימה מעשר חוץ לחומה – לאו משום דחשיב ממון גבוה חוץ לחומה, אלא משום דבעינן ידשו הראוי לו, כדממעטין הקדש (ממעילה) ובמעילה יג"א.

מכל האוכל אשר יאכל אוכל שיכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל – ואם תאמר: פרק "כסוי הדם" (חולין פ"ה), פטרינן עוף טמא מכסוי לרבי שמעון גבי שחיטה שאינה ראוי, מדכתיב: "ציד חיה או עוף אשר יאכל" וגו'. והא אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים. והוא יש לומר: התם "ידה או עוף" כתיב, משמע דאתא למעוטי מינים טמאים שאין נאכלין לישראל, ואף על גב שיכול להאכילו לאחרים. אבל הבא, "מכל האוכל אשר יאכל" משמע שפיר למעוטי שאין נאכל לאחרים. מה

ורבנן, לימא קסברי רבנן מקצת רחם מקדיש? דאי פוליה רחם מקדיש, נהי דאי אפשר לצמצם, חציצה מיהא איפא! אמר רב: מין במינו אינו חוצץ. "וכר ונקבה – מפריש טלה" כו'. וכיון דלעצמו הוא, למה לי לאפרושי? – לאפקועי לאיסוריה מיניה. אלמא, כיון דלא מפקע – אסור בהנאה; מתניתין מיני? רבי יהודה היא, דתניא: פטר חמור אסור בהנאה, ורבי שמעון מתייר. מאי טעמא דרבי יהודה? אמר עולא: יש לך דבר שצריך פדייה, ומותר? – ולא? והרי בכור אדם, שצריך פדייה, ומותר! – אלמא: יש לך דבר שהקפידה עליו תורה בשוה, ומותר? – ומי הקפידה? והא רב נחמיה בריה דרב יוסף פריק ליה בשילין בשוין! – בשוין לא קאמר; כי קאמרינן – שלא בשוין, והכי קאמר: יש לך דבר שהקפידה עליו תורה לאפקועי לאיסוריה בשוה? – והרי מעשר, שהקפידה עליו תורה בכסף צורי, ותנן רבי יהודה אומר: במזיד קידש! –

בפטר חמור נמי מיקדשא. בדרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: אשה יודעת שאין מעשר שני מתחלל על דדה, ועולה ואוכלתו בירושלים; הכא נמי, אשה יודעת דפטר חמור איסורא אית ביה, ופרקא ליה בשוה, ומקדשא בתך דביני וביני. ורבי שמעון, מאי טעמא? אמר עולא: יש לך דבר שפדיונו מותר והוא אסור? – ולא? והרי שביעית דפדיונה מותר והיא אסורה! – שביעית נמי פדיונה אסור, דאמר מר: האחרון אחרון אסור. ואיבעית אימא: רבי יהודה ורבי שמעון בהאי קרא קמיפלגי, דתניא: "לא תעבד בכבוד שורך" – אבל אתה עובד בשלך ובשל אחרים, "ולא תגז בכור צאנך" – אבל אתה גוזז שלך ושל אחרים, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: "לא תעבד בכבוד שורך" – אבל אתה עובד בכבוד אדם, "ולא תגז בכור צאנך" – אבל אתה גוזז בכור חמור. בשלמא לרבי שמעון – היינו דכתיב תרי קראי, אלמא לרבי יהודה, תרי קראי למעוטי שלך ושל אחרים למה לי? ותו, לרבי יהודה, בכור אדם נמי גימא דאסורא אלא, דכולי עלמא "שורך" – למעוטי בכור אדם הוא דאתא. כי פליגי ב"צאנך", דרבי יהודה למעוטיה, דאמר: שותפות גוי חייבת בכבודה, וכי איצטרך קרא – למישרי בגוה ועבודה. ורבי שמעון סבר: שותפות גוי פטורה מן הכבודה, ולענין גוה ועבודה לא איצטרך קרא, כי איצטרך קרא לפטר חמור. בשלמא לרבי יהודה – היינו דכתיב "צאנך", ו"שורך" – אטו "צאנך". אלמא לרבי שמעון, "שורך" ו"צאנך" למה לי? קשיא. אמר רבה: ומודה רבי שמעון לאחר עריפה שהוא אסור; מאי טעמא – גמר עריפה עריפה מעגלה ערופה. אמר רבא: מנא אמינא ליה? דתניא: הערלה, וכלאי הפרם, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וציפורי כצורע, ופטר חמור, ובשר בחלב – כולן מטמאין טומאת אוכלין. רבי שמעון אומר: כולן אין מטמאין טומאת אוכלין. ומודה רבי שמעון בבשר בחלב שמתמא טומאת אוכלין, הואיל והיתה לו שעת הפישה. ואמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי שמעון? דכתיב: "מכל האכל אשר יאכל" – אוכל שאותה יכול להאכילו לאחרים – קרוי אוכל, שאי אתה יכול להאכילו לאחרים – אינו קרוי אוכל. –

א

לימא קסברי רבנן מקצת רחם – הנוגע בבכור, מקדשו. דנהי דאי אפשר לצמצם, וראשון לחודיה קדיש – איכא למיפרך: הא קודם שיצא כולו – יצא אחיו וחוצץ בינו לבין הרחם, וכתיב (במדבר ח'): "פטר כל רחם", עד שיפטור כל הרחם! ולרבי יוסי ליכא למיפרך, דכיון דתרומתו קדשו – כח דמו. מין במינו – ואלו שניהם מין אחד. ומותר – קודם פדיונו. בכור אדם – מותר בהנאה למעשה ידיו קודם פדייה, דהא לא אשכחן דאסור. שהקפידה וכו' – וכיון דמחמיר כולי האי, שקבע לו הכתוב פדיון בשוה ולא באחר, ודאי אסור בהנאה. בשלך – עשבים שלוקות. בשוין – שנתון עשבים שוה דמי החמור לכהן. בשוין לא אמרינן – דלא חמיר מהקדשות. לאפקועי לאיסורא בשוה – ואפילו שלא בשויה, כדקתני מתניתין: גדול וקטן, בכסף צורי – דאינו מתחלל על אסימון, כדכתיב (דברים יד): "וצרת הכסף בידך", במזיד – שנתכון לחללו. קידש – אם קידש בו את האשה – מקודשת. אלמא, מותר בהנאה לרבי יהודה: בתך דביני וביני – ששוה החמור יותר מן חשה. שפדיונו מותר – כגון הבא, שהבזק אוכל את חשה בלא שום הקרבה, והוא אסור קודם פדיון. דהא פסולי המוקדשין, שאסורין בהנאה קודם פדיון, הוי פדיון נתפס בקדשותו ואסור. שביעית – המוכר פירות שביעית – הדמים מותרין לעולם, והפירות עצמן מתבערין בשעת הביעור כשכלה לחיה. וקא סלקא דעתך דהאי מקשה דפדיון שביעית מותר לעולם, ולא שמייעא ליה הא דאחרון אחרון נתפס. אחרון אחרון – במסכת סוכה (מ"ב): לקח בפירות שביעית בשר – אלו ואלו מתבערין בשעת הביעור. לקח בבשר יין – יצא בשר ונכנס יין, יין בשמן – יצא יין ונכנס שמן, ואחרון נתפס בשביעית להתבער, ופרי עצמו שגול בשביעית שבאו אלו מכחו, בכל מקום שהוא אסור מן הביעור ואילך. בשלך ושל אחרים – גרים. כגון בכור בהמה שיש בה שותפות לגוי, אף על גב דמחייב רבי יהודה למיתב חצי דמי לכהן – פרי בגוה חמור לא שאין קדושה לחצאין, אבל שרי תבור לא ממעט מהאי קרא, וכל כמה דלא ממעט לא שרינן ליה, דלא גרע מבכור בהמה טהורה. ולרבי שמעון ממעט ליה קרא. בשלמא לרבי יהודה – דרדשו: "צאנך" – ולא של שותפות גוי. היינו דכתיב צאנך – דמשמע: המיוחד לך, ולא כתב "צאן" סתמא. ו"שורך", אף על גב דמצי למיתב "בבכור שור" ומימעט נמי בכור אדם מיניה, אפילו הכי אטו "צאנך" כתב "שורך", הכי גרסינן: היינו דכתיב צאנך ושורך אטו צאנך אלא לרבי שמעון לכתוב שור וצאן. אמר רבא – גרסינן. לאחר עריפה – אם לא פדאו וערפו כדינו. אסור – להאכילו לכלב. עגלה ערופה – אסורה בהנאה, משום דכתיב (דברים כא): "שם" – שם תהא קבורתה. ושור הנסקל – ששחטו לאחר שנגמר דינו, דלא ירדה בו טומאת נבילות. ועגלה ערופה – ששחטה לאחר ירידתה לנחל איתן, דקיימא לן דהיא אוסרתה. ציפורי מצורע – אסורין בהנאה, במסכת קדושין (נ"א), ופטר חמור – ששחטו ועדיין מפרסכ, שלא ירד לטומאת נבילה. אבל אם נגע בו שרץ – מטמא טומאת אוכלין, שאם חזר ונגע באוכלים אחרים – מטמאים, אף על פי שמפרסכ. דאמר ב"העור והורטוב" (חולין ק"ב): השוחט בהמה טמאה לגוי ומפרסכת – מטמא טומאת אוכלים. דמהניא לה שחיטת ישראל למהוי מחשבה, והואיל ושחיטה דכותה חזיא לה בהמה טהורה. אי נמי, אפילו ערפו ממש, דנבילה היא. ואיכא למימר בהם טומאת אוכלים, כגון דאיכא פחות מכזית מיניה, דלא חזי לטומאת נבילות, מיצטרף בהדי פחות מכביצה אוכלין ומשלימו לכביצה. כולן מטמאין טומאת אוכלין – אם נגע בהו טומאה. ואף על גב דאינהו נפיהו אסירי, מהניא להו להכי שאם נגעו באוכלין אחרים – מטמאין אותן. כולן אין מטמאין – הואיל ואסורין בהנאה. שעת הכושר – קודם ביטול. לאחרים – לגרים, דאינו אסור בהנאה.

בכורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף י עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רנה רש"י

אי הכי – דטעמא דרבי שמעון משום הנאה הוא. מה להלן מותר בהנאה – דכתיב: "לכלב תשליכון אותו" (שמות כב). לירידה נמי – לצורך ישראל עצמו, היתה לו שעת הכושר. אבל שור הנסקל ועגלה ערופה לא היתה לו שעת הכושר אפילו קודם לכן, דבהמה בחיה בחזקת איסור עומדת. ליתני ומודה רבי שמעון בפטר חמור –

דהא יכול להאכילו לאחרים הוא. דלא חשיב עליה – לאכילה, ומשום הכי לא תני ליה, דסתמיה לאו לאכילה קאי. ואיסורו חשיבו – איסור דאסר ליה רחמנא לישראל משווי ליה אוכל, דכיון דאסר ליה – מכלל דראוי לאכילה לגוי הוא. צריכה מחשבה – לטמא טומאת אוכלין אם נגע בהן שרץ, שאם תגע אחרי כן באוכלין כשרין – תטמאם. וכל כמה דלא חשיב עליה – לית ביה שום טומאת מגע, דנבלת עוף טהור אינה מטמאה אלא אם אכלה, ואז מטמאה אותן בגדים שהוא לבוש בשעת בליעה. ואינה צריכה הכשר – הואיל ויש עליה טומאת חמורה טמא אדם ובגדים אם היה אוכלה. ואמר בכריתות בפרק "דמ שחיטה" (כא,א) "וכי יותן מים", וכו', מה רעים מיוחדין שאין סופן לטמא טומאת חמורה צריכין הכשר – אף כל טמא סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר. ולא שייך הכשר אלא בטומאה קלה דאוכלין, וכן מחשבה. רבי שמעון היא – דלית ליה איסורו חשיבו. נבלת בהמה טמאה בכל מקום – שהיא. סתמא לאו לאכילה קאי, דמאיסה. ועוד, שיש לה שני דחויין: אחד – שלא נשחטה, ואחת – טמאה היא. וכן נבלת עוף טהור. וחלב – שומן של נבלת טהורה. בכפרים – דעניים הם, ואין רגילין לאכול עופות ושומן – צריכין מחשבה להאכילן לגוי, ואם לאו – אין מטמאין טומאת אוכלין. וכן אמר: נבלת בהמה טמאה, טומאת אוכלין למה לה שני מטמאה אדם וכלים, כל שכן אוכלין תריץ כדאמר בכריתות בפרק "דמ שחיטה" (כא,א): דאי איכא פחות מכות טמאה, דאין עליה טומאת נבלות, שהרי אין בה שיעור, וצירפו לפחות מכביצה אוכלין, אם חדש על פחות מכות – לאכילה – מעטרף עם שאר אוכלין להשלימה לכביצה, שאם יגע בן שרץ יטמאו. "והחלב" לא גרסינן, דליכא למימר ביה אין צריך הכשר, דאי בחלב נבלת – הא אין מטמא טומאה חמורה, דכתיב (ויקרא ז): "עשה לכל מלאכה", ואמאי לא ניבעי הכשר? ואי בחשבה, ומשום שכבר

הוכשר – הא שנינו בגמרא בהעור והרועב"ב (חולין קכא,א): חזר רבי עקיבא להיות שונה כרבי יהודה, דהכשר שחיטה לא מחניא לחלב, משום דאכתי לאו אוכל הוא, דהא דכפרים לאו בר אוכל הוא עד דחשיב עליה. ובטהרות במשנה לא גרסינן ליה. ואינה צריכה הכשר – הואיל ומטמאה טומאה חמורה בעוד שהיה בה זית שלם, בעודה היא מחוברת בנבלה. נבלת בהמה טהורה בכל מקום – סתמא לאכילת גוי, דלא מאיסה, ועוד, דלגבי ישראל אין בה אלא דחוי אחד. הלכך אינה צריכה מחשבה לקבל טומאת אוכלין, להצטרף פחות מחבית הימנה לפחות מכביצה אוכלין. וכן נבלת עוף טהור והחלב של שחיטה. בשווקים – בכרכים. דיש בה רוב עם, ועשירים הם, ורגילין לאכול רוב עופות ושומן. ולא הכשר – נבלת בהמה ועוף – משום דמטמאין טומאה חמורה, וחלב שחיטה בשווקים – משום שכבר הוכשר בשחיטה, דכיון דלא בעי מחשבה, אהני ליה הכשר שחיטה. הא טמאה בעיא מחשבה – ולא אמרינן: איסורו זהו חישוב! אף הנמל – דינו כבהמה טהורה, הואיל ויש בו אחד מסימני טהרה. ומדאסיף רבי שמעון בסיפא – מכלל דירישא רבנן אי, ושעמי מינה: לית להו איסורו חשיבו. וגבי פטר חמור דמטמאין לעיל – בדחשיב עליה הוא. ואפילו הכי מטהר רבי שמעון, דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הוא, דמודה לאחר עריפה שהוא אסור, כדרבה. אלא אמר רבא – דכולי עלמא לא אמרינן איסורו חשיבו גרידא, ואפילו הכי פלוגתיהו בדלא חשיב, וליתא לדרבה. ודקשיא לך: מאי טעמא דרבנן? אי דעריפה מיערף – הכי נמי דמודו רבנן דלא מטמא טומאת אוכלין, הואיל ולא חשיב עליה.

מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה כו' – תימה: דבפרק "כל שעה" (פסחים כד,ב) דריש איסי בן יהודה איסור באכילה מחבא, ואיסור הנאה ליף מקל וחומר דערלה. והשתא במאי פליגי? ויש לומר: קסבר תנא דהתם, כיון דמצוי לקומי תריהו, הגורה שזה וקל וחומר – מקיימי. ומיידו קשה: דבכמה מקומות אתאי גורא שזה ומפקינן מקל וחומר. כדאמר בבמה דוכתי: "שיכול", ועושה קל וחומר, והדר – "תלמוד לומר", אלמא אתאי גורא שזה ומפקינן מקל וחומר ופירש רבינו תם: קרא איירי במידי דאסור בהנאה, כגון קדשים שיצאו חוץ למחיצתו, דדריש בפרק "בהמה המקשה" (חולין סח,א) מ'בשר בשדה": כיון שיצא חוץ למחיצה – גאסר. ואף על גב דפשטיה דקרא בהיתר הנאה, דכתיב: "לכלב תשליכון אותו", קסבר תנא דהתם: לחכי אהני קל וחומר – דילפינן מקדשים לאיירי בהו נמי קרא. ותנא דרבא סבר: מטריפה דשריא בהנאה ילפינן, כפשטה, ולית ליה קל וחומר. דהכי נמי מאן דדריש איסור הנאה משלשה "לא תבשל", לית ליה קל וחומר. (ואם תאמר: מאן דדריש ליה מקדש, אית ליה קל וחומר) – תיפוק ליה איסור הנאה מ'כל בקדש' באש שחרף, כדילפינן מתיבתא פירק "כל שעה" (פסחים כד,א), פסולי קדשים! יש לומר: "עם קדש" ר'אנשי קדש – מענין אחד, דמא אהרדי. אי נמי, דנין חולין מדחולין ואין דנין חולין מקדשים. כדאמר פירק "כיסוי הדם" (חולין פה,א).

נבלת בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור בכפרים מחשבה ואינה צריכה הכשר – "והחלב" לא גרסינן, דליכא למימר דאין צריך הכשר, דאי בחלב נבלה – הא אינה מטמאה טומאה חמורה, דכתיב (ויקרא ז): "עשה לכל מלאכה", ואמאי לא נבעי הכשר? ואי בחשבה – הרי שנינו בפרק "העור והרועב" (חולין קכא,א): חזר רבי עקיבא לדיות שונה כרבי יהודה, דהכשר שחיטה לא מחניא לחלב משום דאכתי לאו אוכל הוא, דהא בכפרים לאו בר אכילה היא עד דחשיב עליה. ובמסכת טהרות לא גרסינן ליה. עד כאן לשון הקונטרס. לפי שיש פירושם שאין כתב בהן. ושטא מאחרים דוגה. ואף על גב דרב פפא מוקי דהם "בהעור והרועב" (שם) פלוגתא דתנאי בהיתר מחשבה, מכל מקום מסתבר, דהכי סתם משנה דמסכת טהרות סברה כי חזרה. ובסיפא גרסינן לה שפיר: החלב בשווקים אין צריך לא מחשבה ולא הכשר, ובחלב שחיטה אמרינן. וכן פירש הקונטרס.

ונבלת עוף טהור בכפרים – פירש הקונטרס: עניים הם, ואין רגילין לאכול עופות. ונראה לפרש שזה אחר: ששוקין שי אוכלין מרובים, וקוצין כל דבר. בכפרים אוכלים מועטין, ולא זבני אלא מידי מעליא. **נבלת** בהמה טהורה בכל מקום – מה שיש חילוק בין טמאה לטהורה, ואף על גב דתריהו לא מובין אלא לגוי, ותפצין הם בחזיר יוחר, כדאמרין דהם חולין (ז,א). "רבתיים מלאים כל טוב" – (בכותל) וקדילין דחזירי, ואמרין במגילה (יג,א): "ירשנה לטוב" – בתלי דחזירי. מכל מקום, מה שהיא טהורה משני אוכלי בראיה מעט, הואיל וכשנאני נבילה אוכל גמור הוא לישראל. ומתאי טעמא מהני לרבי שמעון בגמל וארנבת שפן וחזיר סימני טהרה לשווי אוכל, כדאמר בסמוך. ובקונטרס נמי פירש באן: נבלת בהמה טמאה, כל מקום שהיא – סתמא לאו לאכילה קיימא, דמאיסה. ועוד יש עליה שני דחויין: אחד – שלא נשחטה, ועוד – דטמאה היא. וגבי נבלת בהמה טהורה פירש: סתמא לאכילת גוי, דלא מאיסה. ועוד, לגבי ישראל אין בן אלא דחוי אחד, דהלכך אינה צריכה מחשבה. **והחלב** בשווקים – פירש הקונטרס: רגילין לאכול עופות ושומן. משמע שרוצה לומר דכל שומן קרי חלב. ולא מיירי דוקא מחלב האסור, כגון תותב קרם ונקלף וחולין מטב.

שהשחט

הכא

רנו בכורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף י עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רש"י תוספות

ששחטת עורב להתלמד דמו מכשיר – פירש הקונטרס: אם נפל על חורעים. וכל שכן אם שחטו שחיטה גמורה דמו מכשיר אפילו לגופיה, דשחיתו מחשבתו. ואם נחרו ולא שחטו – תו לא פליג רבי אליעזר, דודאי לעלמא מכשיר דמו ולא לגופיה, דאיהו גופיה לא מקבל טומאה בלא מחשבה, עד כאן לשון הקונטרס. ותימא: פירש דרם נחירה מכשיר לעלמא. דמה

הכא במאי עסקינן – בגון ששחטו להתלמד בו, ובפלוגתא דנימוס ורבי אליעזר. דתניא, אמר רבי יוסי: סח לי נימוס אחיו של רבי יהושע הנרסי, ששחטת את העורב להתלמד בו – דמו מכשיר. רבי אליעזר אומר: דם שחיטה לעולם מכשיר. רבי אליעזר היינו תנא קמא! אלא לאו איסורו חישובו איפא בינייהו, תנא קמא סבר: דמו מכשיר – לעלמא, אבל לגופיה – בעי מחשבה. ואחא רבי אליעזר למימר: דם שחיטה לעולם מכשיר, ואפילו לגופיה נמי לא בעי מחשבה. – מומאי? דילמא טעמא דרבי אליעזר התי – דשאני עורב, הואיל ויש בו סימני טהרה! ומגלן דסימני טהרה מילתא היא – דקתני עלה דהיא, אמר רבי שמעון:

מה פעם – הואיל ויש בו סימני טהרה. וכי תימא: אי משום סימני טהרה, מאי איריא להתלמד? אפילו להתעסק נמי! אין הכי נמי, ומשום נימוס. איתביה: לא רצה לפדותו – עורפו בקופין מאחוריו וקוברו, ואסור בהנאה, דברי רבי יהודה, ורבי שמעון מתיר! – אימא: ומחיים אסור בהנאה, ורבי שמעון מתיר. – והא מדסיפא מחיים הוי – רישא לאו מחיים. דקתני סיפא: לא ימיתנו לא בקנה ולא במגל ולא בקרדום ולא במגירה, ולא יכניסנו לחדר וינעול דלת לפניו בשביל שימות. ואסור בגיזה ועבודה, דברי רבי יהודה, ורבי שמעון מתיר! – רישא וסיפא מחיים, רישא – בהנאת דמיו, סיפא – בהנאת גופו. וצריכא, דאי תנא הנאת דמיו – בההוא קא שרי רבי שמעון, אבל בהנאת גופו – אימא מודה ליה לרבי יהודה. ואי תנא בהנאת גופו – בההוא קאסר רבי יהודה, אבל בהנאת דמיו – אימא מודה לרבי שמעון, צריכא. וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: מודה רבי שמעון לאחר עריפה שהוא אסור. ואמר רב נחמן: מנא אמינא לה? – דתניא: "וצרפתו", נאמר כאן עריפה, ונאמר להלן עריפה, מה להלן אסור – אף כאן אסור. מני? אילימא רבי יהודה – מחיים מיסר אסור! אלא לאו רבי שמעון הוא. אמר ליה רב ששת, ספרא חבריך תרגומה: לעולם רבי יהודה, ואיצטריך, סלקא דעתך אמינא עריפה במקום פדייה עומדת, מה פדייה מתרת – אף עריפה מתרת, קא משמע לן. אמר רב נחמן: מנא אמינא לה? מדתני לוי: הוא הפסיד ממונו של כהן – לפיכך יופסד ממונו. מני? אילימא רבי יהודה – הא מיפסד וקאי? אלא לאו רבי שמעון היא. – איבעית אימא רבי יהודה, ואיבעית אימא רבי שמעון; איבעית אימא רבי יהודה – אפסידא דביני ביני, ואיבעית אימא רבי שמעון – לפחת מיתה. וכן אמר ריש לקיש: מודה רבי שמעון לאחר עריפה שהוא אסור. ורבי יוחנן, ואי תימא רבי אליעזר אומר: עדיון היא מחלוקת. איפא דמתני לה להא דרב נחמן אחא: המקדש בפטר חמור – אינה מקודשת. לימא מתניתין דלא פרבי שמועון? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: לאחר עריפה, ודברי הכל. איפא דאמרי: הא מני? לא רבי יהודה ולא רבי שמעון, אי רבי שמעון – תיקדש בכלויה, אי רבי יהודה – תיקדש בהך דביני ביני? אמר רבה בר אבוא אמר רב: לעולם רבי יהודה, וכגון שאינו שוה אלא שקל. וסבר לה רבי יוסי בר יהודה. דתניא: "תפדה" – תפדה מיד, תפדה כל שהוא. רבי יוסי בר יהודה אומר: אין פדייה פחותה משקל. אמר מר: "תפדה" תפדה מיד, תפדה כל שהוא. פשיטא! – איצטריך, סלקא דעתך אמינא: הואיל ואיתקש לכבד אדם, מה כבוד אדם – אחר שלשים, ותמש, האי נמי – אחר שלשים, ותמש, קא משמע לן: "תפדה" – מיד, "תפדה" – כל שהוא. רבי יוסי בר יהודה אומר: אין פדייה פחותה משקל. ממה נפשך, אי מקיש לכבוד אדם – תמש ליבעי, ואי לא מקיש – שקל מנא ליה? – לעולם לא מקיש; אמר רבא: אמר קרא "וכל ערפק יהיה בשקל הקדש" – כל ערכין שאותה מעריך לא יהו פחותין משקל. – ורבנן: ההוא בהע

טעם יכשיר, כיון דלא הוי דם שחיטה. ודם חללים לא שייך בבהמה אלא באדם. **שאני** עורב הואיל ויש בו סימני טהרה – הוא הדין עשרים וארבעה עופות חוץ מנשר, כדמוכח פרק "אלו טרפות" (חולין סא.ב). **מאי** איריא להתלמד אפילו להתעסק – פירש: ואפילו נחרו נמי, דלחתעסק נמי לאו שחיטה היא, ובנחרו דמי. ואף על גב דאז לא היה חכשור בדם שחיטה, מכל מקום פריך. כיון דלא אתי לאשמועינן דם שחיטה מכשיר, כיון כבר אשמועינן, ולא בא לאשמועינן אלא דאין צריך מחשבה הואיל ויש בו סימני טהרה – זה היה יכול לאשמועינן בלא שחיטה. אמר

כוליה שרי בהנאה. שאינו שוה אלא שקל – סלע. דהשתא ליכא ביני ביני, דההוא שה דיהבין לכוון תותיה בעי למיהוי שוה שקל. תפדה תפדה – דתנינן בתיב "והוא חמור תפדה בשח" (שמות יג. שם לד). מיד – אפילו בתוך שלשים. איתקש לכבוד אדם – דכתיב (במדבר יח): "את כבוד האדם ואת כבוד הבהמה טמאה תפדה". מה כבוד אדם – פרינו לאחר שלשים יום, ופרינו מכן חדש תפדה, וחמשה סלעים בעי למיתב. אף כאן לאחר שלשים יום וחמשה – סלעים בעי למיתב. בהע

הכא במאי עסקינן בגון ששחטו – לפטר חמור. ואי דשחטיה לשם שחיטה גמורה – אפילו לרבי שמעון היא מחשבה, ומטמא. אלא בשחטו על מנת להתלמד בו הלכות שחיטה. ובהך פליג, דרבנן סברי: דך שחיטה משויא לה אוכל בשחיטה גמורה מעלייתא, דאמרין ב"העור והרובע" (חולין קיז.ב). השוחט בהמה לגוי כו' כדפרשית לעיל. ורבי שמעון סבר: דך שחיטה לאו מעלייתא היא, ולא היא מחשבה. ובפלוגתא דנימוס ורבי אלעזר. דמו מכשיר – אם נפל על חורעים. וכל שכן אם שחטו שחיטה גמורה – דמו מכשיר אפילו לגופיה, דשחיתו היא מחשבתו. ואי נחרו ולא שחטו – תו לא הוה פליג בה רבי אלעזר, דודאי לעלמא הוא דמכשיר דמו ולא לגופיה, דאיהו גופיה לא מקבל טומאה בלא מחשבה. אלא לאו איסורו חישובו – הוא דאיכא בהדי שחיטה, כהאי גונא איכא בינייהו. לעלמא – אם נפל על חורעים. אבל לגופיה בעי מחשבה, דאיסורו חישובו גרידא לא אמרין, דך שחיטה לא חשיבא לשווייה אוכל. ואפילו לגופיה לא בעי מחשבה – דך שחיטה משויא לה אוכל. ובהאי נמי פליג, רבנן כרבי אלעזר ורבי שמעון כנימוס. הואיל ויש בו סימני טהרה – כדאמר ביאלו טרפות" (חולין סא.ב), משום הכי הוי אוכלא. אבל לגבי פטר חמור דלית ליה סימני טהרה, אי לאו דחשיב, משום דך שחיטה לא מטמו ליה רבנן. ורבי שמעון, אף על גב דחשיב עליה – פליג, משום דחמור בהנאה לאחר עריפה, כדכרבה. ומגלן דסימני טהרה מילתא – לאחותי ליד טומאה, דקתני עלה בברייתא דלעיל: נבלת בהמה טהורה כו'. אפילו להתעסק – דמתבין לחתוך דבר אחר, דלאו לשחיטה איכיון. אין הכי נמי ומשום נימוס – להודיע כח, דאף על גב דשחטו להתלמד בו, דהוי שחיטה חשובה טפי מלחתעסק – אפילו הכי איהו גופיה לא מטמא ליה נימוס. איתביה – אבי ונכריו דאמרו: מודה רבי שמעון לאחר עריפה. בקופין – סכין גדול, שכן דרך עריפה. מאחוריו – ממול ערפו, דכתיב "וערפתו". במגירה = שיגא, סכ שיש בה פגיונות הרבה. בהנאת דמיו – אם החשיכה לאחרים. בהנאת גופו – כגון גיזה ועבודה. מה פדייה מותרת – דלאחר פרינו דברי הכל שרי בהנאה. הוא הפסיד ממונו של כהן – שלא פדאו בשוה ויתגנו לכהן. לפיכך יופסד ממונו – יכפוהו בית דין לעורפו לאחר שלשים, כדמפרש בפרקא יגיא, ויאסר בהנאה. הא מיפסד וקאי – דמחיים נמי אסור, ומאי מפסדא ליה עריפה? אלא לאו רבי שמעון – ולאחר עריפה מודה. דביני ביני – דמחיים נמי אסור בהנאה – מצי פריך ליה בשוה בר דנקא, והשתא מפסיד הכל. איבעית אימא רבי שמעון – ואפילו כל בהנאה לא מיתסר. ומאי אפסיד ממונו – לפחת מיתה, מה שמיתה פיתתה, דמחיים הוה שוה מנה, ולאחר מיתה אינה שוה אלא דינר להאכילו לכלבו. להא דרב נחמן – דאמר לעיל: מודה רבי שמעון לאחר עריפה. תיקדש בבוליה – דהא

בבורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רט רש"י

1 בהשג יד כתיב – האומר: "ערכי עליו", ואין לו כדי ערך, כתיב ביה (ויקרא כו):
 2 "על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן". וכתיב בתריה: "וכל ערכך" וגו', דאי
 3 נמי לית ליה שוה שקל – לא יעריכנו הכהן פחות משקל. הלכה בדברי חכמים
 4 – דפדיונו בשוה כל דהו. **פירושו** – שוה כחשו. בר דנקא – קטן, שאינו שוה
 5 אלא מעה, שהוא תתות דינר. נמי תניא –

6 במתניתין. **פשיטא** – דאפילו פטורחא, דהא
 7 כל שהוא קאמרי רבנן לעיל. כולי האי –
 8 בר דנקא. אי נמי, נהי דקטן יכול ליתן, אבל
 9 פטורחא שהוא כחוש – לא. רגיל הכא
 10 ורגיל הכא – פחות מסלע ויותר משקל.
 11 קשיא הלכתא אהלכתא – הכא אמרת:
 12 הלכתא ברגיא, ולעיל אמרת: הלכתא
 13 בדברי חכמים דאפילו בר דנקא. בא לימלך
 14 – מה יתן לכהן, אמרין ליה ברגיא. בעושה
 15 מעצמו – ונותן בר דנקא, לא כיפינן ליה
 16 טפי. האמר – בשמעתין לעיל (ט,א).
 17 הקפידה תורה עליו בשוה. ואף על גב
 18 דתרגינן לעיל: בשויו לא קאמרין, מיהו
 19 האי מקשה מאי דסלקא דעתך מעיקרא
 20 נקט. **רבינא קשיא** ליה – אמאי מוקמה
 21 למימרא דריש לקיש כרבי שמעון? הא
 22 קיימא לן דרבי יהודה ורבי שמעון – הלכה
 23 כרבי יהודה, בעיובין בפרק "מי
 24 שהוציא חור" (מו,ב). וסתם לן תנא דמתניתין
 25 כרבי יהודה, דאסר לפטר חמור בהנאה,
 26 דתנן: מפרשי טלה לאפקועיה לאיסוריה.
 27 **ואת אמרת** – למילתך כרבי שמעון. חמור
 28 מן ההקדש – שפודוהו בבסוף בשויו.
 29 להחמיר עליו – שלא יפדוהו אלא בשוה.
 30 **אלא להקל עליו** – דאם פדוהו בשוה –
 31 יכול לפדותו בפטורחא. בשלשן – עשבים
 32 שלוקטו. **ממונא דבעלים הוא** – ולא מצי
 33 כהן לזבנוי פדוהו. ופדיונו פדו
 34 לבעלים. וזה הניח מעותיו על קרן הצבי.
 35 ונתן הכסף – דכתיב: "ואם המקדש יגאל"
 36 וגו', משמע: כל מי שיתן הכסף – יהא
 37 ההקדש שלו. או דלמא כיון דקני האי פטר
 38 חמור לבעלים **להאי דביני וביני** – דיכול
 39 לפדותו בשוה. אף על גב דכוליה לא קני ליה
 40 כל זמן שלא פדאו, אפילו הכי ממונא דידהי
 41 הוא. ואף על פי שאין לו עכשיו – כלומר,
 42 שאף על פי שאין לו עכשיו, רשות יש לו
 43 לאחר זמן שיפדוהו, להלך היו באילו הוא
 44 השתא דידהי. וגונב מבית האיש אמר
 45 **המנא** – ישלם שנים. אמר מבית הקדש,
 46 דאין תשלומי כפל להקדש. **אי אתה יכול**
 47 **לומר בבא ליד כהן** – אם נתנו ישראל
 48 לכהן שוב אינו נכנס להתעשר, לא ביד כהן
 49 ולא ביד ישראל. ואפילו חור ישראל ולקחו
 50 דימנא, או הכהן נתנו לו, שהרי שנינו כו'.
 51 **ספק פטרי חמורים** – כגון שהיה לו עשר
 52 חמורות וילדו כולן זכר ונקבה. שמפרש
 53 עליון עשרה שיש לאפקועי לאיסוריהו.
 54 ומעשרן לשיין כשאר בהמות חולין, והן
 55 שלו. והמעשר קרב שלמים, והוא אוכלו
 56 כדן שאר מעשר בהמה. ואותו **אבי אמו**
 57 **כהן נפלו לו בו** – דאז חייבין בפדיון.
 58 דברשות ישראל נולדו. מפרש עליון עשרה
 59 שייך – לאפקועי איסוריהו. והן שלו –
 60 דמאי דמחייב כהן המורישו לעשות מזה –
 61 עושה זה מזה. דלכהן המוריש היה צריך להפריש עליון שייך, להפקיע קדושה שחלה עליהן בבית ישראל ראשון, ונוטל השנין לעצמו, שהרי כהן הוא ואין צריך לחזר
 62 אחר כהן. הכי נמי עושה ישראל זה הדיושו, דדמי כמי שהורישו כהן השנין.

1 **אמר** רבא אף אנו נמי תנינא גדול וקטן – יש ספרים דגרסי: "תנינא", וקושיא דהא זו.
 2 **והלכתא** ברגיא – בבא לימלך מוקמי ליה, שמורים לפדותו בשוה שוה שלשה
 3 זוזים רגיל הכא, אבל בעצמו – אפילו בפטורחא בת דנקא. ואם אין לו שוה לפדותו – פודה
 4 בשויו, ואפילו בשלשן, וכד פריך ליה מברך "על פדיון פטר חמור", ולא בשעת נתינה לכהן.
 5 דמעידנא דאפרשיה ברשותיה דכהן קאי, כדאמר
 6 לקמן בשמעתין. ושה – בין מבכשין בין מעדים,
 7 בין זכר בין נקבה, בין גדול בין קטן, דכהן
 8 במתניתין. **הפודה** פטר חמור של חבירו פדיונו
 9 פדוי – לא דמי לתורם משלו על חבירו, דאיבעיא
 10 לן פרק "אין בין המורד" (גדרים לו,ב). אם צריך
 11 דעת. והתם כתיב: "גם אתם" לרבות שלוחכם,
 12 ובענין: מה אתם לדעתכם, אף שלוחכם לדעתכם.
 13 אבל הכא לא כתיב בעלים.
 14 **וגונב** מבית האיש ולא מבית הקדש – פרק
 15 "מרובה" (בבא קמא סב,ב). איתא דף
 16 דרשא, דקאמר: מ'רעהו" – ולא מוקדש נפקא.
 17 ופירשו: "איש" לא מיתור, דגונב נמי מקרי
 18 "איש", ולא משתמע כלל מ'איש' למעוטי,
 19 דבכל דבר שהוא לשון זכר שייך לשון "איש",
 20 ו'ר'אשה" – על נקבה, כמו (שמות כו) "אשה אל
 21 אחותה". והא דאמרין הכא: "מבית האיש" ולא
 22 מבית הקדש – כדנפקא מ'רעהו", ומשום דהא
 23 קרא "וגונב" מיירי בתשלומין, מייתי לה.
 24 **שחיו** לו עשרה ספק (ופטרי) חמורים מפרש
 25 עשרה שייך ומעשרן חזו – שוה – לפירוש רבינו
 26 תם, דמפרש לעיל: פודה וחזור אפילו פעמים
 27 הרבה – אפסוקין קאי, קשה: למח על עשרה
 28 שייך? בשוה אחד סגי! אבל לפירוש הקונטרס,
 29 דאינו חזור ופודה אלא אם כן נתנו לכהן וחזור
 30 ולקחו, ניתא. ומיהו, לפירוש נמי קשה הדיא
 31 דלקמן: ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורין
 32 ודאין בתוך ביתו שנפלו לו מבית אבי אמו כהן,
 33 ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו
 34 ישראל, מפרש עליון עשרה שייך חזו שלו.
 35 התם למח לי עשרה: בחד סגי! שמן הדין הן שלו
 36 אף על פי שהן דאין, אם כן בכל פעם ופעם
 37 חשוב כאילו נתנו לכהן וחזר ולקחו, דמכא אבי
 38 אמו כהן הוא יורשו! ונראה: דבכל הני דנקט
 39 עשרה – לרבותא, אף על גב שכולן פטר חמור
 40 – כולן נכנסין לדיר להתעשר.

1 **עכשיו? אלא פשיטא רבי יהודה**; ואי סלקא דעתך להקדש מ'דמינן ליה – "וגונב מבית האיש"
 2 **אמר ר'חמנא**, ולא מבית הקדש! ותו לא מיד. "אחת ב'פירה ואחת ש'לא ב'פירה" [כו]. תנו ר'גנן:
 3 **פירא אמרו נכנס לדיר להתעשר? אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן** – שהרי שנינו: הלוקח
 4 ושינתן לו במתנה – פטור מפעושר בהמה. אלא ב'ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים
 5 בתוך ביתו, ש'מפריש עליהן עשרה שייך, ו'מעשרן, והן שלו. מ'סיע ליה לרב נחמן, ד'אמר רב נחמן
 6 **אמר ר'ה בר אבוח**: **ישראל שהיו לו עשרה ספק פטרי חמורים** – מ'פריש עליהן עשרה שייך,
 7 ו'מעשרן, והן שלו. ואמר רב נחמן **אמר ר'ה בר אבוח**: **ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורים**
 8 **ודאין בתוך ביתו**, ש'נפלו מבית אבי אמו כהן, ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו
 9 **ישראל** – מ'פריש עליהן עשרה שייך, ו'מעשרן, והן שלו. ואמר רב נחמן **אמר ר'ה בר אבוח**:
 10 **ישראל שהיו לו מ'כלים מ'מורחין בתוך ביתו**, ש'נפלו מבית אבי אמו כהן, ואותו אבי אמו כהן
 11 **נפלו לו מבית אבי אמו ישראל** – מ'עשרן והן שלו. ו'צריכא, דאי א'שמועינן ק'מיתא – מ'שום
 12 דקא מ'פריש וקאי, א'כל הכא – מ'תנות שלא הורמו כמי שלא הורמו ד'מין, אימא לא. ואי
 13 **א'שמועינן הכא** – ד'אפשר לעשו'ר מ'נייה ו'ביה, ד'הא מ'נה, א'כל התם – כ'ין ד'שה מ'עלמא כ'עי
 14 **אתוין**, ומ'פריש וקאי אימא לא, צ'ריכא. אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי חנינא: הלוקח מ'כלים
 15 מ'מורחין

רי כבורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יא עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

דגנך אמר רחמנא ולא דגן גוי – למאן דדריש במנחות פרק "רבי ישמעאל" (סא, א) "דגנך" ולא דגן גוי – פריך שפיר אמאי מעשרן, דתבואה זו גודילה ונתמרחה ברשות גוי. ואם תאמר: מאי קשה ליה הכא? דלמא סבירא ליה כמאן דאמר מירוח הגוי אינו פוטר, "דגנך" למעט מירוח הקדש וכי תימא: הא דפליגי במירוח גוי – היינו בגדל ברשות ישראל, אבל גדל ברשות גוי ומירוחו גוי פטור. מכל

מקום מאי קשיא? דלמא בגדל ברשות ישראל! ויש לומר: דמשמע ליה דאיירי בגדל ברשות גוי. אבל סוגיא דמנחות (סו, ב) מוכח דפליגי אפילו בגדל ברשות גוי. ויש לומר: דניחא ליה לשנוי דהכא כבול עילמא. ומיהו קשה, דאפילו הניא ליה מירוח דגוי פוטר, מכל מקום חייב לעשר מדרבנן, גזירה משום בעלי כסיסין! יש לומר: משמע ליה מדקאמר "וחן שלו" – אלמא לית ליה גזירה דבעלי כסיסין, דאם כן היה חייב ליתנו לכהן, ואמאי מעשרן וכן שלו וקשיא ראשונה נמי מתרצא בהכי, דדייק דקסבר מירוח הגוי פוטר, מדקאמר "וחן שלו", דאי אינו פוטר – אמאי מעשרן וכן שלו? לתנינו לכהן? ומיהו קשה, ליתנו? ואף על גב דאינו פוטר – לא מחייב למיתב לכהן, דאמר רב, קאיתנא מנכ גברא דלא מצינא לאשתעויה דינא בהדיה. ולמאן דאית ליה נמי גזירה בעלי כסיסין, דהיינו מאן דאית ליה מירוח הגוי פוטר – לא מיתב לכהן? ליתן לכהן טפי ממאן דאית ליה אינו פוטר. ודמשמע כסמך בשמעתין דדאי חייב למיתב לכהן, דאמר: אצל גוי הרי הוא כפירותיו, ומשמע דאי ודאי חלפניהו גדולי עלמא בעי למיתבניהו לכהן – היינו דאי כפי המסקנא דמסקין: כאן בתרומה גדולה כאן בתרומת מעשר. **דמרחיניהו** ישראל ברשות גוי – פירש הקונטרס: ישראל אריס של גוי. וקשה לפירושו: אי בחלק גוי – היינו מירוח גוי, אי בחלק ישראל – אי זה לוקח טבלים! ונראה לפרש: מרחיניהו ישראל ברשות גוי אתר שלקח ישראל. והבי קא אמר: הלוקח טבלין מן הגוי וכן עבשיו ממורחין. **מעשרן** דאין קצין – תימא: אפילו יש קצין – חייב לעשרן מדרבנן, כדמוכח ב"הקומץ רבה" (מנחות לא, א) בשמעתא דרבי שמעון שזורי, גבי "לך קח מן הגוי ועשר עליו". וכי תימא שרצה למצוא חיוב דאורייתא, לרבותא דאפילו היה לעשר דאורייתא – והא ממה נפשך לוקח פטור מדאורייתא, כדמוכח פרק "הפועלים" (בבא מציעא פח, ב) מיהו, לפירוש רבינו תם, דמפרש דהיינו דוקא לוקח אתר מירוח,

אבל לוקח קודם מירוח ומירו חייב – נחא. ועוד יש לומר: אפילו מפטר לוקח קודם מירוח מדאורייתא, מכל מקום הוי רבותא ממה שדן שלו אף על פי שאין קצין. ואין טעם לפטור ולטעם הפקעה, דחומר איסוריה טפי, כדמוכח ב"הקומץ רבה" (מנחות לא, א) ממה דפריך: ולמה ליה לך קח מן הגוי? ודא סבר אין קצין, ודוח ליה מן החיוב על הפטור, אף על גב דלוקח דרבנן. **הרי** הן בחוקתן למעשר ולשביעית – משמע מכאן

דסתם עם הארץ חשויין על השביעית. וכן פרק "לולב הגזול" (סוכה לטא, א) אין מוסרין דמי שביעית לעם הארץ. ופרק קמא דחולין (ו, א) ואם אמר "עשה לי משליכ" – חושש לשאר ותכלין שבה משום מעשר ומשום שביעית. וקשה מהדא דמשאלת אשת חבר לאשת עם הארץ, ומשאלת אשה לחבירה החושדת על שביעית – משמע דסבמא לא חשדי. ובכתובות (כד, א) פירשתי. **הא** חלפניהו דאי בעי למיתנגדו לכהן – ואף על גב דשמעינן לרבי שמעון מירוח הגוי פוטר, מכל מקום חייב. משום גזירה בעלי כסיסין, כדפרישית לעיל. **מבלים** שאתה לוקח מן הגוי – משמע בעל דלוקח חייב מדאורייתא. מדאיצטריך קרא לפטור תרומת מעשר. והקשה רבינו תם, מדקאמרין פרק "הפועלים" (בבא מציעא פח, ב) "תבואת זרע" – ולא לוקח ותירץ: לוקח קודם מירוח חייב מדאורייתא. והא דאמרין פרק "רבי ישמעאל" (מנחות סו, ב) תורמן משל גוים על של כותיים, ומשל כל על כל (אלמא) מירוח הגוי אינו פוטר – לא בלוקח מן הגוי איירי, דלוקח ממורח – אפילו מישראל פטור דאורייתא. אלא בגוי התורם משלו על של ישראל איירי, כדתנן (תרומות פ"ג משנה ט) הגוי והכותי שתרמו – תרומתן תרומה. ופרק "בבא מערבין" (ערוכין לו, ב) גבי לוקח יין מבין הכותים, אמר: כי לית ליה ברייה – בדאורייתא, יש לפרש: תרומת דגן תירוש ויצדר קרי דאורייתא. ואפילו מפטר כל לוקח – נחא נמי סוגיא דשמעתין, לוקח טבלים מן הגוי איירי בגוי המעשר פירותיו ונתן ללוי, לא מחייב לוי למיתב תרומת מעשר לכהן. ומעשר דאורייתא היא, אי אין קצין, ומירוח הגוי אינו פוטר. ואי למאן דאמר מירוח הגוי פוטר – אפשר שהקדימו בשבלים. ומתקיים שפיר טעמא דלעיל (מכא). דאמר ליה: ארינא מכא גבא דלא מצינא אשתעויה דינא בהדיה. כלומר, כמו שהמעשר שהגוי מפרש ונותן ללוי, דאין הלוי חייב ליתן ממנו תרומה לכהן – כך כשקנה לוי טבלים לוי טבלים מן הגוי להפריש מעשר, אי חייב ליתן ממנו תרומת מעשר לכהן, אלא מפרשו והוא שלו, דאמר ליה: אתינא כו'. דאי לאו הכי, אף על גב דלוקח פטור מדאורייתא, מכל מקום היה חייב ליתן לכהן מדרבנן, והואו ד"הקומץ רבה" (מנחות לא, א) משמע בפירוש רבינו תם. דפריך: ולמה ליה קח מן הגוי ועשר? עליו ומשני: קסבר אין קצין, ודוח ליה מן החיוב על הפטור. מדרבנן ליה "חיוב" – משמע מדאורייתא. ויש לומר: לגבי דבר המעורב ברוב חולין כמו חיוב על הפטור. תרע, דהכי נמי קאמר התם: ולמאן ליה קח מן החיוב ועשר עליו? קסבר רוב עם הארץ אין מעשרין הן, ודוח ליה מן החיוב על הפטור. משמע: אי אין מעשרין – הוה ליה מן החיוב על הפטור. ואמאי? והא דמאי – דרבנן, ואם טבל מעורב בחולין – דרבנן, אם הוא

ושייך לעמוד הקודם] פטורין – שנגמרה מלאכתן למעשר. דמירוח גמר מלאכה של תבואה, כשמשוה את הכרי ומחליקו ברתח. **ואותו אבי אמו כהן כו'** – רבותא קא משמע לך, דאף על גב דמכח ישראל קאתי, דאיכא למימר: נתיבניהו השתא לתרומה (ומעשר) לכהן, כי הכי דדוח עביד ישראל קמא – אפילו הכי, כיון דיד כהן באמצע, הוי כאילו הפריש

הכהן האמצעי מן התרומה והוריש לישראל זה, כל אחד בפני עצמו. והוא והכל שלו, ומוכר התרומה לכהנים. והוא הדין נמי אם לא נפלו לאותו כהן מישראל, דתבואת כהן חייבת בתרומה, אלא שאינה נותנה לכהן אחר אלא מפרישה ואוכלה. משום דהוה מופרש וקאי – כלומר, שהשה מין אחד וחומר מין אחד, ואינו מחוסר מעשה. הלכך הוי כאילו נפלו לו מבית כהן החמורים לעצמן והטלאים לעצמן. אבל – גבי תבואה, דמחוסר הפרשה – אימא כמי שלא הורמו בבית כהן דמין, וחזרו לאיסורם הראשון ויתנם לכהן. ועד כאן שייך לעמוד הקודם. והן שלו – דהיינו, דתורמן עצמה, ומוכרה לכהנים. דגנך – דהיינו, מה שאתה ממחר חייב בתרומה, ולא מירוח גוי. דמרחיניהו ישראל מרשות גוי – שהיה ישראל אריס, וקרקע של גוי הוי. למעשרות – אם מעשרין הן – אין חוששין שמא החליפין. או בשביעית – שמא החליפין בפרות שביעית, שיהיו צריכין להתבער בשביעית. **כפירותיו** – של גוי. ודאי חלפניהו, וצריך להפריש מהן מעשר. האי תנא סבר דאין מירוח הגוי פוטר, ופולגא דהיא במנחות בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סו, ב) דמאי – ספק חילפין ספק לא חילפין. להפריש כולי עלמא לא פליגי – דאפילו לרבי שמעון דאמר ספק – מספק לא אכיל טבלים, שבמינה דן, ובעי אפרשי הכל, דדמו לדמאי דעם הארץ דמפרשי. ובעי מיתבניהו לכהן – לקמן פריך הא דאמרן לעיל: מעשרן וכן שלו. **דמאי** – והמציא מחבירו עליו הראיה, וישראל מוכר לכהן את התרומה, וחדמים שלו. והא דמאי לא דמי לשאר דמאי, שנותן לכהן אתר מנאות. דהתם איכא טעמא כדמפרש במסכת סוטה (מחא, א) משום דסבר עם הארץ: ללוי הוא דפקיד רחמנא למיתב תרומת מעשר ולא

לדידי. אבל הכא, דהיא ספיקא גופא דאיכא תרומת מעשר איכא בתרומה גדולה. **להא שמעתא** – דרבי אלעזר. **מעשרן** והן שלו – ואוקימנא דמרחיניהו ישראל ברשות גוי. בתרימה גדולה – פליגי תנא קמא ורבי שמעון. **בתרומת מעשר** והן שלו.

משנה

חושש ובכתובות (כד, א) פירשתי. **הא** חלפניהו דאי בעי למיתנגדו לכהן – ואף על גב דשמעינן לרבי שמעון מירוח הגוי פוטר, מכל מקום חייב. משום גזירה בעלי כסיסין, כדפרישית לעיל. **מבלים** שאתה לוקח מן הגוי – משמע בעל דלוקח חייב מדאורייתא. מדאיצטריך קרא לפטור תרומת מעשר. והקשה רבינו תם, מדקאמרין פרק "הפועלים" (בבא מציעא פח, ב) "תבואת זרע" – ולא לוקח ותירץ: לוקח קודם מירוח חייב מדאורייתא. והא דאמרין פרק "רבי ישמעאל" (מנחות סו, ב) תורמן משל גוים על של כותיים, ומשל כל על כל (אלמא) מירוח הגוי אינו פוטר – לא בלוקח מן הגוי איירי, דלוקח ממורח – אפילו מישראל פטור דאורייתא. אלא בגוי התורם משלו על של ישראל איירי, כדתנן (תרומות פ"ג משנה ט) הגוי והכותי שתרמו – תרומתן תרומה. ופרק "בבא מערבין" (ערוכין לו, ב) גבי לוקח יין מבין הכותים, אמר: כי לית ליה ברייה – בדאורייתא, יש לפרש: תרומת דגן תירוש ויצדר קרי דאורייתא. ואפילו מפטר כל לוקח – נחא נמי סוגיא דשמעתין, לוקח טבלים מן הגוי איירי בגוי המעשר פירותיו ונתן ללוי, לא מחייב לוי למיתב תרומת מעשר לכהן. ומעשר דאורייתא היא, אי אין קצין, ומירוח הגוי אינו פוטר. ואי למאן דאמר מירוח הגוי פוטר – אפשר שהקדימו בשבלים. ומתקיים שפיר טעמא דלעיל (מכא). דאמר ליה: ארינא מכא גבא דלא מצינא אשתעויה דינא בהדיה. כלומר, כמו שהמעשר שהגוי מפרש ונותן ללוי, דאין הלוי חייב ליתן ממנו תרומה לכהן – כך כשקנה לוי טבלים לוי טבלים מן הגוי להפריש מעשר, אי חייב ליתן ממנו תרומת מעשר לכהן, אלא מפרשו והוא שלו, דאמר ליה: אתינא כו'. דאי לאו הכי, אף על גב דלוקח פטור מדאורייתא, מכל מקום היה חייב ליתן לכהן מדרבנן, והואו ד"הקומץ רבה" (מנחות לא, א) משמע בפירוש רבינו תם. דפריך: ולמה ליה קח מן הגוי ועשר? עליו ומשני: קסבר אין קצין, ודוח ליה מן החיוב על הפטור. מדרבנן ליה "חיוב" – משמע מדאורייתא. ויש לומר: לגבי דבר המעורב ברוב חולין כמו חיוב על הפטור. תרע, דהכי נמי קאמר התם: ולמאן ליה קח מן החיוב ועשר עליו? קסבר רוב עם הארץ אין מעשרין הן, ודוח ליה מן החיוב על הפטור. משמע: אי אין מעשרין – הוה ליה מן החיוב על הפטור. ואמאי? והא דמאי – דרבנן, ואם טבל מעורב בחולין – דרבנן, אם הוא

בבורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ריג רש"י

1 **משנה** לא בחיה – צבי ואיל. ולא בשחוטא – ואפילו שה שחוט. מריפה –
2 שנתכונו רגליה מן הארכובה ולמעלה. כלאים – תייש הבא על הרחל. כוי –
3 ספק חיה ספק בהמה. מפני שהוא שה – דבן רחל ובין עז קרוין "שה". נתנו
4 לכהן – הפטר חמור. גמרא להלן –

5 בפסח. לכל השמות – שבמשנתנו. הפסח
6 אינו בא עול וזיה – דכתיב (שמות יב)
7 "שה מן הכבשים ומן העזים". ולא שחוט –
8 דבעינן שחוטא לשם פסח. וכלאים נמי לא
9 – דכלאים אין קריבין לגבי מזהב. בדתני
10 לקמן: שור וכשב פרט לכלאים. בן פקועה
11 – שנמצא חי בבהמה שחוטא. פלוגתא
12 דרבי מאיר ורבנן – בפרק "בהמה
13 המוקשה" (חולין עד,א). בדיקולא – קלחת.
14 כלומר, כשחוטא דמי, ואין פודין בשחוטא.
15 או דלמא כוי – וכל הך אין פודין דאמר
16 במתניתין – שלא בשוין קאמרין, דאי
17 בשוין – אפילו בשלקי שרי. בן פקועה
18 פסול לפסח, דאינו קרב למזבח, דחניא
19 בפרק שני דשחיטת חולין (לחב). "כי יולד"
20 – פרט ליוצא דופן. שה מאי אהני ליה –
21 ומסתברא למעוטי בן פקועה, דכשחוטא דמי,
22 ולא שה הוא. "תפדה" מרבין בעל מום
23 ונקבה ובן שתי שנים, דשה נינהו. בכלאים
24 – דתרי מיני הוא, פרקין, דקתני במתניתין:
25 רבי אליעזר מתיר בכלאים. פרה שילדה
26 מין עז אין פודין – דעגל הוא. בכלאים
27 פרקין – וכל שכן בנדמה, ולמה לי
28 למיתנייה? היא גופא איצטריבא ליה –
29 ולא משום דוקא אתא. כלאים הוא –
30 בתמיה, הא נדמה הוא! למאי – קאמר
31 דשויה רבנן לנדמה כי כלאים? אי לקדשים
32 – שלא יקרב לגבי מזבח, למה לי למתליה
33 לנדמה בכלאים? כי היכי דפשיטא לן
34 בכלאים – פשיטא לן בנדמה? אי לבכורה
35 לאשמעוניה דלא קדוש בבכורה בכלאים
36 – פשיטא, ד"אך בכור שור" כתיב, ובהדיא
37 אימעו! אי למעט ממעשר – דכי היכי
38 דכלאים לא מעשרין, אף נדמה לא. פשיטא
39 – תרוייהו מחד קרא נפק, "תחת" "תחת",
40 כתיב הכא: "תחת השבט", וכתב בקדשים:
41 "תחת אמו", ואם זה הוה נדמה וכלאים לא,
42 כדמעמידין לעיל – קא מעשר כלאים
43 ונדמה לא. לפטר חמור – דלא פרקין ביה
44 פטר חמור, כי כלאים. מקצת סימנים –
45 דאמו. העברה העברה – כתיב הכא:
46 "יעבור תחת השבט", וכתב בבכור:
47 "והעברת פטר רחם", מה בבכורה חייב,
48 כדאמרן: ואם יש בו מקצת סימנים חייב –
49 אף מעשר נמי ליהוי חייב. קא משמע לן –
50 דדין כלאים אית ליה, ד"תחת" "תחת" גמר
51 מקדשים: כי היכי דלמזבח לא קרב, כדאמר
52 ברש פירקין (גב) מום קבוע הוא לישחט
53 עליו – במעשר נמי לא קדוש. פסולי
54 המוקדשין – שנפדו ויוצאין לחולין. כיון
55 דאמר – פטר חמור מותר בהנאה בידם
56 פדיון – חולין הוא הפטר חמור, ויכול
57 לפדותו בה, דליכא למימר איסור חל על
58 איסור. אין איסור – פטר חמור, חל על
59 איסור. דבהמת פסולי המוקדשין אית בה
60 קדושה אפילו לאחר פדיון, דאסירי בגיחו
61 ועבודה. דלא תפיס פדיונו – שהשה הניחן
62 תחתיו אין בו משום קדושה. צבי ואיל –

משנה אין פודין לא בעגל ולא בחיה, לא בשחוטא
ולא בפריפה, ולא בפלאים ולא בפיו. ורבי אליעזר
מתיר בכלאים – מפני שהוא שה, ואוסר בפיו – מפני
שהוא ספק. נתנו לכהן – אין הפהו רשאי לקיימו עד
שפירש שה תחתיו. גמרא מתניתין מיני? בן פג
היא. דתניא, בן פג בג אומר: נאמר כאן "שה" ונאמר
להלן "שה", מה להלן פהו לכל השמות הללו, אף
כאן – פהו לכל השמות הללו. אי מה להלן זכר תמים
ובן שנה, אף כאן – זכר תמים ובן שנה! תלמוד לומר:
"תפדה" "תפדה" – ריבה. אי "תפדה" "תפדה" ריבה,
אפילו כל הני נמי! – אם כן, "שה" "שה" מאי אהני
ליה? איבעיא להו: מהו לפדות בבן פקועה? אליבא
דרבי מאיר לא תיבעי לך, דכיון דאמר רבי מאיר: בן
פקועה מעון שחיטה – שה מעליא הוא. אלא כי תבעי
לך – אליבא דרבנן, דאמר: שחיטת אמו מותרת;
כבישרא בדיקולא דמי, או דלמא: כיון דהשתא מיהא
רהיט ואיל, "שה" קרינא ביה? קר זוטרא אמר: אין
פודין, ורב אשי אמר: פודין. אמר ליה רב אשי למר
וזוטרא: מאי דעתך? דילפת מפסח; אי מה להלן זכר
תמים ובן שנה – אף כאן זכר תמים ובן שנה! –
"תפדה" "תפדה" – ריבה. אי "תפדה" "תפדה" ריבה,
אפילו בן פקועה נמי! – אם כן, "שה" "שה" מאי אהני
ליה? איבעיא להו: מהו לפדות בנדמה? אליבא דרבי
אליעזר לא תיבעי לך, השתא בכלאים פרקין, בנדמה
מיבעיא? כי תיבעי לך – אליבא דרבנן, בכלאים הוא
דלא פרקין, בנדמה – פרקין. או דלמא לא שנה? תא
שבע: פרה שילדה מין עז – אין פודין; הא רחל שילדה
מין עז – פודין. מיני? אליבא דרבי אליעזר – הא
בכלאים נמי פרקין! אלא לאו רבנן היא! – לא, לעולם
רבי אליעזר; היא גופה קא משמע לן – דפרה שילדה
מין עז אין פודין; לא תיבא ויל אפתריה דידה, והאי
– עז מעליא הוא, אלא זיל בתר אימיה, והאי – עגל
הוא. תא שמע, דתני רבה בר שמואל: איזהו פלאים

– רחל שילדה מין עז ואביו שה. אביו שה פלאים הוא? נדמה הוא! אלא: איזהו דמי לכלאים
דשויה רבנן כי פלאים – רחל שילדה מין עז ואביו שה. למאי? אי לקדשים, מריבא דממעט
פלאים – מהתם ממעט נדמה, דתניא: "שור או פשב" – פרט לכלאים, "או עז" – פרט לנדמה!
אי לבכור – "אך בכור שור" אמר רחמנא, עד שיהא הוא שור ובכור שור! אלא למעשר –
"תחת" "תחת" מקדשים גמרי! אלא לפטר חמור. – לא, לעולם למעשר, ובגוץ שיש בו מקצת
סימנים; מהו דתיבא: העברה העברה מבכור גמר, קא משמע לן: "תחת" "תחת" מקדשים
גמרי. איבעיא להו: מהו לפדות בפסולי המוקדשין? אליבא דרבי שבעין לא תיבעי לך, כיון
דאמר מותר בהנאה – חולין הוא. כי תיבעי לך – אליבא דרבי יהודה דאמר אסור בהנאה,
מאי? כיון דאסור בהנאה – אין איסור חל על איסור, או דלמא: כיון דלא תפיס פדיונו –
אפקועי איסורא בעלמא הוא? אמר רב מרי בריה דרב פהנא: מי זוטרא מאי דכתיב בהו "כצבי
וכאיל"? מה צבי ואיל אין פודין, אף פסולי המוקדשין אין פודין! השתא דאתית להכי,
לרבי

הוא מערב ברבוא אלא, כשהאחד נוטה לצד חיוב או לצד פטור יותר מחבירו – קרי ליה
"חיוב על פטור". ועוד, דכי משני: קסבר אין קנין – אבתר דקנה מן הממורה מן הגוי,
דירוב עמי הארץ מעשרים דף לא שייך אלא אחר מירות, ואין לחמוה: לאחר סוגיא
דמנחות, מנא לן להתלמוד דפלגי במירוח הגוי פוטרי? דלמא ביש קנין ואין קנין פליגי

יש לומר: אם כן קשה דרבי מאיר, דמדקאמר
רבי מאיר: תורמין משל כל על של כל – אם כן
קסבר אין קנין. ובפרק קמא דעבודה זרה (בא,א)
דאמרין יש קנין, גבי אין משכירין להם שדות
משום דמפקע להו ממעשר. והא דמוקי
ירושלמי ביש קנין ואין קנין – לטעם דלא
מפרש טעמא דמתניתין דעבודה זרה משום
הפקעת מעשר. ועוד יש לזקוק מרבי יהודה
דאמר במנחות (סו,ב) תורמין משל כל על של
כל, ופרק "המקבל" (בבא מציעא קא,א) קסבר
יש קנין, לפירוש רבינו תם בהזיא דהמקבל
שדה אבותיו מן הגוי. והזיא דעבודה זרה יש
לפרש הפקעה בענין אחר. רבי אליעזר מתיר
בכלאים – "רבי אליעזר" גרסין, ולא גרסין
"רבי אליעזר". וכן מוכח ב"מרבוב" (בבא קמא
עח,א) דאמר: רבי אליעזר דמתיר בכלאים מפני
שהוא שה, דאינו אלא לזרצא כלאים, למאי
הלכתא? ומשני: לטמא שנולד מן הטהור
ועיבור מן הטמא. ודלא כרבי יהושע, דאי כרבי
יהושע – מ"שה כבשים ושה עזים" נפקא. וכל
שכן דלא כרבי אליעזר דשרי לעיל בפירקין.
אלמא דרבי אליעזר פליג על רבי אלעזר, ורבי
אליעזר בר פלוגתא דרבי יהושע. קא משמע
לן תחת תחת משלמים גמר – ואם תאמר: למה
לי בבכור עד שיהא הוא שור ובכור שור? נילף
ה"עברה" "העברה" ממעשרו ושל לומר: משום
דכתיב "אך", לחיוב מקצת סימנים דומין לאמו –
לכך צריך למעט נדמה בהאי קרא, דנשמע מינה
אמאי קאי "אך". ומיהו, להזוהי חוב דמעט
לעיל נדמה מ"פטר חמור" תרי זמני, וגלי לן
בקדושת דמים והוא הדין לקדושת הגוף – לפי
טעם זה לא הוה מצי למדרש מקצת סימנים
מ"אך"! ושמן נפקא ליה מקרא אחרנא.

מה צבי ואיל אין פודין וכו' – עוד יש דרשא
בפרק שני (בכורות טו,א) ומצבי ואיל,
דפטר להו ממתנות, ואי לאו מיעטא דקרא,
הוה שרי חלבו ופטר להו מאותו ואת בנו. ואם
תאמר: היכי עבדינן כל הך דרשות? דפרק "כל
פסולי" (בכורות לז,א) אמר חלתא "צבי ואיל"
כתיב, ומייתא כל חד למילתיה, ולא דרשין
מיעידיה דף דרשות כלל

דאי

רִיד בבורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יב עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

1 ורדא' לא תבעי לך – לאכלא ולא לסחורה. משמע דאסור לקנות בהמה טמאה, כגון
2 פטר חמור, בפירות שביעית. ותימה: דאפילו רבנן לא אסרי ב"הגזל קמא" (בבא
3 קמא קכא, א) משרה וכביסה, אלא משום דבעינן דומיא ד"לאכלא", שהנאתו וביעורו שוה.
4 ובמה למלאכה הוי הנאתו וביעורו שוה? **בין** דאילו מיטמיא בר – ואף על גב דיכול
5 להפריש מעיסה אחרת שאינה של שביעית על
6 זאת, ומקיף שתיקה. מכל מקום, הך לאו בת חלה
7 היא, ולא מצו לאפרושי מנופה – הוי כמו מן
8 החיוב על הפטור. **הבא** עיקר לשריפה –
9 הקשה רבינו תם: גילף מעומר, דעיקרו לשריפה,
10 ואמר פרק "כל קרבנות" (מנחות פד, א): שומרי
11 ספיחין בשביעית היו נוטלין שכרן מתרומת
12 השלכה, ופריך: היכי מייתי עומר מפירות
13 שביעית? "לאכלא" אמר רחמנא ולא לשריפה,
14 ואיכא קומץ שקרב לגבי מזבח! שאני התם
15 דאמר קרא "לדורותיכם!" יש לומר: לא יליפנין
16 בכור מעומר, דאיכא פירכי טובא: מה לעומר
17 שכן קרבן צבור, ודוחה שבת וטומאה, ועוד, אי
18 אפשר לקיים עומר בשביעית אלא בפירות
19 שביעית, דבעינן "כרמל", אבל בכור וחלה
20 מתקיים בשנה שביעית, בבמות אחרות
21 ובפירות אחרים.
22 **לאו** איתמר עלה אמר רבא דכולי עלמא
23 מעכשיו אינו פדוי – לשון זה אינו לקמן פרק
24 "יש בכור" (מט, א).

מצות

1 לרבי שמעון נמי, "צבי ואיל" כתיב בהו. איבעיא להו:
2 מהו לפדות בבמה שביעית? ודאי – לא תיבעי לך,
3 לאכילה אמר רחמנא, ולא לסחורה; כי תיבעי לך –
4 ספק. ואליבא דרבי שמעון לא תיבעי לך, דלית ליה
5 ספק; כי תיבעי לך – אליבא דרבי יהודה, מאי? פין
6 דמפריש מלה והוא לעצמו – "לאכלא" קרינא ביה. או
7 דילמא: פין דכמה דלא מפקע איסוריה לא מישתרי
8 – כסחורה דמי? תא שמע, דאמר רב חסדא: בהמת
9 שביעית אין פודין בה את חודאי, אבל פודין בה את
10 הספק. ואמר רב חסדא: בהמת שביעית – פטורה
11 מן הכבירה ותיבת פתמות; פטורה מן הכבירה –
12 "לאכלא" אמר רחמנא ולא לשריפה, ותיבת פתמות –
13 ד"לאכלא" קרינא בה. מיתבי: האוכל מעיסת שביעית
14 עד שלא הורמה חלתה – חייב מיתה. ואמאי? פין
15 דאילו מטמיא בת שריפה היא – "לאכלא" אמר רחמנא
16 ולא לשריפה! – שאני הכא דכתיב: "לדורותיכם". תניא

17 נמי הכי: מנן לאוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה שחייב מיתה – שצאמר:
18 "לדורותיכם". – ולגמר מינה! – התם – עיקר לאכילה, הכא – עיקר לשריפה. "נתנו לבחן" כו'.
19 תניא להא דתנו רבנן: ישראל שהיה לו פטר חמור בתוך ביתו, ואמר לו הכהן: "תננו לו,
20 ואני אפדהו" – הרי זה לא יתנו לו, אלא אם כן פדאו בפניו. אמר רב נחמן אמר רבה בר
21 אבוב: זאת אומרת – נחשדו הפהנים על פטרי המזוהים. – פשיטא! – מהו דתימא: הני מילי
22 – הויא דמחוק לן דמיקרי, אבל בסתמא – לא, קא משמע לן דמורה בה היתרא. **משנה**
23 **המפריש פדיון פטר חמור ומת – רבי אליעזר אומר:** חייבין באחריותו, בחמש סלעים של פן.
24 וחכמים אומרים: אין חייבין באחריותו, בפדיון מעשר שני. העיד רבי יהושע ורבי צדוק על
25 פדיון פטר חמור שמת – שאין כאן לבחן כלום. מת פטר חמור – רבי אליעזר אומר: יקבר,
26 ומוותר בהנאתו של מלה. וחכמים אומרים: אין צריך להקבר, ומלה לבחן. **גמרא** אמר רב
27 יוסף: מאי טעמא דרבי אליעזר? דכתיב: "אך פדה תפדה" וגו', מה בכור אדם מותר בהנאה,
28 – אף בכור בהמה טמאה חייב באחריותו. אמר ליה אבוי: אי מה בכור אדם מותר בהנאה,
29 אף בכור בהמה טמאה מותר! וכי תימא הכי נמי, והתנן: מת פטר חמור, רבי אליעזר אומר:
30 יקבר; מאי "יקבר" – לאו דאסור בהנאה? – לא, יקבר כבכור אדם. – אלא אדם בכור הוא
31 דבעי קבורה, פשוט לא בעי קבורה? ועוד, תניא: מודה רבי אליעזר בישראל שיש לו ספק פטר
32 חמור בתוך ביתו – שמפריש מלה עליו והוא שלו! אלא אמר רבא: אמר קרא "אך פדה תפדה"
33 – לפדיה הקשיתיו, ולא לדבר אחר. תנן התם: הערכין – בשעתן, ופדיון הבן – אחר שלשים
34 יום, פדיון פטר חמור – לאלתר. ופדיון פטר חמור לאלתר? ורמינהי: אין בערכין ובעדיון הבן
35 ובעדיות ובפטר חמור פחות משלשים, ומוסיפין עד עולם! אמר רב נחמן: לומר שאם פדאו
36 – פדוי. – מכלל דבנו, אם פדאו – אינו פדוי? והאיתמר: הפודה את בנו בתוך שלשים יום,
37 רב אמר: בנו פדוי! – לאו איתמר עלה, אמר רבא: דכולי עלמא, "מעכשיו" – אין בנו פדוי!

רב

1 לרבי שמעון נמי – אף על גב דשרי פטר חמור בהנאה – אין פודין אותו בפסולי
2 המוקדשין, דצבי ואיל כתיב בהו. **בבמה שביעית** – בהמה שניקחה בפירות
3 שביעית. ודאי לא תיבעי לך – פטר חמור ודאי – לא תיבעי לך, דכיון דבעי
4 למיתב פדיונו לכהן – לא פריך ליה. ד"לאכלא" אמר רחמנא ולא לסחורה,
5 ונמצא זה קונה חמור בפירות שביעית,
6 שאינו רואי לאכילה. **ספק** – כגון שלדה
7 אמנו זכר ונקבה, דאמר במתניתין: מפריש
8 טלה והוא לעצמו. ואליבא דרבי שמעון לא
9 תיבעי לך – דלדידה לא מיתבעי לאפרושי
10 טלה לאפקעי איסוריה אי לא יזיב ליה
11 לכהן, דהא רבי שמעון מתיר פטר חמור
12 בהנאה. את הוראי – פטר חמור ודאי,
13 משום דבעי ליתנו לכהן, והויא סחורה.
14 במתנות – זרוע ולחיים והקיבה. לשריפה
15 – ואי מיידיב בבכור – סלקי אימורים
16 לגבוה. חלה טמאה – אין לה תקנה אלא
17 שריפה, דהאכול תרומה טמאה חייב מיתה.
18 ואמאי – מיידיב עיסת שביעית בשביעית
19 בחלה? לדורותיכם – כתיב בחלה, משמע:
20 אפילו בשביעית, וכתוב (במדבר טו):
21 "מראשית ערסותיכם" וגו'. תניא נמי הכי
22 – דטעמא משום ד"לדורותיכם" כתיב בהו.
23 ולגמר מינה – דלא אמר "לאכלא" ולא
24 לשריפה, ותתחייב בהמת שביעית בבכורה!
25 התם – גבי חלה, עיקר הפרשתה לאכילה,
26 דאינה בשריפה אלא אם כן נטמאה. לקיימו
27 – אפילו שעה אחת. נחשדו – שעובדין בהן
28 בלא פדיון. **פשיטא** – דודאי מהבא שמעינן
29 לה. מהו דתימא הני מילי – דלא יתנו –
30 חיבא דמחוק לן ביה דמיקר חשוד,
31 שראינוהו שנחשד בדבר, לישנא אחרינא:
32 דמיקר – דחזוין ליה דאיתרמי ועבר עבודה
33 בפטר חמור קודם פדיון. דמורה בה היתרא
34 – דקסבר: כיון דשה שיפריש תחתיו יזא
35 שלי, למה לי לפדותו. **משנה** בחמש
36 סלעים של פדיון הבן – דאמר בפרק "יש
37 בכור לנחלה" (בכורות דא, א) דחייב
38 באחריותו. **כפריש מעשר שני** – דאם אבדו
39 אינו חייב באחריותו. כרבנן. מת פטר חמור
40 – לאחר שהפריש הפדיון, ועדיין לא נתנו
41 לכהן. רבי אליעזר אומר יקבר – הואיל
42 והוא חייב באחריות הטלה – כמאן דלא
43 אפרשיה דמי. ומותר לישראל בהנאתו של
44 טלה כמי שלא הפרישו. אין צריך להקבר –
45 דמעידנא דאפרשיה לטלה – קם ליה
46 ברשות כהן, ופטר חמור דמי. **גמרא** חייב
47 באחריותו – אם הפריש פדיונו ואבד. מותר
48 בהנאה – קודם פדיונו. יקבר כבכור אדם
49 – לא משום דאסור בהנאה, אלא משום
50 דאיתקש לבכור אדם, וסתם בכור אדם ניתן
51 לקבורה. מודה רבי אליעזר – אף על גב
52 דבדאי פטר חמור סבירא ליה דכל דכל
53 דלא מטי פטר חמור ליד כהן לא מפריק,
54 מודה הוא בספק שאין צריך לתת פדיון לכהן, אלא מפריש בו. ומדמצריך לאפרושי טלה לאפקעי איסוריה, מכלל דסבירא ליה: פטר חמור אסור בהנאה. **לפדיה**
55 **הקשתי** – בכור בהמה טמאה לבכור אדם, שיתחייב באחריות פדיונו. ולא לדבר אחר – להנאה. הערכין בשעתן – שאם היה מן חדש עד חמש שנים בשעת שאמר
56 "ערכי עלי", והמתין, שלא נתנו עד שיהא בן שש, שיש לו ערך אחר כדכתיב בפרשת ערכין (ויקרא כז), אפילו הכי לא יזיב אלא בשעה שהעריך. **אחר שלשים** –
57 בדכתיב (במדבר יח): "ופדיו מן חדש" וגו'. ופדיון פטר חמור לאלתר – בתמיה. אין בערכין פחות מכן שלשים – אינו נערך, כדכתיב בפרשה. ובעדיות – סתם
58 נזירות שלשים יום, כדכתיב (במדבר ו): "קודש ידעה", "ידעה" בגימטריא שלשים הוו. ומוסיפין – שיש ערך לכל זמן שהוא עומד בו, כדכתיב בפרשה. וכן נזיר – נודר
59 בנזיר ארבעה וחמשה שנים, ואם המתין מפדיון בנו ומפדיון פטר חמור כמה שנים – עדיין יכול לפדותו, ואינו נותן יותר. **לומר שאם פדאו פדוי** – הא דקתני לעיל:
60 פדיון פטר חמור לאלתר – שאם פדאו לאלתר ופדויו. אבל עיקר מצות פדייה לא מקיים. מכלל דבנו – מדאוקמת ליה בדיעבד, וקתני: הבן אחר שלשים – מכלל דאם
61 פדאו בתוך שלשים אינו פדוי. והאיתמר – בפרק "יש בכור לנחלה" (בכורות מט, א), דכולי עלמא מעכשיו – היכא דאמר ליה: מעכשיו יחול פדיון זה – אינו פדוי. כי
62 פליגי היכא דאמר: מעכשיו אני נותן מעות, והפדיון אי יחול עד לאחר שלשים יום.

בבורות. פרק ראשון – הלוקח עובר חמורו דף יג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ר"ז רש"י

רב ששת אמר — לעולם מצות פדיון לאלתר. והאי דקתני: אין בערכין ופטר חמור פחות משלשים — שאינו עובר עליו עד שלשים יום, מכאן ואילך עובר. מאי לאו מצוה להשחרותו — כרב נחמן, וקשיא לרב ששת. מצוה לפדותו — דמלאלתר עד שלשים הוי זמן פדייה, ובמאן ואילך עובר. אלא אמר רבא

מצות חליצה קודמת — מה שפירש רבינו חננאל פירשתי פרק "החולץ" (יבמות לט,ב). מצות גאולה קודמת באדון שנאמר ואם לא יגאל — בערכין פרק "המקדש שדהו" (כז,א) מפרש טעם אחר דבעלים קודמין — לפי שמוסיפין חומש, ודחם פריך לה, ומשני.

הדרן עלך הלוקח עובר חמורו

הלוקח קנה וחיבת בבכורה — ואף על גב דשמעינן קנה — איצטרך לאשמועינן דחיבת בבכורה, דלא תימא: קנה מספק או מדרבנן, קא משמע לן דקנה קצין גמור. מה אחוזה נקנית בבסא ובשטר ובחוקה — פירוש: בשקונה מישראל, אף עבד כנעני כן — כשקונין מישראל. אבל בגוי לא מסתבר שיוציל שטר, לפי שקנין שטר לא שייך בגוי, כדאמרין פרק "חזקת הבתים" (בבא בתרא נב,ב). גוי מבי מטא וזוי לדייה אסתלקי ליה, וישראל לא קני עד דבטא שטרא לדייה. מיד עמיתך במשיכה את מיד גוי בבסא — ואם תאמר: דלמא הא מיד גוי — בשטר ובחוקה, דחוקה נמי שייכא במטלטלין אם עשה בהן שום תיקון, כעין נעל וגדר ופרץ בקרקעו יש לומר: דשני קניינים הללו הויין מצויין, ושייכי זה במוכר זה בלוקח, שזה נותן מעות וזה מושך אצלו החפץ. וכן לרבי יוחנן בסמוך דדרשין: איפכא: "מיד עמיתך" בבסא, הא לגוי במשיכה, ואם תאמר: מנלן שהן חשובין קצין כלל, דמוקימין מסברא קניין דקרא בחיני יש לומר: דאשכחון כסף שקונה במקום אחר — בקרקע ובחוקה, ומשיכה — במציאה והפקר. אימא לגוי כלל כלל לא קל וחומר אם גופו קני ממונו ולא כל שכן — ואם תאמר:

דלמא בחליפין דהוא מקני ממונו, כדדרשין בקדושין (ח,א): "מכסף מקנתו" — בבסא הוא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים, ומאי נינהו — חליפין. ובעבד עברי הנמכר לגוי כתיב: "אם קרא. משמע: עד שאר כגון מטלטלין — קונה גוי בחליפין? ויש לומר: דאי לא אשכחון כסף או משיכה בגוי — לא הוה מוקמינן ליה בחליפין. ועוד יש לומר: האי דקאמר גוי בחדא — לאו בחליפין ששורה בגוי ובישראל מירה, אלא בקנין חדש כגון כסף או משיכה. (לעיל) אם גופו קני — אם גופו דישאל קני ליה גוי בבסא כו'. מדלא פריך הכא: אם כן אפילו בשטר וחזקה נמי, כדפריך לעיל, ויש ראייה לפירוש רבינו תם, דמפרש פרק קמא דקדושין (יד,ב). אשכחון עבד עברי הנמכר לגוי שכל קניינו בבסא, כלומר: כל קנינו דגוי בעבד עברי בבסא, כדכתיב (ויקרא כה): "מכסף מקנתו" — ולא בשטר וחזקה, כדמוכח הכא. ובגורטרס פירש של דכל דבר קניינו בבסא, כדדרשין הכא: "מיד עמיתך" — במשיכה, הא מיד גוי בבסא. וקשה: דהאי דרשא לריש לקיש היא, והלכה כרבי יוחנן ואם תאמר: אבתי גוי קונה ישראל בחוקה, כדאמר גיטין (לח,א): מנן לגוי שקונה ישראל בחוקה — שנאמר: "וישב ממנו שבי" לומר: דהודיא חזקה — כביש מלחמה הוא. והוא הדין ממונו, כדאמר חולין (טז,ב): עמון ומואב טיהרו בסיוחן.

דבר
אם גופו קנה, ממונו לא כל שכן!
אם גופו קנה, ממונו בשתים? — ואימא: או בהא או בהא? — דוימא ד"עמיתך",

רב ששת אמר: לומר שאינו עובר עליו. מתיב רמי בר חמא: מצותו כל שלשים יום, מכאן ואילך — או פודהו או עורפו. מאי לאו מצוה להשחרותו כל שלשים יום? — לא, מצוה לפדותו כל שלשים יום. — אי הכי, "מכאן ואילך או פודהו או עורפו" — לא קשיא, הא רבי אליעזר — דמקשי, הא רבנן — דלא מקשי. משנה לא רצה לפדותו — עורפו מאחוריו וקוברו. מצות הפדיה קודמת למצות עריפה, שנאמר: "אם לא תפדה וערפתו". מצות יעידה קודמת למצות הפדיה, שנאמר: "אשר לא יעדה והפדה". מצות היבום קודמת למצות חליצה, בראשונה שהיו מתפוזנין לשם מצוה. ועכשיו שאין מתפוזנין לשם מצוה, אמרו: מצות חליצה קודמת למצות יבום. מצות הגאולה באדון, הוא קודם לכל אדם, שנאמר: "ואם לא יגאל ונקמר בערפו".

הדרן עלך הלוקח עובר חמורו
משנה הלוקח עובר פרתו. שאינו רשאי — למכור לגוי בחמה. גמרא בדרכי חנינא — בפרק קמא (בבורות ה,ב): מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי חסוסים וגמלים כו'. דוורטין מילי — דלא מיירי בפטר חמור אלא פרקא קמא, וכולהו מסכתא איירי בבכור בחמה טהורה. כבהמתו — בעדרו. בדיניהן — דינינן ליה בדיניהן. ולקמן מפרש מאי היא. אחוזה נקנית בבסא ובשטר ובחוקה — מבי דייש אמצירי, כדאמרין בפרק קמא דקדושין (כו,א). ופמונו במשיכה — מטלטלין אין נקנין אלא במשיכה. במסתא קדושין (כו,א). מיד עמיתך — משמע מיד ליה, דהיינו משיכה. כלל כלל לא — עד שתבא לרשותו של ישראל לא קני. ואימא או בהא או כהא — והכי משמע קרא: מיד עמיתך הוא דבמשיכה ולא בבסא, הא מיד גוי באיזה שתצרה. ונשמע מיניה דהייכא דמשך ולא נתן מעות נמי קני מה

יצחק בר נחמני אמר ריש לקיש משום רבי אושעיא: ישראל שנתן מעות לגוי בבחמתו בדיניהם, אף על פי שלא משך — קנה, וחיבת בבכורה. וגוי שנתן מעות לישראל בבחמתו בדיניהם, אף על פי שלא משך — קנה, ופטור מן הבכורה. אמר רבי: ישראל שנתן מעות לגוי בדיניהם, אף על פי שלא משך — קנה, וחיבת בבכורה. מאי "בדיניהם"? אי נימא בדיניהם דגופיה, דאיתי בקל וחומר: אם גופיה קני ליה ישראל בבסא; דכתיב: "לרשת אחוזה" — הקישו הכתוב לאחוזה: מה אחוזה נקנית בבסא ובשטר ובחזקה — אף עבד כנעני נקנה בבסא; ממונו לא כל שכן הוא? אם כן, אפילו בשטר ובחזקה נמי! ועוד, ישראל מישראל ויכוה, דגופיה — קני ליה בבסא, ממונו — במשיכה! אלא אמר אביי: בדיניהם שפסקה להם תורה: "או קנה מיד עמיתך" — מיד עמיתך הוא דבמשיכה, הא מיד גוי — בבסא. — ואימא: מיד גוי כלל כלל לא! — אמר: לא סלקא דעתך, קל וחומר הוא: אם גופו קנה, ממונו לא כל שכן? — ואימא: מיד גוי עד דאיפא תרתמי! — אמר: ולא קל וחומר הוא? גופו — באחת, ממונו בשתים? — ואימא: או בהא או בהא! — דוימא ד"עמיתך", מה עמיתך בבחדא — אף גוי נמי בבחדא. אמר רבי: וגוי שנתן מעות לישראל בבחמתו בדיניהם, אף על פי שלא משך — קנה, ופטור מן הבכורה. מאי "בדיניהם"? אי נימא בדיניהם דגופיה, משום דאיתי בקל וחומר: אם גופו ישראל קני ליה בבסא, דכתיב: "מכסף מקנתו" — ממונו לא כל שכן? וישראל מישראל ויכוה, דגופו קני בבסא, ממונו — במשיכה! אלא אמר אביי: בדיניהם שפסקה להם תורה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך", לעמיתך — במשיכה, הא לגוי — בבסא. — ואימא: לגוי כלל כלל לא! — אמר: לא קל וחומר הוא? גופו — באחד, ממונו בשתים? — ואימא: או בהא או בהא? — דוימא ד"עמיתך",

דבר תורה מעות קונות - פירש בקונטרס: דכתיב בהקדש: "ונתן הכסף וקם לו", וגמר הדיוט מהקדש. ואם תאמר: לרש לקיט דאמר משיכה מפורשת מן התורה - ליגמר שיקנה כסף בהדיוט כמו בהקדש, ומשיכה נמי תקני בהקדש כמו בהדיוט ותידין הרב רבי יהודה בר נתן: דמשיכה לא שייכא בהקדש, דכל היכא דאיתיה - גבי אז דרמנא איתיה. ולחכי שייך טפי כסף מבהדיוט, שבהדיוט דאפשר במשיכה - לא יאז (אלא) קנין אחר. ונראה לרבינו יצחק, דמקרא נפיק ליה שפיר, דרשינן "מיד עמיתך" במשיכה - הא מיד גוי בכסף, ומדריגא בחדא - ישראל נמי בחדא, דשניהם למדן זה על זה. וליכא למימר דלא משתעי קרא אלל דוגי בהא או בהא, וכן ישראל, דאם כן הוה שוין. ואפילו אם תימצי לומר שיקנה חליפין בישראל ולא בגוי, ולא כדפרשית לעיל. מצי למימר דלא משתעי קרא אלל בקנינין הרגילין ומצויין, כגון כסף ומשיכה, ובהנך למדן ישראל וגוי זה מזה. ועוד מפרש רבי טעמא דרבי יוחנן דמעות קונות - מגופיה דקרא ד"או קנה מיד עמיתך", דסתם קנין דקרא במעות, כדכתיב (רמיה לב): "שדות בכסף יקנו", וכתיב: "ובכסף מקנתו" (ויקרא כה). כמאן דאמר גזל הגוי מותר - פירש הקונטרס: פלוגתא ב"הגזל בתרא" (בבא קמא ק"ג). וכולה שמעתא דהתם מוכח דאסור, ובתפיקתא הלאהו פליגי. אבל בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין נו,א): תניא: גזל וגנב וכן יפת תואר - ישראל בגוי מותר. ובפרק "המקבל" (בבא מציעא ק"א,ב): נמי אמר: חד למישרי גזילו של גוי וחד למישרי עושק, גבי "רעך" ר"אחין. ואם תאמר: וגזל הגוי היכי שרי? הכתיב (ויקרא כז): "וחשב עם קונתו", ובגוי שהוא תחת ירך משתעי, דאי אין תחת ידו - מי ציית לפי שנים שעבר חיובלי יש לומר: היכא דאיכא חלול השם - ודאי אסור, וכי שרית - היכא דאית ליה לאישתמוט, וגזל ממנו בעלילה או בכמה עניינים.

ואי אמרת מעות קונות משיכה למזה לי - תימא: דבפרק בתרא דעבודה זרה (ע"א,ב) מיייתך חך ברייתא למידק איפכא מרישא, דקאמר: ואי אמרת משיכה בגוי קונה, אמאי יחזירו ואומר רבינו יצחק: דלמשה ביד הכהן וזהו דתרייהו בעינן בגוי, משיכה ומעות. והשתא ניחא ליה הכא והתם רישא וסיפא.

הכי קאמר אף על פי שנתן מעות אי משך אין אי לא משך לא - ואם תאמר: והא איכא "מי שפרע" יש לומר: דשקבל עליו לזון בדיני ישראל, רמי שפרע" אף זה דין. אי נמי, כמו שפירש רבינו תם בפרק "זוהב" (בבא מציעא מז,ב), דלענין יוקרא וחולא צריך "מי שפרע", אבל לא במקום שמפסיד לגמר. ואף על גב דבסמוך מפורש: משום דברים בעלמא, אי הוה בהו משום מחסרי אמנה היה נאסר, משום דמחוי בעבודה זרה ביד ישראל. ואביי לא חישי למיחוי עבודה זרה ביד ישראל. ועוד, דכאן לא מיחוי כלל, כיון ד"מי שפרע" ליכא כדפרשית, וליכא נמי משום מחסרי אמנה בגוי טפי מבשיראל.

מה עמיתך באחת - אף גוי נמי באחת. אמרי: ולאמימר, דאמר: משיכה בגוי קונה, הניחא אי סבר לה פרבי יוחנן, דאמר: דבר תורה מעות קונות, משיכה לא, אחי "לעמיתך" - לעמיתך בכסף, לגוי - במשיכה. אלא אי סבר לה פריש לקיש, דאמר: משיכה מפורשת מן התורה, לעמיתך - במשיכה, ולגוי - "לעמיתך" למה לי? אמר: לעמיתך אתה מחזיר אונאה, ואי אתה מחזיר אונאה לגוי. לגוי, מ"אל תונו איש את אחיו" נפקא! - חד בגוי וחד בהקדש. וצריכי: דאי כתב רחמנא חר, הוה אמינא: לגוי הוא דאין לו אונאה, אבל הקדש - יש לו אונאה, קא משמע לן. - הניחא למאן דאמר גזילו אסור - היינו דאצטריך קרא למישרי אונאה. אלא אי סבר לה כמאן דאמר גזילו של גוי מותר, אונאה מיפגעא? אמרי: אי סבר לה כמאן דאמר גזילו מותר - על פורחיה פרבי יוחנן סבירא ליה. מיתבי: הלוקח גרומאות מן הגוים, ומצא בהן עבודה זרה, אם עד שלא נתן מעות משך - יחזיר, ואם משנתן מעות משך - ויליף הנהא לים המלח. ואי אמרת מעות קונות, משיכה למה לי? - הכא במאי עסקינן - שקיבל עליו לזון בדיני ישראל. - אי הכי, מעות למה לי? - הכי קאמר: אף על פי שנתן מעות, אי משיך - אין, ואי לא - לא. - אי הכי, קשיא רישא! אמר אביי: רישא - משום דאיכא מקח מעות. אמר ליה רבא: רישא - משום דאיכא מקח מעות, סיפא - ליכא מקח מעות? אלא אמר רבא: רישא וסיפא - מקח מעות, רישא דלא יהיב וזוי - לא מיחוי בעבודה זרה ביד ישראל, סיפא דיהיב וזוי - מיחוי בעבודה זרה ביד ישראל. - ואביי אמר לך: רישא - מקח מעות, דלא ידע, דהא לא יהיב ליה וזוי, סיפא - לאו מקח מעות הוא, דכיון דיהיב וזוי, פי קא משיך - איבעי לעיוני ויהרר מימשה. רב אשי אמר: מדרישא משיכה אינה קונה - סיפא נמי משיכה אינה קונה; ורישא נמי משיכה אינה קונה. רב אשי אמר: רישא נמי משיכה אינה קונה. רישא משיכה קונה - ובגזל שקיבל עליו לזון בדיני ישראל. וקסבר האי תנא דאיצטרך למימר דאין צריך לעמוד בדיבורו עם הגוי. דקסבר דברים יש בהן משום מחסרי אמנה - אם חזר בדיבורו.

משנה

מאי "חזור" - יחזור בדברים. קסבר: דברים, יש בהם משום מחסרי אמנה; והני מילי - ישראל מישראל, דקיימו בדבוריהו, אבל ישראל מגוים, דאינהו לא קיימו בדבוריהו - לא.

משנה

רב אשי אמר דמרישא משיכה אינה קונה - ואף על גב דבשאר מקח טעות לא אמרינן הכי - שאני לוקח גרומאות מיד גוי, דאיבעי ליה לאסוקי אדעתא טפי שמיא ש בהן עבודה זרה. רב אשי אמר דמרישא משיכה אינה קונה - לפי מה שרגיל רבינו תם לפסוק כרבי יוחנן, דאמר: דבר תורה מעות קונות, משום דפסיק רבא ב"החולץ" (יבמות לו,א) בכל דוכתא כותיה דהכא דפליג עליה ריש לקיש, בר תמלת - קשה מכאן, דרב אשי, דהוא בתרא יותר מרבא, סבר כריש לקיש דמשיכה מפורשת מן התורה. מוקאמר: משיכה בגוי לא קני - אלימא דרדשינן: לעמיתך במשיכה, דא לגוי בכסף. הא אמר: לעמיתך בכסף, דא לגוי במשיכהו ויש לומר: דרב אשי דרבא הדר ביה לגבי אמרימר, כדמוכח פרק בתרא דמסכת עבודה זרה (ע"א,א) גבי הא דאמר אמרימר: משיכה בגוי קונה, תדע דהני פרסאי משרדו פירשני אהדרי ולא הורי בהו. ושקלו וטרו התם רבינא ורב אשי בהדיא מילתא, ובסוף שמעתא מסקין: שמע מינה משיכה בגוי קונה שמה מינה. וגם רבינא מוקשה התם לרב אשי מדריב יוחנן לכן נה, ולא קאמר רב אשי: רבי יוחנן לטעמיה דאמר דבר תורה מעות קונות.

ואנא

ושייך לעמוד הקודם] מה עמיתך בחדא - משיכה. אף גוי בחדא - בכסף ולא במשיכה. דהכי משמע: עמיתך במשיכה ולא גוי. מכסף מקנתו - בעבד עברי הנמכר לגוי הכתוב מדבר. ועד כאן שייך לעמוד הקודם. לאמימר דאמר בו' - בפרק בתרא דעבודה זרה (ע"א,ב). הניחא אי סבר לה פרבי יוחנן - דאמר בפרק "זוהב" (בבא מציעא מז,ב). דבר תורה מעות קונות, כדכתיב: "ונתן הכסף וקם לו", דגמר הדיוט מהקדש. ומשיכה לא קניא - איכא למימר ד"עמיתך" אתי למימר: מיד עמיתך בכסף, ומיד גוי במשיכה. מפורשת מן התורה - "מיד עמיתך" משמע: מיד ליה. אמרי לעמיתך - דממעט גוי, מדן אונאה דכתיב בסיפיה דקרא קממעט ליה. אונאה מאל תונו איש את אחיו נפקא - דמשמע אחיו ולא גוי. חד למעוטי גוי וחד למעוטי הקדש - מאונאה. כמאן דאמר גזילו - של גוי אסור, בבבא קמא בפרק "הגזל בתרא" (ק"ג,ב). אמרי - ודאי אי סבר גזילו של גוי מותר - תו לא אתא קרא למישרי אונאה, אלא למעטיה מדן קניא. וכיון דאמר גוי קנה במשיכה - על כרחיה פרבי יוחנן סבירא ליה, דמכסף קא ממעט ליה. גרומאות - חתיכות כסף. יחזיר - דמשיכה אינה קונה. לים המלח - דעבודה זרה ביד ישראל אינה בטילה עולמית. משיכה למח לי. מקח מעות - דלא ידע דאית בה עבודה זרה, הלכך מצי למיהדר ביה. רישא איכא מקח מעות סיפא ליכא מקח מעות - בתמיה. רישא וסיפא מקח מעות - ומדינא מצי מהדר ביה נמי בסיפא. ומיהו רבנן גזרו, כיון דיהיב וזוי ויהרר שקול להו - מיחוי כמוכר עבודה זרה. ורישא דלא יהיב וזוי, וכי מהדר לה לא מיד שקול - לא מיחוי כעבודה זרה ביד ישראל. ומשום דכי נקט מתן מעות, אף על גב דקיבל עליו לזון בדיני ישראל, דלא הוה ידע - דאית בהו עבודה זרה. דהא לא יהיב וזוי, דלימא איבעי לעיוני, דסתם תגר לא מעיין עד שעת מתן מעות. איבעי לעיוני - ומדלא עיין - אחולי אהדיל, דהוי משיכתו במשיכה גמורה. רב אשי אמר - לעולם בשלא קיבל עליו לזון בדיני ישראל, ולא קשיא סיפא לרבי אשועיא. ודקאמר: אי מעות קונות, משיכה למח לי - משיכה לאו דוקא, דמדרישא משיכה אינה קונה, דקנתי: "יחזיר" - סיפא נמי משיכה אינה קונה. רבינא אמר מדרישא משיכה קונה בו' - ובגזל שקיבל עליו לזון בדיני ישראל. וקסבר האי תנא דאיצטרך למימר דאין צריך לעמוד בדיבורו עם הגוי. דקסבר דברים יש בהן משום מחסרי אמנה - אם חזר בדיבורו.

משנה

בבורות. פרק שני - הלוקח עובר פרתו דף יד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רכא רש"י תוספות

משנה כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן - שהיה להם מום קבוע, והקדשן להמכר ולהביא מומיהם קרבן למזבח. חייבין בכבורה - לאחר פדיונו, אם ילדו. ובמתנות - ורוע לחיים וקובה. כחולין גמורין. ויוצאין לחולין - בפדיונו לגמרי, ליגז וליעבר כחולין גרידי, משום דמקריא לא חיילא עליהו קדושה חמורה. והשוחטן בחוץ פטור - אפילו

מקדש פדיון. דאפילו הוי מומין קל כגון דוקין שבעין, דלגבי קדשים מייחייב השוחטן בחוץ - הכא פטור, משום דלא חלה עליון מתחילה קדושה כל כך. ואין עושין תמורה - מפרש בגמרא. ואם מו - קודם פדיונו יסדו להאכילן לכלבים, דאין קדושתן חמורה. ותו קא משמע לן דגרעי משאר קדשים שאין נפדין אלא חוץ, ויכולו לעמוד בפני הכהן בשעת הערכתו, דכתיב (ויקרא כו:) "והעמיד (הכהן) את הבהמה" וגו', והדר: "והעריך (אותה) הכהן" וגו'. חוץ מן הכבור והמעשר - שאפילו במומן חלה עליהן קדושה חמורה. בכבור - רחם מקדשו, ובמעשר כתיב (שם): "לא יבקר בין טוב לרע", דמשמע: בין כהן בעל מום קדוש, "טוב" - חם, "רע" - בעל מום. מום עובר - כמאן דליתיה דמי וחלה עליהן קדושה. פטור מן הכבורה - מפרש בגמרא. ואין יוצאין בו' - שאפילו לאחר פדיונו אסורין (בהנאה) בגיזה ועבודה, כדמפרש בגמרא. ולחין וחלבין אסורין בו' - מפרש בגמרא. כשנתעברו קודם פדיונו ולדו לאחר פדיונו. והשוחטן בחוץ - קודם פדיונו. חייב - כרת. ובגמרא מפרש: בדוקין שבעין, דראין הן לפנים, ואליבא דרבי עקיבא דאמר: אם עלו לא ירדו. אבל בשאר מומין לא, דאמרין במסכת יומא (סג,ב): הראוי לאהל מועד חייבין עליה, אי לא - לא.

יקברו - ואין נפדין, דבעי העמדה והערכה. גמרא טעמא דנפדין - ארישא קאי. קדושת דמים פטורה מן הכבורה - כקדושת הגוף, דמפרש לקמן מקראי דפטורה מבכורה וממתנות. קדשי בך הבית בו' - והני כקדשי בך הבית דמו, דהם עצמן לא הוקדשו מתחילה אלא לדמיהן. לא - תסייעה ממתניתין. דקדושת דמים למזבח הוא דהוקדשו לשם כן, שיהיו הדמים קריבין למזבח. והתם הוא דאסור בגיזה ועבודה משום דמחילא פקדושת הגוף למזבח. הא - ולדות שנולדו לפני פדיונו - אסורין בהנאה בלא פדיונה, ומקריב לא קריב. דמכח קדושה דחיהה אתו, דאמנ לא הוקדשה למזבח.

נפדין

ריש לקיש משום לוי סבא ופליג עליה רבי יוחנן, ורבא גופיה סבר כריש לקיש בפרק "תמיד נשחט" (פסחים סג,א) ובפרק שני דבובים (ל,א). ומיהו אשכחן, אמר רבא אמר רב הונא: מכור לי באלו קנה בו, ומפרש התלמוד דסבר כרבי יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות. ונראה ד"רבא" גרס ולא "רבא", דרבא לא ראה רב הונא מעולם. דאף רב יוחנן לא ראהו, כדאמרין בקדושין (עב,ב): יום שמת רב יהודה נולד רבא. וכשמת רב יהודה כבר נפטר רב הונא, מדאמר במעור קטן (יז,א): גריר רבא כרב יהודה ליבא דלשרי לך. ורב הונא גדול היה אפילו משמאל לו - שר רב יהודה, כדאמר בריש גיטין (ה,א), בעא מיניה שמואל מרב הונא: שנים שהביאו גט. ועדין יש לדקדק דהלכתא כרבי יוחנן דמעות קונות דבר תורה, מדאמר: וכן אמר רב נחמן דבר תורה מעות קונות. ופסק לוי כמתניתין, וקיימא לן כותיה דביי. והא דאמר פרק קמא דקדושין (יד,ב) גבי עבד עברי הנמכר לגוי: גוי דכל קניינו בכסף - בעבד עברי קאמר ולא בכל דבר, דלרבי יוחנן הוי במשיכה. והא דמתרץ התלמוד בפרק בתרא דמסכת עבודה זרה (סג,א) כוונה גויה דלא מחסרה משיכה - ההיא שנייאי כריש לקיש ולא כרבי יוחנן. ואידך שנייאי דמשני התם: כוונה ישראלית, ובגון דקאי בחצירה - נחתא אף כרבי יוחנן. אבל מעיקרא נחתא ליה לאוקומי אפילו לא קאי בחצירה. אי נמי, רב נחמן בר יצחק דקאמר להוויא שנייאי - דסבירא ליה כריש לקיש. ולא כמו שכתבו בספרים רב חסדא. דרב חסדא הוא דאמר "פרק חזק" (בבא מציעא מו,ב) כדרך שתיקנו משיכה בשומרין כן תקנו משיכה בלקוחות, אלמא כרבי יוחנן סבירא ליה דמשיכה תקנה דרבנן היא. ומיהו יש לדחות, דאפילו הכי כרבי יוחנן סבירא ליה - אפשר דהתם דלגוי בכסף, "רעמיתך" דירוש לענין אונאה כמאן דאמר גול הגוי אסור, כדפרישית לעיל. ורש"א הכי קאמר אם לא נתן מעות בו' - פירושו: וגם לא משך יחזור. והני' מילי ישראל משראל בו' - תימה: דדומיא דרישא ישראל מגוי שמפסיד הכל, כגון כאן שמפסיד דמי עבודה זרה - מי איכא ישראל משראל משום מחוסרי אמנה ויש לומר, דהכי דאמר דישאל מגוי, אי הוה בהו משום מחוסרי אמנה - הוה דומה דמי עבודה זרה ביד ישראל, אף על פי שהוא מקח טעות - היה צריך לקיים המקח, שלא יהא בו משום מחוסרי אמנה. ועד כאן שייך לעמוד הקודם כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן - לאו בקדשי בך הבית איירי, אלא בהקדשן למזבח לדמיהן, דאין חילוק בין ירשא לסיפא, אלא שזה קדם הקדשו למומו וזה קדם מומו להקדשו. ואף על פי שעבר כשהקדיש בעל מום למזבח, כדאמרין פרק קמא דתמורה (ו,ו), מכל מקום אשמעינן דינו. והתם מפרש מאי שנא מדקלא בעלמא, ומשני: בריא מילתא טפי, שבק המים ומקדשין בעלי מומין.

קדושת דמים מדרה מן הבכורה ומן המתנות - פירש הקונטרס: קדושת דמים פטורה מן הבכורה בקדושת הגוף, כדמפרש לקמן מקראי דפטורה מן הבכורה ומן המתנות. וקשה לפירושו: דהתם פטרינן בפסולי המוקדשין אף על פי דנפדו ודמיתקש לצבי ואיל, והכא דוקא בלא נפדו אלא היינו טעמא בקדושת דמים - משום דכתיב (במדבר ג) גבי בכור: "בישראל", ובמתנות כתיב (ברכים יח): "מאת העם".

הקדיש

ואנא כריש לקיש סבירא לי, שמע מינה דרב אשי גופיה כשהיה אומר מתחלה משיכה אינו קונה - לאו משום דסבר לה כריש לקיש, דלעולם כרבי יוחנן סבירא ליה. לפיכך, כי הקשה לו מההיא דבן נח - לא רצה להקשות מההיא דדבר תורה מעות קונות, דלעולם לעמיתך ולגוי בכסף, ולענין אונאה אתא "רעמיתך", כמאן דאמר גול הגוי אסור. דלמאן דאמר גול הגוי מותר לא איצטריך, כדאמרין לעיל. ואף על גב דאמרין ב"חזק" (בבא מציעא מו,א): קרא ומתניתין מסייע לריש לקיש - היינו לבאורה, אבל אפשר לשנויי לקרא שפיר אליבא דרבי יוחנן. ומתניתין דנתנה לבלן מעל - הוה מוקמי ליה רבי יוחנן בבלן גוי. וההיא דנתנה לספר - בישראל, ולכן מעל אף על גב דלא משר, דמעות קונות. ואם תאמר: ונמי ימיתא לריש לקיש? הא איהו מוקי דר' דנתנה לספר בספר גוי, הכי נמי מצי לאוקומי ההיא דבלן בגוי? ואומר רבינו תם: משום דבלן משמע טפי דאיירי בישראל. דומיא דנתנה לחבירו, דקתני: הוא מעל וחבירו לא מעל, משמע: חבירו ישראל, דבר מעילה הוא. ודוקא בלן, דלא מחסרה משיכה בדמיסין בהויא משנה, לפי שאומר לה "הרי מרחץ לפניך הכנס ורחוץ". אבל ספר דומיא דבלן, דהיינו ספר ישראל - לא מעל עד דמשיך. ולא אמר רבא "קרא ומתניתין מסייע ליה לריש לקיש" לפי שסיבור כמותו. תדע, דרבא גופיה הוא דפסק כרבי יוחנן לגבי ריש לקיש בכל דוכתא רב מתלת. וכי תימא, שאני הכא דתניא כוותיה - והא התם חשיב חזאי מילתא דריש לקיש דתניא כוותיה. ואי אפשר לומר דנתנו תלתא גרסינוהו בהדי הדדי, ואכתי איכא טובא. בדפיק "בהמה המוקשה" (חולין עו,א) גבי גידין שסופן להקשות, משמע דדוקא קאמר רבא: (תני) והני תלת ותו לא. והא דפליגי רבי יוחנן וריש לקיש פרק קמא דסנהדרין (טו,א) גבי כל הקודם לחורג וזה, ותניא כדריש לקיש - דהתם אליבא דרבי אליעזר פליגי, והלכה כרבנן. ופרק קמא דמסכת עבודה זרה (ו,ו) גבי נשא ונתן, דתניא בברייתא כריש לקיש, ורבי יוחנן סבר כנתנא דמתניתין, גבי הא דתנן: לפני אידיהם של גוים אסור לאחזיקן מותר, ומפרש: נשא ונתן איכא בינייהו. ומיהו יש לדחות ראייה דרבא, כיון דריש לקיש לאו משמיה דנפשיה אמר אלא משום רבי אושעיא. כדאמר לעיל, אמר ריש לקיש משום רבי אושעיא: ישראל מעות שנתן מעות לרבי בבהמה בדיקה, ומפרש: בדיקהן שפסקה לזן תורה, "מדי עמיתך" במשיכה, הא לגוי בכסף - בבי האי גוונא לא איירי רבא לפסוק כרבי יוחנן לגבי ריש לקיש, בדבר שהיה ריש לקיש אומר בשם רבותיו. כדמפרש פרק שני דחולין (כט,ב) בההיא דאין שחיטה אלא לבסוף, דאמר

ריש לקיש משום לוי סבא ופליג עליה רבי יוחנן, ורבא גופיה סבר כריש לקיש בפרק "תמיד נשחט" (פסחים סג,א) ובפרק שני דבובים (ל,א). ומיהו אשכחן, אמר רבא אמר רב הונא: מכור לי באלו קנה בו, ומפרש התלמוד דסבר כרבי יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות. ונראה ד"רבא" גרס ולא "רבא", דרבא לא ראה רב הונא מעולם. דאף רב יוחנן לא ראהו, כדאמרין בקדושין (עב,ב): יום שמת רב יהודה נולד רבא. וכשמת רב יהודה כבר נפטר רב הונא, מדאמר במעור קטן (יז,א): גריר רבא כרב יהודה ליבא דלשרי לך. ורב הונא גדול היה אפילו משמאל לו - שר רב יהודה, כדאמר בריש גיטין (ה,א), בעא מיניה שמואל מרב הונא: שנים שהביאו גט. ועדין יש לדקדק דהלכתא כרבי יוחנן דמעות קונות דבר תורה, מדאמר: וכן אמר רב נחמן דבר תורה מעות קונות. ופסק לוי כמתניתין, וקיימא לן כותיה דביי. והא דאמר פרק קמא דקדושין (יד,ב) גבי עבד עברי הנמכר לגוי: גוי דכל קניינו בכסף - בעבד עברי קאמר ולא בכל דבר, דלרבי יוחנן הוי במשיכה. והא דמתרץ התלמוד בפרק בתרא דמסכת עבודה זרה (סג,א) כוונה גויה דלא מחסרה משיכה - ההיא שנייאי כריש לקיש ולא כרבי יוחנן. ואידך שנייאי דמשני התם: כוונה ישראלית, ובגון דקאי בחצירה - נחתא אף כרבי יוחנן. אבל מעיקרא נחתא ליה לאוקומי אפילו לא קאי בחצירה. אי נמי, רב נחמן בר יצחק דקאמר להוויא שנייאי - דסבירא ליה כריש לקיש. ולא כמו שכתבו בספרים רב חסדא. דרב חסדא הוא דאמר "פרק חזק" (בבא מציעא מו,ב) כדרך שתיקנו משיכה בשומרין כן תקנו משיכה בלקוחות, אלמא כרבי יוחנן סבירא ליה דמשיכה תקנה דרבנן היא. ומיהו יש לדחות, דאפילו הכי כרבי יוחנן סבירא ליה - אפשר דהתם דלגוי בכסף, "רעמיתך" דירוש לענין אונאה כמאן דאמר גול הגוי אסור, כדפרישית לעיל. ורש"א הכי קאמר אם לא נתן מעות בו' - פירושו: וגם לא משך יחזור. והני' מילי ישראל משראל בו' - תימה: דדומיא דרישא ישראל מגוי שמפסיד הכל, כגון כאן שמפסיד דמי עבודה זרה - מי איכא ישראל משראל משום מחוסרי אמנה ויש לומר, דהכי דאמר דישאל מגוי, אי הוה בהו משום מחוסרי אמנה - הוה דומה דמי עבודה זרה ביד ישראל, אף על פי שהוא מקח טעות - היה צריך לקיים המקח, שלא יהא בו משום מחוסרי אמנה. ועד כאן שייך לעמוד הקודם כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן - לאו בקדשי בך הבית איירי, אלא בהקדשן למזבח לדמיהן, דאין חילוק בין ירשא לסיפא, אלא שזה קדם הקדשו למומו וזה קדם מומו להקדשו. ואף על פי שעבר כשהקדיש בעל מום למזבח, כדאמרין פרק קמא דתמורה (ו,ו), מכל מקום אשמעינן דינו. והתם מפרש מאי שנא מדקלא בעלמא, ומשני: בריא מילתא טפי, שבק המים ומקדשין בעלי מומין.

קדושת דמים מדרה מן הבכורה ומן המתנות - פירש הקונטרס: קדושת דמים פטורה מן הבכורה בקדושת הגוף, כדמפרש לקמן מקראי דפטורה מן הבכורה ומן המתנות. וקשה לפירושו: דהתם פטרינן בפסולי המוקדשין אף על פי דנפדו ודמיתקש לצבי ואיל, והכא דוקא בלא נפדו אלא היינו טעמא בקדושת דמים - משום דכתיב (במדבר ג) גבי בכור: "בישראל", ובמתנות כתיב (ברכים יח): "מאת העם".

הקריש וזכר לדמיו קדוש קדושת הגוף – להכי נקט זכר – דקרב הוא עצמו עולה. ואי
הוא נקט בהמה סתם, הוי אמנא דנקבה קדוש קדושת הגוף וקרב שלמים.
ושמעין ליה לרבי יוחנן במסכת שקלים (ו,א) ומייתי לה בתמורה פרק "אלו קדשים"
(ב,א) במקדש נכסיו – זכרים עצמן יקריבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ויביא
בדמיהם עולות. ומיהו, נראה לרבי אלעזר נמי
דאמריהם: זכרים ימכרו לצרכי עולות, ונקבות
ימכרו לצרכי שלמים, ודמיהם יפלו לשאר נכסות
לבדק הבית. לפי מה שדיה רבא רוצה לומר
מתחלה התם בהווא פירקין: המקדש זכר אין
קדוש קדושת הגוף – לא קשה ליה מיד
ממתניתין דשקלים, דיש לחלק בין מקדש נכסיו
סתם לפירש בהדיא לדמיו. גמור העברה –
מצי למימר "תחת" "תחת" מקדשים. ולפי
שהמעשר ובכור שוין בכמה עניינים נקטיה.

הקישן הכתוב לנדרים – אינו מן (כן)
הברייתא בתמורה פרק "אלו קדשים"
(ז,ב). ורבא מפרש כן בפני עצמו. ולקמן (ט,ב)
בשמעתי יח ברייתא אחרת דמפקא תמורת
וולדות מזכר ונקבה, ופליגא אתנא דבי רבי
ישמעאל דהכא, בדמפרש בתמורה (ז,ב) וכן
פירש לקמן בקנטרס. והווא תנא נמי נפקא שפיר
שהקשה תמורות וולדות לגוף הקרבן, בדפון
הקרבן איידי "אם זכר ואם נקבה", אלא דמיתורא
דרשינן נמי תמורות וולדות, ומזהשתא לא צריכא
להקישא דלעיל דמקש תמורתו לו. טוב ברע
מיבעיא – הך סוגיא דפרק קמא דתמורה (ט,א).
ורבא סבר: אין מזהירין (עושיין) מן הדין, ודרש
התם בענין אחר. ואביי לא חשיב ליה דינא, דמי
גרעי. ונקט הכא דרשא דאביי לפי שפשוט לו
יותר. ובהאי גזונא איכא בסנהדרין (לד,ג) גבי אין
רואין את הנגעים אלא ביום, ומייתי עלה דרשה
דאביי דרביה "לא כלילתה, ושביק דרשא דרבא
דמפיקא מ"ל" לא לאורי. ואין לתמוה מלת
ד"אלו נפרשין" (סנהדרין ע"א) איכא איפכא, גבי
בתו מאנוסות דאמרו: קל וחומר, בתו כח עוש –
על בתו לא כל שכן וחשיב ליה (לו) אביי גלוי
מילתא טפי מרבא, (ולא) ודלרבא לאן גמירין
מזהירי. דגבי אחוריו איצטרך קרא לכולי עלמא
בלת אבוי ובת אמו משום דאין מזהירין מן הדין.
ולא חשיבא ליה גלוי מילתא בעלמא – היינו
משום דפשטיה דקרא משמע שבא למעט,
דכתיב: "בת אבוי או בת אמר". טוב ברע
מיבעיא – ואם תאמר: דלמא איצטרך משום
סיפא דקרא: "זהה הוא ותמורתו יהיה קודש"
ויש לומר: דהוה מצי למיכתב בסיפיה "ואם המר
ימיר טוב ברע או רע בטוב". ומודה
בבעל מום מעיקרו – למאי דאמרינן בסמוך דרב
סבר כריש לקיש ודאמר התם: לרבנן קדשי מובח
לא היו בכלל העמדה והערכה – ניהא, דמודה
לרבנן. אבל למאי דמסקינן דסבר רבבי יוחנן,
לדרבנן אחד זה ואחד זה היו בכלל העמדה
והערכה, ואם כן מודה למאן? ויש לפרש דנקט
הכי, ולא חיסק אדעתא טעמא דמתניתין –
משום דאין פורין לאבילה לכלבים, ולא משום
העמדה והערכה, דלא בעינן בקדשי מובח
העמדה והערכה, ולכן ברישא קדים מונח –
יפרו. והשתא קא משמע לן דטעמא דמתניתין
משום העמדה והערכה, וכדריקין בסמוך –

מודלא קתי' "ואם נעשו טריפה". וברישא קדים מונח, ומודה רבי שמעון, משום דאיכא למיטעי דפליג אמתניתין כדפרישית,
איצטרך למימר דשפיר מודה בה. והא דנקט רבי שמעון – משום דלדידיה פשיטא ליה טפי דקדשי מובח היו בכלל העמדה והערכה, מדקאמר: קדשי בדיק הבית לא היו, על כרחך אין כתיבא
העמדה והערכה – בקדשי מובח כתיבא. אבל לרבנן לא פשיטא ליה כולי האי, דמצי למימר לא היו, כמו שאומר ריש לקיש. אותה, למעוטי בעל מום מעיקרו – כל קדשי בדיק הבית לרבי
שמעון ממועטין מקרא אדרינא בסוף תמורה (לג,א). ושייך עמוד הבא רב סבר לה כריש לקיש – בסוף תמורה (שם) משמע כן, מדקאמר רב גידל אמר רב: מאי טעמא דרבי שמעון בן לקיש.
מוד

נפדין תמימים – אותן וולדות שנולדו לפני פדיון, או אין נפדין תמימים? טפל –
ולד. עיקר – אם. אלמא נפדין תמימים. וקא דייק התלמוד: טעמא דלא בעי מום –
משום דלא יחא טפל חמור מן העיקר, דמכח בעל מום אתו. הא לא אתו מכח בעל
מום, אלא לדידהו מקדיש להו לדמיון – לא נפקי לחולין בלא מום, דקדוש קדושת
הגוף. וזכר – איל. הקריש זכר – לדמיו –
שימכרו ויביא בדמיו עולה – הוא עצמו
קדוש קדושת הגוף, ויקרב עולה. להכי נקט
זכר דחוי לעולה, משום דרובא דמייתו –
קרבן עולה מייתו. רבי אלעזר מתי –
השושט בחוץ חייב. לאו כרת קאמר אלא
מלקות. ומוקי – להאי חוץ, כגון ששחטו
בבמת יחיד בשעת היתר הבמות. כפתי יחיד
– שכל אחד ואחד בונה במה לעצמו, כגון
במת מנחם וגדעון ושמואל. במה גדולה –
נוב וגבעון שחן של צבור. הוואל וקדוש בעל
מום – להיות אסור בגיזה ועבודה. ואימא
אם אינו ענין בו – ולעולם בבמה גדולה.
לא יבקר – לא יבדוק בין תם לבעל מום,
דאיזה שיהא עשירי יחא קדוש. גמר העברה
העברה מבעור – מה בבור בעל מום לא
קרב – אף מעשר בעל מום לא. כי אתא קרא
לבמת יחיד. ולא ימיר אותו טוב ברע –
דהיינו בעל מום, "אם המר ימיר – יהיה
קדש", אפילו בעל מום. ולדות – בעלי מומין
שנולדו מקדשים תמימים. פסקה תנא רבי
רבי ישמעאל – מאקא אחרינא, ולא
איצטרך האי להכי. רק קדשיך וגו' אלו
התמורות – דאתא לאשמועינן שיקרב
למובח. דאי לעיקר הקדש אתא, למה לי
למכתב שיעלם לירושלים? הא שמעין
קראי טובא: "השמר לך פן תעלה עולותיך"
וגו' הוללות – של קדשים. אף הני בעל
מום לא – הלכך, כי אתא "לא תובח"
לבמת יחיד אתא. השתא רע בטוב אמרת לא
– שלא יביא בהמת חולין תמימים אצל
בהמת קדש בעל מום ויאמר "זו תמורת זו".
אלא – להכי כתיב "טוב ברע". טוב –
מעיקרו, בשנתפס בקדושה כשהוא תמים –
עושה תמורה אף על פי שהמום, דכתיב:
"או רע בטוב", דמשמע – רע של קדש בטוב
של חולין, דרע של קדש עושה תמורה.

נפדין תמימים – אותן וולדות שנולדו לפני פדיון, או אין נפדין תמימים? טפל –
ולד. עיקר – אם. אלמא נפדין תמימים. וקא דייק התלמוד: טעמא דלא בעי מום –
משום דלא יחא טפל חמור מן העיקר, דמכח בעל מום אתו. הא לא אתו מכח בעל
מום, אלא לדידהו מקדיש להו לדמיון – לא נפקי לחולין בלא מום, דקדוש קדושת
הגוף. וזכר – איל. הקריש זכר – לדמיו –
שימכרו ויביא בדמיו עולה – הוא עצמו
קדוש קדושת הגוף, ויקרב עולה. להכי נקט
זכר דחוי לעולה, משום דרובא דמייתו –
קרבן עולה מייתו. רבי אלעזר מתי –
השושט בחוץ חייב. לאו כרת קאמר אלא
מלקות. ומוקי – להאי חוץ, כגון ששחטו
בבמת יחיד בשעת היתר הבמות. כפתי יחיד
– שכל אחד ואחד בונה במה לעצמו, כגון
במת מנחם וגדעון ושמואל. במה גדולה –
נוב וגבעון שחן של צבור. הוואל וקדוש בעל
מום – להיות אסור בגיזה ועבודה. ואימא
אם אינו ענין בו – ולעולם בבמה גדולה.
לא יבקר – לא יבדוק בין תם לבעל מום,
דאיזה שיהא עשירי יחא קדוש. גמר העברה
העברה מבעור – מה בבור בעל מום לא
קרב – אף מעשר בעל מום לא. כי אתא קרא
לבמת יחיד אתא. השתא רע בטוב אמרת לא
– שלא יביא בהמת חולין תמימים אצל
בהמת קדש בעל מום ויאמר "זו תמורת זו".
אלא – להכי כתיב "טוב ברע". טוב –
מעיקרו, בשנתפס בקדושה כשהוא תמים –
עושה תמורה אף על פי שהמום, דכתיב:
"או רע בטוב", דמשמע – רע של קדש בטוב
של חולין, דרע של קדש עושה תמורה.

נפדין תמימים – אותן וולדות שנולדו לפני פדיון, או אין נפדין תמימים? טפל –
ולד. עיקר – אם. אלמא נפדין תמימים. וקא דייק התלמוד: טעמא דלא בעי מום –
משום דלא יחא טפל חמור מן העיקר, דמכח בעל מום אתו. הא לא אתו מכח בעל
מום, אלא לדידהו מקדיש להו לדמיון – לא נפקי לחולין בלא מום, דקדוש קדושת
הגוף. וזכר – איל. הקריש זכר – לדמיו –
שימכרו ויביא בדמיו עולה – הוא עצמו
קדוש קדושת הגוף, ויקרב עולה. להכי נקט
זכר דחוי לעולה, משום דרובא דמייתו –
קרבן עולה מייתו. רבי אלעזר מתי –
השושט בחוץ חייב. לאו כרת קאמר אלא
מלקות. ומוקי – להאי חוץ, כגון ששחטו
בבמת יחיד בשעת היתר הבמות. כפתי יחיד
– שכל אחד ואחד בונה במה לעצמו, כגון
במת מנחם וגדעון ושמואל. במה גדולה –
נוב וגבעון שחן של צבור. הוואל וקדוש בעל
מום – להיות אסור בגיזה ועבודה. ואימא
אם אינו ענין בו – ולעולם בבמה גדולה.
לא יבקר – לא יבדוק בין תם לבעל מום,
דאיזה שיהא עשירי יחא קדוש. גמר העברה
העברה מבעור – מה בבור בעל מום לא
קרב – אף מעשר בעל מום לא. כי אתא קרא
לבמת יחיד אתא. השתא רע בטוב אמרת לא
– שלא יביא בהמת חולין תמימים אצל
בהמת קדש בעל מום ויאמר "זו תמורת זו".
אלא – להכי כתיב "טוב ברע". טוב –
מעיקרו, בשנתפס בקדושה כשהוא תמים –
עושה תמורה אף על פי שהמום, דכתיב:
"או רע בטוב", דמשמע – רע של קדש בטוב
של חולין, דרע של קדש עושה תמורה.

בבורות. פרק שני – הלוקח עובר פרתו דף טו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רכה רש"י

1 | ושייך לעמוד הקודם) זו דברי רבי שמעון — דאמר בפרק בתרא דתמורה (לכא);
 2 | קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה. דתנן רבי שמעון אומר בו' — ומדאמר רבי
 3 | שמעון קדשי בדק הבית לא היו — מכלל דקרא בקדשי מזבח כתיב. והכא מודה
 4 | בבעל מום מעיקרא דנפדה, אף על גב דקדשי מזבח. וממאי דתנא דמתניתין סבירא
 5 | ליה קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה.

6 | שצריכין שיהיו חיון בשעת פדייה, כדכתיב:
 7 | "והעמיד את הבמה לפני הבהן" ואחר כך
 8 | "והעריך אותה" — מודקדשני סיפא גבי קדש
 9 | הקדשן את מומן, דאגב שקידשן למזבח
 10 | מקדשין תמימים. אבל חכמים — לאו הכך
 11 | רבנן דפליגי עליה דרבי שמעון במסכת
 12 | תמורה, דהתם אמרינן: לדברי הכל בעל מום
 13 | מעיקרו לא היה בכלל העמדה והערכה,
 14 | אלא תנא דבי לוי הוא. אפילו חיה — דאינה
 15 | ראויה למזבח. הכי נמי דאם מתו יפרו —
 16 | דבעל מום מעיקרא מודו. ועד כאן שייך
 17 | לעמוד הקודם רב — דלא מוקי מתניתין
 18 | כרבנן, סבירא ליה כרשי לקדש דאמר התם
 19 | לרבנן קדשי בדק הבית בו', היולק רב
 20 | מיתוקמא דמתניתין כולה כרבנן. דקתני
 21 | כסיפא דמתניתין אם מתו יקברו — דקדשי
 22 | מזבח היו בכלל העמדה והערכה. אם כן —
 23 | דטעמא דמתניתין משום אכילה דקדשים
 24 | לכלבים הוא. ניתני אם נעשו טריפה יקברו
 25 | — דמשמע: אף על גב דמצוי למיעבד חו
 26 | העמדה והערכה — יקברו, והואיל ולא היה
 27 | אלא לכלבים, ומדנקט "מתו" שמע מינה
 28 | טעמא משום העמדה והערכה. (ודלא) כרבי
 29 | יוחנן — דאמר התם: לרבנן אחד קדשי מזבח
 30 | ואחד קדשי בדק הבית היו בכלל. ומיתוקמא
 31 | סיפא דמתניתין כרבנן, ורישא נמי מיתוקמא
 32 | כדירידה, דבעל מום מעיקרו כולו מודו.
 33 | ותנו: זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו. צבי —
 34 | "צבי ואיל", ומוקמינא בסיפרי דבפסולי
 35 | המוקדשין שנפרדו הכתוב מדבר. מה צבי
 36 | ואיל פטורין מן הבכורה — ד"בקר וצאנך"
 37 | כתיב. ולא אוציא את המתנות — ולקמן
 38 | פריך: ולא אולמיה המתנות מבכורה. צבי
 39 | ואיל פטורין מן המתנות — דכתיב במתורה:
 40 | "אם שור אם שה". ומאי שנא — מתנות, דלא
 41 | נפקי מקרא קמא. ומתריך: אוציא את
 42 | הבכורה שאינה שוה בכל — שאינה נוהגת
 43 | בנקבות כוכרים. צבי ואיל — אין אותו ואת
 44 | בנו נוהג בצבי ואיל, דכתיב: "שור או שה".
 45 | אמר ליה למאי מרמית ליה — לפסולי
 46 | המוקדשין, דתיפטרנהו מ'אזותו ואת בנו'.
 47 | אותו ואת בנו — נוהג בחולין ובמוקדשין
 48 | כדמפרש בשחיטת חולין (עמא), אי הכי נבי
 49 | חלבו נמי — אמאי אינטיריך "אך" למיטר?
 50 | תיפוק לי דאסור, דלמאי מדמית להו, כיון
 51 | דאמרת אף על גב דאיתקוש לצבי ואיל לא
 52 | נפקי מתורת קדשים? אך ולא אותו ואת בנו
 53 | — ומסתברא דהיקשא למיטר
 54 | ומתנות אתיא, ר"אך" — למיטר חלבו ואותו
 55 | ואת בנו, דהשתא מדמינן להו לקדשים
 56 | גמורין. דאי אמרינן איפכא — לא מדמינן להו
 57 | לא לקדשים ולא לחולין. רק את דמו —
 58 | בבכור בעל מום כתיב. אהני היקישא —
 59 | דאיתקוש לצבי ואיל. ואהני קרא — דכתיב:
 60 | "את חלבו לא תאכל". אהני דהיקשא מכרת,

1 | "זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו" מיפעיא ליה! אמרי:
 2 | רב פרבי שמעון בן לקיש, דאמר: לרבנן, קדשי בדק
 3 | הבית היו בכלל העמדה והערכה, קדשי מזבח לא היו
 4 | בכלל העמדה והערכה; ולא מיתוקמא מתניתין פרבנן,
 5 | דקתני סיפא: ואם מתו יקברו. — אמר: ממיא דהא
 6 | "מתו יקברו" משום דבכעי העמדה והערכה הוא?
 7 | דלמא משום דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים
 8 | הוא! — אמרי: אם כן, ניתני: "אם נעשו טריפה —
 9 | יקברו". ואיפעיא אימא: לעולם רב פרבי יוחנן סבירא
 10 | ליה, ותני: "זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו". אבל קדם
 11 | הקדשין וכו'. מנא הני מילי? דתנו רבנן: "צבי, מה
 12 | צבי פטור מן הבכורה — אף פסולי המוקדשין פטורין
 13 | מן הבכורה. אוציא אני את הבכורה ולא אוציא את
 14 | המתנות? תלמוד לומר: "איל", מה איל פטור מן
 15 | הבכורה וכן המתנות — אף פסולי המוקדשין פטורין מן
 16 | הבכורה וכן המתנות. אי מה צבי ואיל חלפן מותר, אף
 17 | פסולי המוקדשין חלפן מותר? תלמוד לומר: "אך" —
 18 | חלק. אמר מר: אוציא את הבכור ולא אוציא את
 19 | המתנות. מאי שנא אוציא את הבכור — שאין שוה
 20 | בכלל, ולא אוציא את המתנות — ששוות בכלל, תלמוד
 21 | לומר: "איל". אמר ליה רב פפא לאביו: אי מה צבי
 22 | ואיל "אין אותו ואת בנו" נוהג בהן,
 23 | אף פסולי המוקדשין — אין אותו ואת בנו נוהג בו? אמר
 24 | ליה: למאי מדמית להו? אי לחולין — אותו ואת בנו
 25 | נוהג בו, ואי לקדשים — אותו ואת בנו נוהג בו. אמר
 26 | ליה: אי הכי, גבי חלבו נמי גימא הכי: למאי מדמית
 27 | להו? אי לחולין — חלפן אסור, ואי לקדשים — חלפן
 28 | אסור! אלא, לאו מי אמרת: "אך" — ולא חלפן? אימר
 29 | נמי: "אך" — ולא אותו ואת בנו. רבא אמר: "אך" —
 30 | לאותו ואת בנו הוא דאָתא, וחלפן — מ'דמו" נפקא.
 31 | דכתיב: "רק את דמו לא תאכל", מאי "דמו"? אי לימא
 32 | דמו ממש — לא יהא אלא דמו דצבי ואיל, אפוא דמן
 33 | דצבי ואיל מי שרי? אלא: "דמו" — חלבו. — וליכתוב
 34 | רחמנא "חלבו"! — אי כתב רחמנא חלב, הוה אמינא:
 35 | אהני היקישא ואהני קרא, אהני היקישא — למעוטי
 36 | מפרת, דכי כתב פרת — אאוכל חלב בהמה הוא
 37 | דכתיב, שנאמר: "כי כל אוכל חלב מן הבהמה", ואהני
 38 | קרא — למיקם עליה בלאו בעלמא. להכי אפקיה רחמנא
 39 | בלשון "דמו" — לומר קד: מה דמו בכרת, אף חלבו
 40 | בכרת. — והא תנא, "אך" ולא חלבו קאמר! — הכי
 41 | קאמר: אילו לא נאמר "דמו", הייתי אומר "אך" — ולא חלבו, עכשיו שנאמר "דמו" — לאותו
 42 | ואת בנו הוא דאָתא. "ואינו יוצאין לחולין". מנא הני מילי? דתנו רבנן: "תופח" — ולא גזיה,
 43 | "בשר" — ולא חלב, "ואכלת" — ולא לכלבד; מפאן שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים.
 44 | אבא

1 | מה צבי ואיל פטורין מן הבכורה וכן המתנות בו' — בשמעתין משמע דאי לא כתב "אך",
 2 | הוה דרשינן נמי מה צבי ואיל אין אותו ואת בנו נוהג בו וחלבו מותר. ולעיל בסוף
 3 | פרק קמא (יבא) דרשינן נמי: מה צבי ואיל אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין. ותימא:
 4 | מנל כל הך דרשו? דתלתא צבי ואיל כתובין, וכולו צריכי, כדמפרש לקמן פרק "פסולי
 5 | המוקדשין" (לגא), ויש לומר דהתם נמי מפרש:
 6 | חד לכבורה ומתנות, והיינו כדמפרש הכא, חד
 7 | מצבי וחד מאיל. עוד מפרש התם: (חד לכבורה)
 8 | חד לכדרי יצחק ורבי אושעיא, כמו שמפרש
 9 | רבינו תם: דמריבוע והנהגה שור של פסולי
 10 | המוקדשין — לוקח, נקא אחד הן ועשאו הכתוב
 11 | שני גופים. והיינו מ'צבי ואיל', דחד שור דפסולי
 12 | המוקדשין עשאו הכתוב כשני גופים, וכשמנהגו
 13 | לבדו כאילו מנהג צבי ואיל ביהוה, והיינו משום
 14 | כלאים. ואידך, חד לכדרי עקיבא דמתי אפילו
 15 | לגוי, או לכדרי אלעזר הקפר, פרק שני דחולין
 16 | (כחא), מה פסולי המוקדשין טעונים שחיטה —
 17 | אף צבי ואיל כן. ומצבי לחודיה הוה ידענן איל,
 18 | דמצבי ילפינן כל חיה. ואידך, לכדרי מרי, דמה
 19 | צבי ואיל דאין פודין. וחלבו מותר ואותו ואת בנו,
 20 | דבעי למידש בסמוך אי לא "אך" — היינו
 21 | מצבי ואיל דדרשינן מנייה בכורה ומתנות,
 22 | דמשמע שרצה ליתן להם דין חיה, ואי כתיב
 23 | "אך" לחייב על חלבו ואותו ואת בנו, כדמפרש
 24 | בין לחולין מדמית ליה בין לקדשים מדמית להו.
 25 | ובסמוך דקאמר: וזלזן וחלבן היכי דמי? אי
 26 | דאיכר ואותיליזי אחר פדיון, וחד צבי ואיל
 27 | הוא — לא יתורא איכא, אלא ממילא שפיטא
 28 | ליה דהוי כולה צבי ואיל. אי מה צבי ואיל אין
 29 | אותו ואת בנו נוהג בו — לא מצי למפרך: מה
 30 | צבי ואיל טעון כסוי, אף פסולי המוקדשין כן.
 31 | דבהדיא דרשינן פרק "עליו הדים" (חולין פרא),
 32 | גבי פסולי המוקדשין: "כיו על הארץ תשפכו
 33 | במים", מה כו'. רבא דמל לא תאכל — האי
 34 | קרא גבי בכור כתיב. והרבה תימא דלא מייית
 35 | "רק את הדם לא תאכל" דכתיב גבי שאר פסולי
 36 | המוקדשים ואין להקשות: דילמא אינטיריך
 37 | לחמשה לאון האמורין בדם דמפרש פרק קמא
 38 | דכריתות (דב), דהא טובא לאון כתיב, יותר
 39 | מחמשה. חד בידיקא, וחד בי'א את אהני,
 40 | ותרי ביאורי מתו, וארבעה דראבא — דחד
 41 | שמונה בר מהאי דבכור. ושמן דריש להו
 42 | למילתא אחרית. ואהני קרא למיקם עליה
 43 | בלאו — ואם תאמר: דאריבה, כיון דמחריה
 44 | הקרא — דהדר לגמרי, אף מכרת, דכתיב לקמן
 45 | גבי פסולי המוקדשין: הגוזז והעובר בהם סופג
 46 | ארבעים, ולא אמר איתקוש לצבי ואיל ומפקיע
 47 | לגמרי מלאו, וכי כתיב "תובח" ולא גיזה —
 48 | איסורא בעלמא. אלא אמר: אהדריה לאיסוריה
 49 | וצריך לחלק. ומהאי דהגוזז והעובר בהם נמי
 50 | קשה על מה שפירש: טעמו ולא ממשו אסור ואין
 51 | לוקן עליו — כגון גיעולי גוים. דהשתא כי
 52 | אישתיי טעם לפגם כמו בנלה מותרו. והוא כי דהרי
 53 | אסר גיעולי גוים במזין — איסורא בעלמא
 54 | איכא, לא מלקות. ואינו נראה, דאית לך למימר:
 55 | אהדריה לאיסורא, כדפירשית.

1 | וזהו מיתסבר טעמא שפיר, דכי כתיב כרת — בחלב בבמהה הראויה לקרבן כתיב, (ויקרא ז:ז) "כי כל אוכל חלב" וגו'. ואהני קרא למיקם עליה בלאו, דלא תישרייה
 2 | לגמרי. להכי אפקיה בו. והא תנא — דברייתא דלעיל, מפיק חלבו מ"אך", ורבא היכי מצוי למימר ד"אך" לאותו ואת בנו אתא? אילו לא נאמר בו' — והאי דקתני: תלמוד
 3 | לומר "אך" חלק — הכי קאמר: אפילו לא כתב קרא, מצינא לאפוקי מהכא. רק בכל אות נפשך תובח ואכלת — (דברים יב) ואוקימנא בפסולי המוקדשין לאחר פדיון.
 4 | אבא

רכו בכורות. פרק שני – הלוקח עובר פרתו דף טז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

תוספות

1 **מה** בבור אין מתפיס לכל זבח שריצה – פירוש: משגול. אבל במעי אמו יכול לשנותו
2 לזבח אחר, כדתן פרק "כיצד מערימין" (תמורה כ"ב). ומכל מקום ילפינן מיניה
3 שפיר ולדות פסולי המוקדשין דאין משגן לזבח אחר אפילו במעי אמן, למאן דאמר במעי
4 אמן הן קודשין. כמו שאין יכול לשנות בבור משחלה עליו קדושת בבור, הכי נמי פסולי
5 המוקדשין, שהרי קדושין כבר – אין יכול

6 לשנות בזבח אחר. אפילו למאן דאמר בהיתין 1
7 קדושין – לא דמו לבבור קודם שגולד, דהני 2
8 עומדין ליקדש מבח אמן שקדושה כבר. 3
ותמורה 4

5 **דאיבער ואיתיליד לאחר פדיונו** – אמאי? ולד צבי ואיל ניהו! אלא דאיבער לפני פדיונו
6 ואיתיליד לאחר פדיונו; הא לפני פדיונו – מיקדש נמי קדשי. מנא הני מילי? דתנו רבנן:
7 "זכר" – לרבות את הגולד, "ונקבה" – לרבות את התמורה. ואין לי אלא ולד תמימין ותמורת
8 תמימים, ולדי בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מניין? בששהו אומר: "אם זכר" – לרבות
9 ולד בעלי מומין, "אם נקבה" – לרבות תמורת בעלי מומין. אותן ולדות שלאחר פדיונו, מה
10 תהא עליהן? לפני פדיונו מיפלג פליגי בהו, איכא למאן דאמר: קדש ליקרב, ואיכא למאן
11 דאמר: קדש לרעהיה; דלאחר פדיונו מה תהא עליהן? אמר רב הונא: פוגסן לכיפה והן
12 מתין. דהיכי לעיבדי? ליקרבינהו – מפח קדושה דחיה קאתו, ליפרקינהו – לא אלימי למיתפס
13 פדיונו. אמרי במערבא משמיה דרבי חנינא: סמוך לפדיונו מתפיסן לשם אותו זבח. – סמוך
14 לפדיונו? למימרא דבני פדיה ניהו? אלא איכא: סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח.

15 טעמא מאי? אמר רבי לוי: גזירה שפא יגדל מהן עדרים עדרים. בעא מיניה רבינא מרב
16 ששת: מהו שמתפיסן לכל זבח שריצה? אמר ליה: אין מתפיסן. – מאי טעמא? אמר ליה:
17 גמור "בשערירד" "בשערירד" מבכור, מה בכור – אין מתפיסן לכל זבח שריצה, דכתיב: "אך
18 בכור אשר יבכר לה' בבמהו וגו' לא יקדיש איש אותו", אף הני – אין מתפיסן לכל זבח
19 שריצה. תניא פותיה דרב ששת: קדשים שקדם מום קבוע להקדישן ונפדו – תיכין בכבורה
20 ובמתנות. בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו – הגוז והעובר בהן אינו סופג את הארבעים.
21 בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו – אין עושין תמורה. ולפני פדיונו – מועלין בהן, ולאחר
22 פדיונו – אין מועלין בהן. וולדותיהן חול, ונפדין תמימים, ומתפיסן לכל זבח שריצה. כללו
23 של דבר: הרי הן פחולין לכל דבריהם, אין להן בהם אלא מצות עליו בלבד. אבל קדם
24 הקדישן את מומן, או מום עובר להקדישן ולאחר מכן נולד מום קבוע, ונפדו – פטורין
25 מן הכבורה ומן המתנות, בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו – הגוז והעובר בהן סופג את
26 הארבעים. ובין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו – עושין תמורה. לפני פדיונו – מועלין בהן,
27 ולאחר פדיונו – אין מועלין בהן. וולדותיהן קודש, ואין נפדין תמימין, ואין מתפיסן לכל
28 זבח שריצה. כללו של דבר: הרי הן פחולין לכל דבריהם, ואין להן אלא היתר איכילה
29 בלבד. "כללו של דבר" דרישא – לאתויי שוחטין בחוץ דפטור, "כללו של דבר" דסיפא –
לאתויי

1 **איכא דאמרי תובה ואכלת וכו'** – מהכא מפיק גיזה וחלב דאסור. ר'בשר" –
2 אורחיה דקרא, ולא דריש "ואכלת" לאפוקי כלבים. אלא דאיבער לפני פדיונו
3 ואיתיליד לאחר פדיונו – הילכך אסירי. וקדושה לית להו, לא ליקרב ולא
4 לדמיהן, כדמפרש לקמן מה תהא עליהן. הא לפני פדיונו – נולדו – מיקדש נמי
5 קדשי. מנא הני מילי – דלפני פדיונו אם
6 נולדו – קדשי. זכר לרבות את הולד – גבי
7 שלמים כתיב (ויקרא ג'): "אם זכר אם נקבה
8 תמים", וקרא יתירא הוא, דנישחוק קרא
9 מיניה, ומדלא קבע בה זכר כדקבע בעולה
10 – ממילא נקבה נמי חזיא, "זכר ונקבה" תו
11 למא לוי "זכר" – לרבות ולד שלמים. ואי
12 קשיא: תיפוק ליה מ"אשר יהיו לך" תריץ;
13 תנאי היא, איכא דמיתי לה מהכא ואיכא
14 דמיתי לה מהכא. והכי מפרש במסכת
15 תמורה בפרק "אלו קדשים" (ז"ב). ולד
16 תמימים – ולד בהמה תמימה, ולד בעלי
17 מומין – (וכולן) שקדם קדשן את מומן.
18 אותן ולדות שלאחר פדיונו – נולדו,
19 ונתעברו קודם פדיונו, מה תהא עליהם?
20 דהא לא חזו לא לזנוף ולא לדמי, כדמפרש
21 רב הונא. הנך נולדו לפני פדיונו מיפליגי
22 פליגי בהו – בהא דאמרו לעיל: "אם זכר"
23 – לרבות ולד בעלי מומין. איכא למאן
24 דאמר – במסכת תמורה בפרק "אלו
25 קדשים" (שם) קדשי ליקרב. ואיכא למאן
26 דאמר קדשי לרעהיה – עד שיוממו, וימכרו
27 ויפלו דמיהן לזרבה. כונסן לכיפה – לחדר,
28 והם מתים ברעב. קדושה דחיה – דאית
29 בהו תרתי לרעותא: דהא – דאמותן בעלי
30 מומין שנראו ונדרו, ועוד – דלאחר פדיונו
31 נולדו. והן עצמן אין יכול להתפיסן לקדושה
32 גמורה להקריב, הואיל ואידחו לה לא מחוזה.
33 לא אלימי למיתפס פדיונו – בקדושת כדי
34 שיצאו הן לחולין, שכבר יצאו קדושתן אגב
35 פדיון דאמן. דהאי דאסורין – גזרה בעלמא
36 הוא, כדלקמן, אבל מדאורייתא – עובר ירך
37 אמו הוא, ופקעה קדושתן לפדיון אמן,
38 כדאמר לעיל גבי קדושת דמים דולדן מותר
39 לאחר פדיונו. קדושת הגוף שגוף כדאם
40 דאין חילוק בין קדושת הגוף לקדושת דמים
41 לענין פדיון, אלא שזה צריך מום זה אין
42 צריך מום. למימרא דבני פדיה ניהו –
43 בתמיה. כלומר, דשייך למימר בהו לשון
44 פדיה קודם שיתפיסן? בתמיה, והא לא אלימי סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח –
45 על ידי פדיון אמן. וממתין עד שיוממו ופריק להו. וטעמא מאי – אמר רב הונא: מומותן, ולא מתקן להו כרבי חנינא? אמר רבי לוי נורו בו' – אי אמרת אית להו
46 תקנתא ולולדות, אתי לגדל עדרים מפסולי המוקדשין, כדי נפיל ביה מומא בבמהת קדשים לא פריק ליה (האי), ואתי למיכילבלי בלא פדיון, אבל כי מומא נפיל ביה
47 ממוה לפדות את האם מיד כשפולד בה מום. מפי רבי אליעזר ובתשובתו. לישנא אחריתא: בין למאן דאמר מומותין בין למאן דאמר מתפיסן, מאי טעמא אטרחוהו רבנן?
48 לשבקינהו באיסוריהו! גזרה שמא יגדל עדרים עדרים – שילדו גם אותן ולדות ולדות אחרים, ואתי בהו ליד תקלה. אבל לאחר שישפד לא איכפת אם יוליד, דוולד
49 צבי ואיל ניהו. לישנא אחריתא ותיק, מפי המורה: וטעמא מאי – אמרתיהן קא מהדר, דמאי טעמא אסור אחר פדיון אמן? הא פקע קדושתיהו בפדיון אמן, כי היכי
50 דפקעה גבי קדושת דמים, דולדן מותר לאחר פדיון כדאמר לעיל: גזירה שמא יגדל מפסולי המוקדשין שיפדו עדרים לצורך דולדות הנולדים לאחר פדיון, ואתי בהו ליד
51 גיזה ועברה. אבל לעיל, גבי קדם מומן להקדישן לא גזרינן, משום מילתא דלא שכיחא היא, דהא אמרינן במסכת תמורה (ו"ב). המתפיס בעלי מומין למזבח עובר בחמשה
52 לאבין. ובקדם הקדשן למזמן גופיהו, דשינינן דאיבער ואיתיליד לאחר פדיונו, ולא גזרינן (דמילתא דלא שכיחא). כיון דאסרת להך דאיבער לפני פדיונו – לא אתי
53 לדחוייהו. מהו שיתפיסן – לאותן ולדות פסולי המוקדשין, לאיזו זבח שריצה. אין מתפיסן – אלא לאותו זבח. בשערירד – כתיב בבכור: "וכי יזיד בו מום וגו'
54 בשעריר תאכלנו" (דברים טו). ובפסולי המוקדשין כתיב: "אשר נתן לך בכל שעריר" (שם יב). אשר יבכר לא יקדיש איש אותו – אלא לא חל עליה שום קדושה
55 אחרית. ואין סופג את הארבעים – ואף על גב דאסירי בגיזה קודם פדיה – לא לקי עליה, דכי כתיב "לא תגז" – אקדיש גמורין כתיב. ואיסורא מיהא איכא, כשאר
56 נהנה מן ההקדש. בין לפני פדיונו בין לאחר פדיונו אין עושין תמורה – דטוב מעיקר בעינן, כדפרישית לעיל. לפני פדיונו מועלין בהן – דהא נהנה מן ההקדש, דלא
57 גרעי מקדשי בדק הבית. וולדותיהן חולין – אפילו נתעברו קודם פדיונו ונולדו אחר פדיונו. ונפדין תמימים – אם נתעברו וילדו קודם פדיונו. אין להן בהם אלא
58 מצות עליו בלבד – שמעלין אותן בדמים. ובין לפני פדיונו ובין לאחר פדיונו עושין תמורה – ולקמן קאמר דתמורה שלאחר פדיונו מותר. לאחר פדיונו אין
59 מועלין בהן – דאיתקש לצבי ואיל. אבל לענין גיזה – לא, דכתיב "תובה" "תובה" ולא גיזה. וולדותיהן קודש – אם נתעברו קודם פדיונו. ואין מתפיסן לכל זבח
60 שריצה – והיינו דרב ששת.

ישבע וחכמים אומרים אין הודיה מין הטענה. אמר רבן גמליאל, רוצה אני את דברי אדמון. טענו כלים וקרקעות, הודה בכלים וכפר בקרקעות, בקרקעות וכפר בכלים, פטור. הודה במקצת הקרקעות פטור. במקצת הכלים חייב שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן.

גמרא רבי אמי בשם רבי יוחנן, מתני' בטענו חטים והודה לו בשעורים אבל טענו שני מינין והודה לו באחד מהן, דברי הכל חייב. אמר רבי אבהו בחדא דרבי אמי מאי דא דתנינן רבן גמליאל מחייב! בא להודיעך כח רבן גמליאל עד היכן מחייב. רבי חיה בשם רבי יוחנן, לא סוף דבר בטענו חטים והודה לו בשעורים, אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן, דברי חכמים פטור. ריש לקיש אמר, לא יהא דבר בשטענו שני מינין והודה לו באחד מהן. אלא מתניתא, בשטענו חטים והודה לו בשעורים דברי הכל חייב. בחדא דריש לקיש חד בר נש אול בעי מידון קמי רב דהוה מטען לחבריה חטין שעורין וכוסמין אמר ליה רב, המתן עד דיגלגל גלגל כל דבעי וכסופא תישתבע על כולן. אמר רבי אבהו, כך משיב ריש לקיש לרבי יוחנן. על דעתך דאת מר טענו שני מינין והודה לו באחד מהן דברי חכמים פטור, והתנינן, בקרקעות וכפר בכלים. כלים וכלים, חייב! כלים וקרקעות לא כל שפן!

[דף ל' ע"ב]

אמר ליה לזוקקו לשבועה דו מתניתא, שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן. ואפילו על דריש לקיש לית היא פליגא, דתנינן, הווען לחבירו כדי שמן והודה לו בקננים. מה נן קיימין? אם בשטענו קננים ושמון, כל עמא מודיי שיש הודיה מהטענה! אם בשטענו קננים ולא הודה בשמן כל עמא מודו שאין הודיה מהטענה. רבי זירא ורבי אבהו בשם שמואל, בשטענו קננים ושמון. אהן מילין. ואהן ריקנין. קננים בלא שמן שמן ולא קננים? רבי לעזר בשם רבי אבין, מפיק לישנא מהצין דמשח. וישאלניהו? בהוא דאישתתק? ביני מתניתא כפר במקצת קרקעות חייב. במקצת כלים פטור.

[דף ל"א ע"א]

הלכה ה' מתני' אין נשבעין על טענת חרש שומה קטן. ואין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן. ולחקקדש.

גמרא בתיב (שמות כב) כי יתן איש אל רעהו פרט לקטן. עד גדול, בשנתן לו קטן, ויתבעו קטן נתן לו קטן ויתבעו גדול? תלמוד לומר רעהו, עד שיהא נתינתו ויתביעתו שוין. אמר רבי בא בר ממל, לית

הדא פשיטא על, דרבי יוחנן דאמר הטעון לחבירו טענת גנב באכידה חייב. איכן אכידתי? אמר לו נגנבה! אמר רבי בא תיפטר שאמר לו עד שאת קטן תבעתני ונפטרתי משביעתי. שביעת ה' תהיה בין שניהם להוציא חורש. רבי אילא בשם רבי יסא ביורשיו היא מתני'. בין שניהם אינה וזה מבין שניהם לעולם. אם המשביע משביע לשקר סוף לצאת עליו. אם הנשבע נשבע, לשקר סוף לצאת עליו. מאי טעמא? הוצאתיה נאם ה' צבאות ובהא אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר וגו'. אמר רבי שמואל בר נחמן, מלאכי חבלה אין להן קפיצין, ומה טעמא? (איוב א) משוט בארץ ומהתחלף בה פרס חקא, וכלתו את עציו ואת אבניו. בא וראה דברים שאין האש שורפן שביעת שוא מכלתן. רבי יונה אמר על שקר רבי יוסי אומר אף על האמת. חגי דריש בהדא דרבי יוסי, ובדא תוה בהדא איתא דאזלת מיערוך גב בחירתה וזהו קטיר בשיטתה דקולסיתה תרין דינרין נפלו לה ואיערכו גו עיגולא.

[דף ל"א ע"ב]

הפכת בעייתא להו גו ביתא ולא אשפתתון חזרת לגבה אמרה לה, הכי לי ב' דינרין דנפיל לי גו ביתך אמרה לה לא ידענא, אי ידעה בהו תיקבור ברה. קברתיה. מי עלון מיקבריא שמעת קלא אמרה אילולא דהות ידעה בהון לא קברתיה. אמרה, אין ידעה בהון היא איתא תקבור ברא חורנה, קברתיה. עלון מנחמתא וקצון חד עיגול ואשפתתון תרין דינרייא עריכין גו עיגולא הדא מילתא אמרה בין זביי בין חייב לשביעה לא תיעול.

הלכה ו' מתני' אילו דברים שאין נשבעין עליהן העבדים והשטרות והתקדשות. אין בהן לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה. שומר חנם אינו נשבע נושא שכר אינו משלם. רבי שמעון אומר, דברים שהוא חייב באחריותו. נשבעין עליהן. ושאנו חייב באחריותו, אין נשבעין עליהן. רבי מאיר אומר, יש דברים שהן פקדע ואלו פקדע ואין חכמים מודין לו. ביצד? אמר עשר גפנים טעונות מסרתי לה, והלא אומר אינו אלא חמש, רבי מאיר מחייב וחכמים אומרים, כל המחובר לקרקע תרי הוא פקדע.

גמרא עבר ונשבע רבי יוחנן אמר מביא קרבן על השביעה רבי לעזר אומר אינו מביא. אמר רבי אבין בר חייה, בן משיב רבי יוחנן לרבי לעזר, לא אם אמרת בשביעת העדות, שנוהגת בעבדים ובשטרות ובתקדשות. תאמר בשביעת הפקדון שאינה נוהגת בעבדים ובשטרות ובתקדשות. ושביעת העדות לאו בבית דין, ובית דין מוסרין שביעה לחשוד?!! אלא בשעבר ונשבע, ותימר מביא קרבן על השביעה וכו', עבר ונשבע מביא קרבן על השביעה. ואית דבגי נישמענה מהדא (שמות

כב) חמור או שור. או שה, מה אילו מייחדין שיש בהן שכר ושבויה ומתה, יצאו קרקעות שאין בה שכר ושבויה ומתה. אוציא קרקע ולא אוציא עבדים?

[דף ל"ב ע"א]

מה אילו מייחדין שיש להן קנס יצאו עבדים שאין להן קנס. אוציא עבדים ולא אוציא שטרות שיש להן קנס? מה אילו מייחדין שיש להן אונאה, יצאו שטרות שאין להן אונאה. מיכן אמרו, המוכר שטרות לבסם, יש לו אונאה. רבי ישמעאל דרש. (ויקרא ה) על כל דבר פשע, כלל. על שור על חמור וגו' פרט. וכשהוא אומר על כל אבדה אשר יאמר חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא בעין הפרט. מה הפרט בתביעת מומן, ולעצמו, ומוציא בדין, ויש לו דמים, ודמיו קצובין, ובמטלטלין, ופטור על העונש ועל הקנס. בתביעת מומן פרט לאומר לחבירו תן לי מאתים וזוים שאמרתי ליתן לי ולא נתתה. לעצמו, פרט לאומר לחבירו קילתני וביישתני שפטור. ומוציא בדין פרט לאומר לחבירו אנסת ופיתית את פלוני. ויש לו דמים, פרט לשטרות. ודמיו קצובין פרט לעבדים. ובמטלטלין, פרט לקרקעות. ופטור על העונש פרט לאומר לחבירו הדלקת גדישי בשבת שפטור. ופטור על הקנס פרט לתשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה שהן קנס. המקרע שטרות חבירו חוץ מדעתו רבי חנניה ורבי מנא חד אמר חייב וחד אמר פטור. מאן דאמר חייב משום קנס ומאן דאמר פטור כמותם פי עידי חבירו, ודא ארמלתא דתפשה שטרייא. באינש דצייר פומהון דשחדייא דלא ישהדון. אמר רבי אמי, אילין דכתבין על מנת שיש לי רשות לגבות ממטלטלין, לא גבי. אמר רבי מנא, אין כתב וקורא אף על גב דלית בי דינא יחייב גבי. רבי שמעון אומר אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלין שחייב באחריותו. קורא אני בהן וכחש בעמיתו. ושאין חייב באחריותו אין קורא אני בהן וכתב. רב הונא אמר, אחד קדשין כשירין ואחד קדשי פסולין, שחייב באחריותו, אף על פי שהן לה' קורא אני בהן וכחש בעמיתו בפיקדון. ושאין חייב באחריותו, קורא אני בהן וכתב ולא בעמיתו כחש.

הלכה ז' מתני' אין נשבעין אלא על דבר שהוא במידה ובמשקל ובמניין ביצד? אמר לו בית מלא מסרתי לך, פים מלא מסרתי לך, וחלה אומר איני יודע אלא מה שהינחת אתה נוטל, פטור. זה אומר עד היזי וזה אומר עד החלון, חייב.

גמרא אמר רבי חנינא זה אומר מגורה גדולה וזה אומר מגורה קטנה חייב דתנן, אין נשבעין אלא על דבר שבמידה ובמשקל ובמניין? אמר רבי בא בר ממל תיפתר במגורה של חוליות

[דף ל"ב ע"ב]

זה אומר אזור גדול וזה אומר קטון. תני רבי חייא ולא ידעין מה תני. אין תימר חייב מתני' פליגא דתנן, אין נשבעין אלא על דבר שבמדידה ושבמשקל ושבמניין? אין תימר פטור מתני' פליגא דתנן זה אומר גדול וזה אומר קטן וישבע המוכר שהקטן מכו' זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע, ויחלוקו.

הלכה ח' מתני' המלוה את חברו על המשכון ואבד המשכון. אמר לו סלע הלוייתך עליו ושקל היה שונה. והלה אומר, סלע הלוייתני עליו וסלע היה שונה, פטור. סלע הלוייתך עליו ושקל היה שונה והלה אומר לא כי, אלא סלע הלוייתני עליו ושלשה דינרין היה שונה, חייב. סלע הלוייתני עליו ושתים היה שונה והלה אומר סלע הלוייתך עליו וסלע היה שונה, פטור. סלע הלוייתני עליו ושתים היה שונה, הלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתך עליו וחמשה דינר היה שונה חייב. מי הוא הנשבע? מי שהפקדון אצלו שמו יישבע זה ויציא הלה את הפקדון.

גמרא אמר רבי יוחנן, נאמן המלוה לומר עד כדי המשכון הלוייתך. מתניתא אמרה אף הלוה נאמן, דתנינן סלע הלוייתך עליו ושקל היה שונה, והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו וסלע היה שונה, פטור. חד בר נש קם עם חבריה בשוקא אמר ליה, תרין דינרין לי בידך ומושבונך שני תרין דינרין אמר ליה חד דינר נא בעי למיתן לה, ומשבוני טב תרין דינרין. אתא עובדא קומי דייני גהרדעא אמרי, כיון דכל עמא מודו דמשבונא טב תרין דינרין אוהרנא, ייתי עלוי שהדי. ולא שמע דמר רבי יוחנן, נאמן המלוה עד כדי משבונא! חד בר נש קם עם חבריה בשוקא וארים סבינתיה אמר, לית הדין סדינא נפיק מן ידי עד דתתן לי מה דאית לי בידך. אתא לקמיה שמואל אמר ליה חב ליה סבינתיה וזיל דון עימיה. מה, שמואל בדייני דגהרדעא אמר? תמן, הוחזק המשכון בידו! הכא לא הוחזק המשכון בידו.

[דף ל"ג ע"א]

שמואל אמר שאין השבעה וזה מביניהון. אם ישבע המלוה, הרי זה נשבע ונאמן! ואם ישבע הלוה מוציא הלה את הפקדון? מי הוא הנשבע? מי שהפקדון אצלו. רב וריש לקיש אמרי על רישא. סלע הלוייתני עליו ושתים היה שונה, והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתך וסלע היה שונה, פטור. סלע הלוייתני עליו כו' והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתך וסלע היה שונה, פטור. סלע הלוייתני עליו כו'. והלה אומר איני יודע? רבי בא רב הונא בשם רב אמר אנת לית ידע, אהן ידע. רבי יהושע דיוקא

בָּעָא קומי רבי יונה, תמן את אמר לית את ידע אהן ידע, וכא את מר חכין. תמן, יש חילול שבועה.
הכא לית חילול שבועה.

הדרן עלה פרק שבועת הדיונין

פרק שביעי

הלכה א' מתני' כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין. אילו נשבעין ונזמלין השכיר, הנזול,
והנחבל, ושבנגדו חשוד על השבועה, והחננוני על פינקסו.

[דף ל"ג ע"ב]

השכיר פיצד? אמר לו תן לי שכרי שיש לי בידך הוא אמר נתתי, והלה אמר לא נמלתי הרי זה
נשבע ונזמל. רבי יהודה אמר עד שיהא שם מקצת הודייה? אמר לו תן לי שכרי חמישים דינר שיש
לי בידך, והוא אמר התקבלתה מהם דינר זהב.

גמרא ממשמע שנאמר שבעת ה' תהיה בין שניהם, אין אנו יודעין שאם לא ישבע וישלם? מה
תלמוד לומר ולקח בעליו ולא ישלם? אלא מבין שקיבלו בעלים שבועה, הוא פטור משלם. רבי חגי
בעא קומי רבי יוסי, ולמה לי ברבי מאיר, אפילו ברבנן. לא אמר רבי אסי בשם רבי יוחנן, דברי רבי
מאיר ממשמע לאו אתה שומע הן ולקח בעליו ולא ישלם, הא אם לא ישבע וישלם. תני רבי חייה,
מתנה שומר הנם ושומר שכר להיות בשואל!

אמר רבי חנינה, הכל מודין בלשון תורה ממשמע לאו אתה שומע הין! מה פליגינן? בלשון בני אדם.
אמר רבי אבין על ידי שבעל חבית עסקיו מרובין תיקנו בשכיר לישבע ולישול. ודכוותה תיקנו בבעל
חבית שאם עבר זמנו, שלא ישבע וישול. תני רבי חייה,

[דף ל"ד ע"א]

אם יש עדים שתבעו בזמנו, אפילו לאחר שנה, נשבע ונזמל. אמר רבי יוסי, אין לו אלא אותו היום
בלבד. רבי יונה אמר אתפלגון רבי יוסי בי רבי חנינה וריש לקיש. חד אמר תבעו ביום אין לו אלא
יום, לילה, אין לו אלא לילה. והרבה אמר, בשתבעו ואמר נתתי אבל אם אמר לו אתן לך, חזקה נתן.
ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. ממה דמר רבי חמא בר עוקבה בשם ריש לקיש תבעו ביום,
אין לו אלא יום. לילה, אין לו אלא לילה הוי רבי יוסי בר חנינה דאמר בשתבעו ואמר נתתי, אבל

אמר לו אתה חזקן נתן. אמר רבי מנא, פעמים שתבעו אחר זמן, נעשה בתוך זמן. היך עבדא? תבעו ואמר לו לא אמר לך מאותו היום נתתה? אותו היום נעשה במי שהוא אתמול נותן לו שיעור אחד. הקדים לו שכרו, בך נשבע ונזמל. היה המשכון בידו בך נזמל בלא שבועה. היה עבד? ובית דין מוסרין שבועה לעבד? היה חשוד? ובית דין מוסרין שבועה לחשוד?

[דף ל"ד ע"ב]

היו שניהן חשודין, תפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי. היו שניהן חשודין, חזרה שבועה למקומה, דברי רבי יוסי רבי מאיר אומר ויחלוקו. פשיטא, מת בעל הבית, השכיר נשבע ליוזרשיו. ואפילו מת השכיר יורשיו נשבעין ליוזרשי בעל הבית? כלום תיקנו אלא בשכיר, שפא ביוזרשיו? אמר רבי לעזר, בשתבעו בעדים, וכל מימר ליה נתתי לך שכרך? אמר רבי יוחנן אין אומר במקומו מאחר? מאחר דכיל מימר ליה, לא שכרתיך, וכל מימר ליה שכרתיך ונתתי לך שכרך. מתניתא פליגא על רבי לעזר. במה דברים אמורים בשעה אומר נתתי וזה אומר לא נטלתי. נתתי לך שכרך והוא אומר לא נטלתי. שכרתיך, והוא אומר לא שכרתיך, המוציא מחבירו עליו הראייה. וקשיא על דרבי לעזר, אם באומר בעדים שכרתיך והוא אומר לא שכרתיך? רבי בא קריתגא בעי. יום אחד עשיתי עמי ונתתי לך והלה אומר ב' ימים עשיתי עמך, ולא נתת לי כלום. פשיטא יום ראשון נזמל בלא שבועה. שנייה תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי לעזר. סלע אחד פסקתי לך ונתתיה לך, והלה אומר שני סלעים פסקתה לי ולא נתתה לי כלום פשיטא, סלע ראשונה נזמל בלא שבועה

[דף ל"ה ע"א]

שנייה תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי לעזר. רב הונא אמר, אם בשנשבע הביא עדים היתה עומדת באבסם כבר גזלתו שבועה. מתניתא פליגא על רב הונא, איכן שוריי? אמר לו אבד. משביעך אני, ואמר אמן, ועדים מעידין שאכלו, משלם הקרן. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם! מתניתא בשאכלו ואחר כך נשבע לו, נמצא שבשעה שאכל נתחייב לשלם כמה דמר רב הונא, בשנשבע לו ואחרי כן אכלו. מחלפה שיטתיה דרבי יהודה, תמן אמר. אפילו לא ידע, והכא אמר עד שידע. תמן על ידי שאינו בעין שבועת תורה אפילו שבועת תורה לא ידע.

[דף ל"ה ע"ב]

ברם הכא על ידי שהן בעין שבועת תורה. מהו לגלגל שבועת תורה על שבועת תפנה? נישמענה מן הדא מוגלגל שבועת תורה על שבועת תורה, שבועת תפנה על שבועת תפנה, שבועת תורה

על שביעות תקנה, שביעות תקנה על שביעות תורה. תמן זה נשבע ואינו משלם, ברם הכא זה נשבע ונזטל, וזה נשבע ואינו משלם.

הלכה ב' מתני' הנזול ביצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו ומישכנו שלא ברשות. אמר לו תן לי בליי שנמלתה, והוא אומר לא נמלתי. הרי זה נשבע ונזטל. רבי יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה. ביצד? אמר לו שני כיליי נמלתה והוא אומר לא נמלתי אלא אחת.

גמרא לתוך ביתו, לא לתוך חצירו. למשכנו, לא משום דבר אחר. אמר רבי יצחק, ובלבד בעדים. נכנסו שנים למשכנו? יבא בחדא, יצא חבול מבין שניהן. שניהן ראויין למשכנו. ומה חמי ליה? בשראו שנים חובטין עליו במקלות. ראוהו זורק צרורות ונמצאו שם בלים שבורין, נזטל בלא שביעה.

[דף ל"ז ע"א]

מהו מיטעניניה מילוז מפלגן? יבא בדאמר רבי יוחנן בר נש עתיר גז שוקא ומסכן גז ביתא. עתיר גז ביתא ומסכן גז שוקא. (משלי יג) יש מתעשר ואין כל. מתרושש, והון רב. רבי בא משתעי עובדא תוה באריסיה דבר זיזא דאפקיד גבי חד בר נש ליטרא דהב, מית בר זיזא ואריסיה דבר זיזא אתא עובדא קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי. אמר ומאן לימא לן דכל מה דהוי לאריסיה דבר זיזא לאו דבר זיזא אינו? יתייבון לבנוי דבר זיזא. אתון בנוי דבר זיזא אמר יסבון בנין רברבין פלגא ומן דקיקין רבון יסבון פלגא. דמך רבי ישמעאל בי רבי יוסי. אתא עובדא קומי רבי חיה רובא. אמר, אין מהדא לית שמע מינה פלוג, אית בר נש דלא בעי מפרסם נפשיה. יתייבון לבנוי דאריסא. אמר ליה מריה דפיקדונא כבר יהבית פלגא אמר ליה, מה שנתת על פי בית דין נתת ומה שאתה נותן, על פי בית דין אתה נותן. מהו דיימרון בגי אריסא לבני בר זיזא הבו לן מה דנסבתון? יכלין מימר לון מה שנעשה על פי בית דין נעשה. מהו דיימרון דקיקיין לרברביין נחלוך עמכון? יכלין מימר לון מציאה מצאנו. אמר רבי יצחק אין בין רברביין לדקיקיין אלא כמין שניתן להן מתנה.

הלכה ג' מתני' הנחבל ביצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם, ויצא חבול אמר לו, חבלת בי, והוא אומר לא חבלתי הרי זה נשבע ונזטל. רבי יהודה אומר עד שיהא שם מקצת הודייה. ביצד? אמר לו חבלת בי שתיים והוא אומר לא חבלתי אלא אחד.

גמרא רבי יהודה היה קורא חבטי. כל זמן שהן חובטין זה בזה הרי זה נשבע ונזטל. היה נשוד במקום שאינו יכול לישוד עצמו, נזטל בלא שביעה. לאחר זמן זה אומר חבלת בי וזה אומר לא חבלתי הרי זה בפשאר המענות.

הלכה ד' מתני' ושכנגדו חשוד על השביעה. כיצד? אחד שביעת העדות ואחד שביעת הפקדון ואפילו שביעת שוא. היה אחד מהן משחק בקוביא, מלוה בריבית, מפרים יונים, וסוחר שביעית שכנגדו נשבע ונומל. היו שניהן חשודין חזרה שביעה למקומה. דברי רבי יוסי. רבי מאיר אומר יחלוקו.

[דף ל"ז ע"ב]

גמרא אילו הן הפסולין המשחק בקוביא. זה המשחק בפסיפסין. אחד המשחק בפסיפסין ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימונים, לעולם אין מקבלין עדותן עד שישבר פסיפסו ויבדק ויחזור בזה חזרה גמורה. המלוה בריבית אין מקבלין אותו עד שיקרע שמרטו ויבדק ויחזור בזה חזרה גמורה. ומפריחי יונים, זה המכרה יונים אחד ממכרה יונים ואחד ממכרה בהמה היה ועוף אין מקבלין אותו עד שישבר פגיו ויבדק ויחזור חזרה גמורה. סוחר שביעית, זהו תגר שביעית. אי זו תגר שביעית? ישוב לו כל שני שביעית, ובשביעית התחיל נושא ונותן בפירות שביעית, אין מקבלין אותו עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק ויחזור חזרה גמורה. תני רבי יוסי, שני שביעיות. רבי נחמיה אומר חזרת ממון לא חזרת דברים. שאמר להם הא לכם מאתים זוז וחלקום לעניים שפנסתי מפירות עבירה. הוסיפו עליהו הרועין וההמקסין והגזלנין וכל החשודין בממון, עדותן במילה. אמר רבי אבהו, ברועי בהמה דקה. רב הונא אומר, מאן תנייה, מפריחי יונים? רבי ליעזר. דתנן, מפריחי יונים פסולין לעדות. אמר רבי מנא קומי רבי יוסי, ועוד מהדא דסנהדרין ברבי ליעזר. אמר ליה, דברי הכל היא הקא. אמר רבי יוסי, וידעין היו שהיה פסול מעדות ממון, ומה בא להעיד? אלא בשם שפסול מעדות ממון כן פסול מעדות נפשות, ועידי החדש בעידי נפשות. דתנינן תמן כל עדות שאין האשה בשירה לה, אף הן אינן בשירין לה. מאן תנייה, רבני. רבני ברבי ליעזר מוריין ליה ופליגי עליה? ר' הונא בשם רבי יונה בולחון ברבי ליעזר אתיין, ואתייא אילין פלוגותא באילין פלוגותא, דתני, עד זומם פסול מפל עדות שבתורה דברי רבי מאיר. אבל לא היום אלא לעדות ממון, אין פסול אלא לאותו עדות בלבד. ואתייא דרבי יוסי ברבנן ודרבי מאיר ברבי ליעזר. החשוד בשביעה מאימתי מקבלין אותו? משביבא בבית דין ויאמר חשוד אני. מה גן קיימין? אם בהוא דקאים חייב לחבריה שביעה, ובית דין מוסרין שביעה לחשוד? אלא בן אגן קיימין בהוא דאזל מידון בבית דין דלא חכמין ליה וימר לון ההוא גברא חשוד הוא. אף בהוא דקאים וחיוב ליה שביעה, ומחליה עליה. רב הושעיה אמר קמי רבי אמי בשם רבני דתמן חזרה שביעה לסיני, רבי יוחנן בשם רבי ינאי חזרה שביעה לבבלין. מאן דמר חזרה שביעה לסיני קמי שאין פאן עדות המוציא מחבירו עליו הראיה. ומאן דמר חזרה שביעה לבבלין, מפה דהוא גברא חשוד ולא יכיל מישתבע ליקום שלם לוי!

הלכה ה' מתני' והתנווני על פינקסו. ביצד? לא שיאמר לו כתוב בפינקסי שאת חייב לי מאתים זוז, אלא, אמר לו תן לבני סאתים חטים ופופעלי בסלע מעות. הוא אומר נתתי והן אומרים לא נמלנו. הוא נשבע ונוטל והן נשבעין ונוטלין אחר בן נגם, אילו ואילו באין לידי שבועת שווא! אלא הוא נוטל שלא בשבועה, והן נוטלין שלא בשבועה.

גמרא התנווני על פינקסו, לא במסוף אפרו, שהוא אומר לו כתבת בזה מחוק בזה. רבי אומר אומר אני, שיהו אילו נשבעין בפני אילו מפני הבושה

[דף ל"ז ע"א]

הדא דתימר בשלא העמידו עמו אבל העמידו עמו אין בעל הבית חייב כלום בהדא דמר רבי יודה בר שלום, סמכון בתפייא גבי קפילייא, אתון ואפקון דלא יתב לון, אתא עובדא קומי רבי שמי ממה דאילו הווי קפילייא יימר מסבות לית ספיהון דאילין ואילין מיסב? אלא יסבון מכבר.

הלכה ו' מתני' אומר לתנווני, תן לי בדינר פירות. ונתן לו. אומר לו תן לי את הדינר. אומר לו, נתתיו לך ונתתו באנפלי וישבע בעל הבית. נתן לו את הדינר. אומר לו תן לי את הפירות. אומר לו נתתים לך והולכתם לתוף ביתך! וישבע התנווני. רבי יהודה אומר כל שהפירות בידו, ידו לעליונה, אומר לשולחני תן לי בדינר מעות, ונתן לו. אומר לו תן לי את הדינר. אומר לו, נתתיו לך ונתתו באנפלי וישבע בעל הבית. נתן לו את הדינר אומר לו תן לי את המעות. אומר לו נתתים לך והולכתם לתוף ביסד. וישבע השולחני. רבי יהודה אומר אין דרך השולחני להיות נותן איסור עד שהוא נוטל את דינרו.

גמרא רבי חנינא אומר במחלוקת אומר רבי

[דף ל"ז ע"ב]

יורה. אימתי, בזמן שהיתה הקופה מונחת בין שניהן, אבל אם היתה יוצאה מתחת ידי אחד מהן. עוד היא במחלוקת. הדא דתימר באכסנאי אבל בכך עיר דרפו ליתן איסור עד שלא ימול דינרו.

הלכה ז' מתני' בשם שאמרו הפוגמת בתובתה לא תפרע אלא בשבועה. ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה. מנכסים המשועבדין ומנכסי יתומין והנפרעת שלא בפניו, לא תפרע אלא בשבועה. וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה? שלא פקדנו אבא שלא אומר לנו אבא

ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע. העיד רבי יוחנן בן ברוקה, שאפילו נולד הבן לאחר מיתת האב, הרי זה נשבע ונוטל. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע, נוטל שלא בשבועה.

[דף ל"ח ע"א]

גמרא אמר רבי ירמיה בולחון בעין שביעית תורה ירדו להן. וכתובת אשה לא הוחזקה בידו להגבות! אלא? כמי שגבת מיכן ואילך והוא בתובעה שטר של מאתים פרוע. אומרת אינה אלא מנה הלכך אינה נפרעת אלא בשבועה. תמן תנינן, הפונקמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה. כיצד? היתה כתובתה אלה וזו ואמר לה התקבלת כתובתך, והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה. לא תיפרע אלא בשבועה. תני הפונקמת אכל לא הפונקתה. רב חסדא בעי בגין דהלך תרתין פסיעתא הוא מפני שפגמו בבית דין את מר אינו גובה? רבי יוחנן בשם רבי יצאי אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים אלא בשריבית אוכלת בו. רבי נתן אומר, אף לכתובת אשה, אמר רבי מנא, מפני מוזנות. אמר רבי מתניה, מאן חייש למזנות? רבי שמעון, דרבי שמעון, אומר בנסיכה תדבר תלוי. מאי בידן? משם חינה בדי שיהו קופצין עליה לישאנה. רבי נתן אומר אף לגזילה, ולגזקין. אמר רבי יוסי אף בן תנינן תרתיהון. לגזילה מהבא, אם היה דבר שיש בו אחריות, חייב לשלם. לגזקין מהבא, אין נפרעין מניכסי יתומין קטנים אלא מוזבירות. כיני מתניתא אין נפרעין מנכסי יתומין קטנים לגזקין אלא מוזבירות.

[דף ל"ח ע"ב]

והתני יעמוד הבן תחת האב הנזקין שמין להן בעידית, ובעל חוב בבינונית, וכתובת אשה בזיבורית? אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר כאן ביתום גדול כאן ביתום קטן. הכא את מר, אין נשבעין על טענת חרש שומע וקטן, והכא את מר אכל נשבעין לקטן ולהקדשו! בנפרעין מניכסי קטן. ונפרעין מאדם שלא בפניו? אמר רבי ירמיה, תיפתר בשריבית אוכלת בו. ובית דין גובין רבית? תיפתר בערב לו מוגז. ליכסה אמר קומי רבי מנא, אנו עבדין טבות סגין מינכזן אנו משלחין דיאטינמתינ אין אתא הא, טבות, ואין לא אתא אנו מהלטינ ניכסוי. אמר אף אנו עבדין בן מכרוינן שלשים יומין אין אתא טבות, ואי לא, מהלטינ ניכסוי. אמר ליה חנע עצמך, דתהו בנזוי רחיקי? אמר ליה, אנו משלחין שלשה איגרות. חדא גו שלשים יומין וחדא גו שלשים יומין וחדא גו שלשים יומין. אין אתא הא טבות, ואי לא מהלטינ ניכסוי. אמר רבי חנינה, ושעמד בדין וברח אכל אם לא עמד בדין, לא מהלטינ ולא מכרוינן. אשכח תימר, חנן ורבי שמעון, שניהן אמרו דבר אחד. היד מה דתימר הלכה כחנן. ודכותה. הלכה כרבי שמעון. רב אומר, מות הללוה, תפלוה נשבע ליורשיו, ואפילו מות

מסכת עבודה זרה פרק ששי

ו,א וחכמים אומרים: אין אסור, אלא שיש בידו מקל, או צפור, או כדור, סיף, עטרה, וטבעת, צלם, ונחש. ועל מכבדים, כגון: השירים, והנזמים, קטליות, טבעות - הרי אלו אסורות. ועל המבזין, כגון: הירורות, מחמי חמין, הסיגנין, והקומקמין, והספלין, והסדנין, והמטבע - הרי אלו מתרין. מצא טבעת ועליה צורת חמה, צורת לבנה, צורת דרקון - יוליד לים המלח. רבי יהודה אומר: אף דמות וסרפס. טבעת שיש עליה עבודת כוכבים, בזמן שהיא בולטת - אסורה בהנאה, אם אינה בולטת - מתרת. בין כך ובין כך - אסור לחתם בה. ושאיין עליה עבודת כוכבים - מתרת בהנאה, ומתר לחתם בה. רבי יהודה אומר: אם היה חותמה שוקע - אסור לחתם בה מפני שנעשה בולט, ומתר לתנה בידו, ושחותמה בולט - מתר לחתם בה, ואסור לתנה בידו. טבעת שיש עליה פרצוף - מתר לחתם בה. רבי חנינא בן גמליאל אומר: של בית אבא היו חותמין בפרצופות. רבי אלעזר בר צדוק אומר: כל הפרצופות היו בירושלים, חוץ מפרצוף האדם. העשוי כמין דרקון - אסור. והדרקון תלוי בו - נוטלו ומשליכו, והשאר - הרי זה מתר. איזה הוא מין דרקון שאסור? רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שהציצין יוצא מצוארו. אבל אם היה חלק - הרי זה מתר.

ו,ב הלוקח גרוטאות מן העובד כוכבים, ומוצא בהן עבודת כוכבים - נוטלה ומשליכה, והשאר - הרי זה מתר. עבודת כוכבים, עד שלא באת לרשותו - אומר לעובד כוכבים ומבטלה, שהעובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים בין שלו בין של חברו, בין עובדה בין שאינה עובדה, בין בשוגג בין במזיד, בין באנס בין ברצון. וישראל שעשה עבודת כוכבים - אסורה אף

על פי שלא עבדה, לפיכך אין יכול לבטלה. עובד כוכבים שעשה עבודת כוכבים - מתרת עד שתעבד, לפיכך יכול לבטלה. רבי אומר משם רבי יעקב: אם עשאה לישראל מתחלה - אין יכול לבטלה. עובד כוכבים שמכר עבודת כוכבים לעובדיה - אסורה. שלא לעובדיה - מתרת. לזה עליה, נפלה עליה מפלת, שטפה נהר, או שנטלה לסטין, או שהניחוה בעליה, כגון מלחמתו של יהושע, אם עתידין הבעלים לחזור עליה - אסורה, ואם לאו - מתרת. בימיות שהעמידו עובדי כוכבים בשעת הגזרה, אף על פי שעברה הגזרה - הרי אלו אסורות. וכל עבודת כוכבים שבטלה עובד כוכבים יכול תהא אסורה? תלמוד לומר (דברים י): "פסילי אלהיהם תשרפון באש" את שנוהג בו משום אלוה - אסור, ואת שאינו נוהג בו משום אלוה - מתר. ושל ישראל, בין שנהג בו לשם אלוה, בין שלא נהג בו לשם אלוה - אסור. כיצד מבטלה? רבי מאיר אומר: עד שיפה בקורנס ויחבל. רבי שמעון אומר: אפילו רואה סטרה ונפלה - הרי זו בטלה. וחכמים אומרים: עובד כוכבים - מבטל עבודת כוכבים שלו ושל ישראל. וישראל - אין מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים. [רבי] שמעון בן גמליאל אומר: עבודת כוכבים של ישראל - אין לה בטלה עולמית. בימוס שנפגם רבו - הרי זה מתר. מזבח שנפגם רבו - אסור עד שיתץ.

ו,ג מקצה, שלו - אסור, ושל חברו - מתר. לפני הקדשו - אסור, לאחר הקדשו - מתר. מאימתי נקרא מקצה? משנעשה בו מעשה. איזהו נעבד? כל שעובדין אותו, בין בשגגה בין במזיד. איזה הוא מקצה? מקצה לעבודת כוכבים. אבל אמר: שור זה לעבודת כוכבים - לא אמר כלום, לפי שאין הקדש לעבודת כוכבים.

מסכת עבודה זרה פרק שביעי

זא פרה שפטמה בכרשיני עבודת כוכבים, ורדי גנה שזבלה בזבל עבודת כוכבים, ובור גנה שנטעה בעצי אשרה, ובור קלא אילן שרשם בעצי אשרה - ישרף. אחרים אומרים: מטילין אותה לחמר, עד שיחזרו מראיו לכמות שהיה. חלילין של עבודת כוכבים - אסור לספוד בהן. ואם היה מעלין שכר למדינה, אף על פי שהן עשויין לצורך עבודת כוכבים - מתיר לספוד בהן. חניות של עבודת כוכבים - מתיר לשכר מהן. גבאין של עבודת כוכבים - אסור לתן להן. אם היו מעלין שכר למדינה, אף על פי שהן עשויין לצורך עבודת כוכבים - מתיר לתן להן. המיוחד ביתו לעבודת כוכבים - כלו מטמא בביאה. והעובר לתוכה - כעובר בבית עבודת כוכבים. אם היתה דרך הרבים מפסקתה - אינו טמא אלא אותו דרך בלבד.

זב הסומך ביתו לבית עבודת כוכבים - כלו מטמא בביאה. סמכו לו הן - אין כלו מטמא בביאה, אלא אותו כהל נדון מחצה למחצה, נפל - אסור לבנותו, בנאו - חזר לתחלתו. בנאוהו הן - אין כלו מטמא בביאה, אלא אותו הכהל נדון מחצה למחצה. המוכר ביתו לעבודת כוכבים - דמיו אסורין, ויוליף הנאה לים המלח. אבל עובדי כוכבים שאנסו את אחד ונטלו את ביתו והעמידו בו עבודת כוכבים - דמיו מתירין, וכותב ומעלה בערפאין. המכניס ראשו ורבו לבית עבודת כוכבים - טמא. כלי חרס שהכניס אחוריו לעבודת כוכבים - טמא. הספסלין והקתדריות שהכניס רבו לבית עבודת כוכבים - טמאין.

זג כל מקומות שנקראו לשבח עבודת כוכבים - מכניזין אותן לגנאי. את שקוראין 'עין כוס' - קורין אותו 'עין קוץ'. 'גריא' - קורין אותו 'גליא'. מי שנפזרו מעותיו לפני עבודת כוכבים - לא יהא שוחה לפניו ומלקט, מפני שנראה כשוחה לעבודת

כוכבים. אבל הופך לאחוריו, וממקום שאינו נראה - מתיר. מעיז מים היוצא מבית עבודת כוכבים - לא יהא שוחה לפניו ושוחה, מפני שנראה כשוחה לפני עבודת כוכבים, אבל הופך לאחוריו ושוחה. ובמקום שאינו נראה ושוחה - מתיר. פרוצופות המטילין מים לרכבין - לא יניח פיו על פי פרוצוף, מפני שנראה כנושק לעבודת כוכבים. אבל מקבל בידו ושוחה. יתר על כן אמרו: לא יניח פיו על פי הסילון וישתה, מפני סכנת נפשות. שאלו פילוסופין את הזקנים ברומי: אם אין רצונו בעבודת כוכבים, מפני מה אינו מבטלה? אמרו להן: אלו לדבר שאין העולם צריך בהן היו עובדין - היה מבטלו, הרי הן עובדין לחמה וללכנה לכוכבים ולמזלות, יאבד עולמו מפני השוטים! אלא הנח לעולם שינהג כמנהגו, ושוטים שקלקלו - עתידין לתן את הדין. גנב זרעים לזרע - לא סופן לצמח? ! בא על אשת איש - אין סופו לילד? ! אלא הנח לעולם שינהג כמנהגו, ושוטים שקלקלו - יבואו ויתנו את הדין.

זד העובדי כוכבים העובדין את ההרים ואת הגבעות, אף על פי שהן מתירין, עובדיהן - בסקילה. אדם הנעבד, אף על פי שהוא מתיר, עובדיו - בסקילה. איזהו אשרה? כל שהעובדי כוכבים עובדין ומשמרין אותה ואין טועמין מפרותיה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: שלש אשרות בארץ ישראל, חרוש שבכפר פטם, ושבכפר פגשה, שקמה שבראני ושבכרמל. אשרה - זורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים, אבל לא בימות החמה. החיזרין - לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף לא זרעין ולא ירקין בימות הגשמים, מפני שהעלין נושרין והיה להן לזבל.

זה הנכנס תחתיו - פנכנס לבית עבודת כוכבים. אם היתה דרך הרבים מפסקת - הרי זה מתרת. ישראל שפסל את האשרה,

בין לצרכו בין שלא לצרכו - אסור. ועובד כוכבים שפסל את האשורה, לצרכה - היא אסורה והוא מתר. לצרכו - בין זה ובין זה אסור. לא יעלה אדם לראש הבימוס אפילו לנוולו לטנפו, משום שנאמר (דברים יג): "ולא ידבק בידך מאומה". לא יאמר אדם לחברו: המתן לי בצד עבודת כוכבים פלונית, ואני אמתין לך בצד עבודת כוכבים פלונית, שנאמר (שמות כג): ושם אלהים אחרים לא תזכירו וגו'.

זו עבודת כוכבים וכל מה שעליה - הרי זו אסורה. מצא עליה יינות שמנים וסלתות, וכל דבר שפיוצא בו קרב על גבי המזבח - אסור. כלים המשתמשות בהן, בגופה - אסורין, שלא בגופה - מתרין. אף כלים המשתמשות בהן ובגופה, גנבום כומרים ומכרום - הרי אלו מתרין.

כתוב אחד אומר (דברים יז): לא תחמד כסף. וכתוב אחד אומר: כסף וזהב אשר עמהן. כיצד יתקיימו שני כתובים הללו? בין שגופן לבוש בהן, בין שאין גופן לבוש בהן - אסורין. "עמהן" את שגופה לבוש בהן - אסורין, את שאין גופה לבוש בהן - מתרין. אף כלים שגופה לבוש בהן, גנבום כומרים ומכרום - הרי אלו מתרין. מרקוליס וכל מה שעליו - הרי זה אסור. מצא עליו יינות שמנים וסלתות, וכל דבר שפיוצא בו קרב על גבי המזבח - אסור. מעות וכלים - הרי אלו מתרין. אחרים אומרים: מעות וכלים שעל גבי אבן העלינה - הרי אלו אסורין. אבנים שגשרו מן המרקוליס, אם היו נראות עמו - אסורות, ואם לאו - מתרות. רבי ישמעאל אומר: שלש תפוסות לו - אסורות, ושאינן תפוסות לו - מתרות. ישראל שהביא אבנים מן המרקוליס - הרי אלו אסורות, מפני שנאסרו לעבודת כוכבים. עובד כוכבים שהביא אבנים מן המרקוליס - הרי אלו מתרות, מפני שהיא כעבודת כוכבים שהניחה בעליה, ומרקוליס שנצק ממוקמו - מתר בהנאה. בזרק אבן

במרקוליס מהו אומר? (משלי כו) כצור אבן במגמה כן נותן לכסיל כבוד. כשם שזורק אבן במרקוליס - מכבדו ואין יודע כבוד, כך כל המכבד רשע - מכבדו ואין יודע כבוד. דבר אחר: כצור אבן, כשם שזורק אבן במרקוליס - עובד עבודת כוכבים, כך כל המכבד רשע - הרי זה כעובד עבודת כוכבים. דבר אחר: כצור אבן, כשם שזורק אבן במרקוליס - מתחייב בנפשו, כך המשתמש ביצרו - מתחייב בנפשו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בשונה לתלמיד רשע מהו אומר? כצור אבן במגמה, כשם שזורק אבן במרקוליס - עובד עבודת כוכבים, כך השונה לתלמיד רשע - כעובד עבודת כוכבים.

מסכת עבודה זרה פרק שמיני

חא, בראשונה היו אומרים: אין בוצרין עם העובד כוכבים, ואין דורכין עם ישראל העושה בטמאה, אבל דורכין עם העובד כוכבים. חזרו לומר: אין דורכין עם העובד כוכבים, ואין בוצרין עם ישראל העושה בטמאה, אבל בוצרין עם העובד כוכבים, ומוליכין עמו חביות חדשות אבל לא ישנות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אחד חדשות ואחד ישנות - מסייעין אותו עד שנתעלם משניהן. נתעלם משניהן - נעשה יין נסך. בראשונה היו אומרים: אין מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ואין מוליכין עמו גריצות לתנור. חזרו לומר: מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ומוליכין עמו גריצות לתנור. ובסוריא - מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ומוליכין עמו גריצות לתנור.

חב, ישראל העושה עם העובד כוכבים בגת - הרי זה מעלה את הלחם לגבי תפוח, ומוריד את הלחם מגבי תפוח, אף על פי שהיין צף על ידי - מתר, שאין דרך לנסך כן. והעובד כוכבים העושה עם ישראל בגת - הרי זה מעלה את הלחם לגבי תפוח, ומוריד את הלחם מגבי תפוח, אף על פי

כוכבים אחת. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים, ונתנו בשתי חצרות או בשתי עירות, אף על פי שיוצא ונכנס מחצר זו לחצר זו, ומעיר זו לעיר זו - מתר, מפני שהוא בחזקת משתמר. אם היתה חזקה לו במקום אחר - אסור. פרוזא שישאל ויעובד כוכבים כונסין לתוכו יין, אף על פי שחביות פתוחות והעובד כוכבים יושב ומשמרן - מתר מפני שבחזקת המשתמר.

ח,ד השוכר את הפועל לעשות חצי היום באסור וחצי היום בהתר, ונתן כלן בכרך אחד - כלן אסורות. אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן, ראשונות - אסורות, ושניות - מתרות. השוכר את הפועל לעשות עמו מלאכה, ולעתותי ערב אמר לו: "הולך לי את הלגין הזה במקום פלוני" אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן, שכרו - מתר. השוכר את החמור לרכב עליה, ואמר לו: "תנה לי את הלגין הזה עליה" אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן, שכרו - מתר. אומר אדם לחברו ולפועלו: צאו ואכלו בדינר זה, צאו ושתו בדינר זה, ואינו חושש משם מעשרות ומשם שביעית ומשם יין נסך. אבל אם אמר לו: צא ואכול ככר ואני נותן דמיה, צא ושתה רביעית ואני נותן את דמיה - הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית ומשום יין נסך. הנותן צמר לצבע עובד כוכבים לצבע לו - אינו חושש שמא צבעו בחמץ של יין נסך. אם באו לבית חשבון - אסור.

ח,ה המניח יינו בפונדק ונכנס לכרך, אף על פי ששעה לזמן מרבה - מתר. ואם הודיעו, או שנעל עליו בפונדקו - אסור. המניח יינו בספינה ונכנס לכרך, אף על פי ששעה לזמן מרבה - מתר. ואם הודיעו או שהפליגה ספינתו בים - אסור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: היה שם לגין מלא וקשור לכרעי המטה, ואין העובד כוכבים יודע בו - מתר. אמר לו רבי יהודה: והלא פשתם נכר בין מלמעלה בין מלמטה, אלא כדי שיפתח ויגף וינגב. המשלח חבית של יין

שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכן מנסכים כך. השוקל ענבים בכף מאזנים, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכן מנסכין כך. הדורס ענבים בחבית, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכם מנסכין כך. נפל לבאר ונגע בו טפה כל שהוא - אסור. ירדו לשלות חרצנין וזגין מן הבאר, זה היה מעשה, ובאו ושאלו את חכמים ואמרו: ימכרו כלן לעובד כוכבים. עובד כוכבים שהיה מעלה ענבים בסליו וברדורין לגת, אף על פי שנפצץ לגת והיין מנתז על גבי ענבים - מתר שאין דרכן מנסכין כן. הלוקח עבט של ענבים מן העובד כוכבים, ומצא תחתיו גממיות - מתר. בצדו גממיות - אסור. אדם שפשט ידו לחבית, כמדמה שהיא של שמן ונמצאת של יין, זה היה מעשה, ובאו ושאלו את חכמים ואמרו: ימכרו כלם לעובדי כוכבים. אגודמן שטעם מן הכוס והחזירו לחבית - אסור. קדח במניקת, ונפלה ממנה טפה כל שהיא - אסורה, מפני שטפה של יין אסורה ואוסרת כל שהיא.

ח,ג ישראל שהכניס יינו לרשות עובד כוכבים, אם יש עליו מפתח או חותם - מתר, ואם לאו - אסור. לזה מן העובד כוכבים, אף על פי שיש עליו מפתח או חותם - אסור עד שיושיב שומר. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים ונתנו ברשותו, אף על פי שיש עליו מפתח או חותם - אסור. אם היה אוצר פתוח לרשות הרבים - מתר. בעיר שכלה עובדי כוכבים - אסור עד שיושיב שומר. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים ונתנו ברשותו, והלה כתב לו: "התקבלתי ממך מעות" - מתר. אבל אם רצה ישראל - אין מניחו עד שיתן את מעותיו. זה היה מעשה בבית שאן, ואמרו: אין זו אלא ערמה. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים, ונתנו ברשות עובד כוכבים אחר, זה היה מעשה, ושאלו את רבי שמעון בן אלעזר ואמר: רשות עובד

באור והן טהורין. וכלן שנשתמש בהן עד שלא יגעיל, וטבל ולבן - הרי זה מתר.

טג, מי שהיו גתיו ובדיוו טמאין, ומבקש לטהרן, הדפים והלולים והעדרות - מנגבן והן טהורין. העקלין של נצרים ושל בצבון - צריך לנגב. של חשיפה ושל גמי - צריך לישן. וכמה מישנן? שנים עשר חדש. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מגת לגת ומבד לבד. רבי יוסי אומר: הרוצה לטהרן - או חולטן מיד בחמין, או מולגן במי יתים. רבן שמעון בן גמליאל אומר משם רבי יוסי: נותנן בנהר שמימיו מהלכין מלא עינו. הצנור שמימיו מקלחין - כשם שמנגב לטהרה, כך מנגב ליין נסך.

טד, על שבע מצות נצטוו בני נח: על הדינין, ועל עבודת כוכבים, ועל גלוי עריות, ועל שפיכות דמים, ועל הגזל, ועל אכר מן החי. על הדינין כיצד? כשם שישאל מצוין להושיב בתי דינין בעירות שלחן - כך בני נח מצוין להושיב בתי דינין בעיר שלהם. על עבודת כוכבים ועל ברכת השם כיצד? עובד כוכבים שעבד עבודת כוכבים וברך את השם. לא נתנה מיתה לבני נח אלא בסיף בלבד. על גלוי עריות כיצד? כל ערוה שבית דין של ישראל ממיתין עליה - בני נח מזהירים עליה, וכל ערוה שבית דין של ישראל מזהירים עליה - בני נח מומתין עליה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: הרבה עריות שאין בית דין ממיתין עליה - בני נח מזהירים עליה. בא על עריות ישראל - נדון בדיני ישראל. בא על עריות העובדי כוכבים - נדון בדיני העובדי כוכבים. ואין לי אלא נערה מארסה בלבד. ועל שפיכות דמים כיצד? עובד כוכבים בעובד כוכבים, עובד כוכבים בישראל - חיב. ישראל בעובד כוכבים - פטור. על הגזל כיצד? גנב גזל יפת תאר, וכן פיוצא בו, עובד כוכבים בעובד כוכבים, עובד כוכבים בישראל - אסור. ישראל בעובד כוכבים - מתר. על אכר מן החי כיצד? אכר המרדל בבמה

ביד בתו, ושל ציר ושל חמץ ושל מורס ושל שמן ושל דבש ביד העובד כוכבים, אם היה מכיר חותמו ושמו - מתר, ואם לאו - אסור. יינו אצל העובד כוכבים, מהסתם - אסור משם יין נסך. אבל הציר והמורס והדבש, אם ראה אותו שמנסכין - אסורין, ואם לאו - מתרין. ישראל החשוד - שותין במרתפו ואין שותין מלגינו. ואם היה חשוד על השתיה - אף ממרתפו אסור.

ח, עובד כוכבים שהיה חיב מעות לישראל, אף על פי שמכר יין נסך והביא לו, עבודת כוכבים והביא לו - מתר. אבל אם אמר לו: המתן עד שאמכר יין נסך ואביא לך, עבודת כוכבים ואביא לך - אסור. המוכר יינו לעובד כוכבים ופסק עמו, אף על פי שעתיד למחות את המחצלות ואת המדות - מתר. וחנוני, בין כך ובין כך - אסור. מפני שראשון ראשון זקוף עליו. עובד כוכבים ששלח לגנה אצל ישראל, ומקצת עכבת יין לתוכו - הרי זה ממלא לו הלגין ונועל ונוטל ממנו דמי כלן ואינו חושש.

מסכת עבודה זרה פרק תשיעי

טא, המערה מכלי לכלי קלות, משכנעד שפתח של חבית ולמטה - הרי זה אסור. הגת והמחץ והמשפך של עובדי כוכבים - רבי מתיר, וחכמים אסורין. ומודה רבי בקנקנים - שהן אסורות. מפני מה אלו אסורות ואלו מתרות? אלו - עשויות למכנס, ואלו - עשויות שלא למכנס. של עץ ושל אבן - צריך לנגב. אם היו זפותין - צריך לקלף.

טב, הלוקח כלי תשמיש מן העובד כוכבים, דברים שלא נשתמש בהן - מטבילן והן טהורין. דברים שנשתמש בהן, כגון כוסות וצלוחית - ידיח בצונן. כגון היורות והמחמין והטוגגין וקמקומסין - ידיחן ברותחין. כגון השכנין והשפודים והאסקלאות - מלבנן

אג, חמר בהוריה שאין בדיני נפשות. בדיני נפשות שאין בהוריה. שבהוריה - עד שהורו כלן כאחד. ובדיני נפשות - הולכין אחר הרב. שבהוריה - עד שהורו בית דין שבלשכת הגזית. ובדיני נפשות - נותנין בכל מקום. יחיד שהורה עצמו על פיו - הרי זה חייב, שנאמר (במדבר טו, ז): "והנפש אשר תעשה ביד רמה":

אד, האוכל שקצים - זה מומר. כיצד מומר אוכל נבלות וטרפות שקצים ורמשים. האוכל בשר חזיר, והשוטה זין נסך, או המחלל את השבת, והמנסך. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף הלוכש כלאים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף העושה דבר שאין היצר תאב לו:

אה, הורו בית דין שהוא מוצאי שבת, ואחר כך זרחה חמה - אין זה הוריה אלא טעות. הורו בית דין לעקור את כל הגוף, אומר: אין דם בתורה, אין חלב בתורה, אין פגול בתורה - הרי אלו פטורין. הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת - הרי אלו חייבין. כיצד? אמר: יש דם, אבל אין חייבין אלא על דם הקרב לשלמים. יש חלב בתורה, אבל אין חייבין אלא על חלב הקרב לשלמים. יש פגול בתורה, אבל אין חייבין אלא על פגול שבשלמים - הרי אלו חייבין, שנאמר: דבר. נאמר כאן דבר, ונאמר להלן דבר. מה דבר האמור להלן - מקצתו ולא כלו, אף דבר האמור כאן - מקצתו ולא כלו. אתה אומר דבר מקצתו ולא כלו, או אינו אלא כלו? תלמוד לומר (דברים יז, ח): "בין דם לדם" - ולא כל דם. בין דין לדין - ולא כל דין. בין נגע לנגע - ולא כל נגע. הא אין צריך לומר בלשון הראשון, אלא בלשון האחרון. נאמר כאן דבר, ונאמר להלן דבר. מה דבר האמור להלן - מקצתו ולא כלו. אף דבר האמור כאן - מקצתו ולא כלו. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: חטאו ששה והן רבן, או שבעה אף על פי שאינו רבן - הרי חייבין:

ואין בו להעלות ארוכה, בשר המדלדל בבהמה ואין בו להעלות ארבה - אסור לבני נח ואין צריך לומר לישראל. ואם יש בו להעלות ארבה - מתר לישראל ואין צריך לומר לבני נח. נטל צפור שאין בה כזית ואכלה - רבי פטר, ורבי אלעזר ברבי שמעון מחיב. ומה על אבר מן החי ממנו - חיב, כלו - לא יהא חיב! חנקה ואכלה - פטור. רבי חנניא בן גמליאל אומר: אף על דם מן החי. רבי חזקא אומר: אף על הסרוס. רבי שמעון אומר: אף על הכשפים. רבי יוסי אומר: כל האמור בפרשה - בני נח מזהרין עליה, שנאמר (דברים יח): לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו' וחובר חבך כי תועבת ה'. אפשר שכתוב ענש עד שלא יזהיר? אלא מזהיר ואחר כך עונש, מלמד: שהזהיר ואחר כך עונשן. רבי אלעזר אומר: [אף] על הכלאים. מתר לבני נח לזרע וללבש כלאים. אסור להרביע ולהרביב אילנות.

מסכת הוריות פרק ראשון

אא, הורו בית דין, וידע אחד מהן שטעו. או שהיה אחד מן התלמידים ותיקים יושב לפניהם וראוי להוראה כשמעון בן עזאי, והלך ועשה על פיהן - הרי זה חיב, מפני שלא תלה בבית דין:

אב, הורו בית דין, ועשו כל הקהל או רבן על פיהן, בזמן שהוראתו הוראת בית דין - פטורין, והעושין על פיהם - מביאין פר. ואין הוריתן הורית בית דין - מביאין פר. העושין על פיו - מביאין כשבה או שעירה. הורו בית דין, ועשו שנים או שלשה שבטים או רבן על פיהם, בזמן שהוראתן הורית בית דין - פטורין, והעושין על פיהן - מביאין פר. אין הוריתן הוריות בית דין - חייבין. ועושין על פיהן - מביאין כשבה או שעירה. עשו על הורית עצמן - פטורים. הוריות כהן משית - חייבין. הורו בית דין ואחד מהן אינו שם - פטורין. רבי אומר: אומר אני: עד שיהא מפלא שבהן:

הכפורים, ועשירית האפיפה. לא פורע, ולא פורם. אכל פורם מלמטה, וההדיוט מלמעלה. אין מטמא לקרובין. ומצוה על הבתולה, ומזהר על האלמנה, ומחזיר את הרוצח, ומקריב אונן ואינו אוכל. מקריב חלק בראש, ונוטל חלק בראש. וכל עבודת יום הכפורים - אינה כשירה אלא בו. ופטור על טמאת מקדש וקדשיו. וכלן נוהגין במרבה בגדים שעבר, חוץ מפר הבא על כל המצות. פלן אינן נוהגין במשוח מלחמה - חוץ מחמשה דברים שפרש הכתוב בפרשה. לא פורע, ולא פורם, ואין מטמא לקרוביו, ומצוה על הבתולה, ומזהר באלמנה, ומחזיר את הרוצח; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אין מחזיר את הרוצח:

בב איזהו נשיא? [נשיא] ישראל, ולא נשיא שבט. נשיא ישראל ונשיא בית דוד - זה מביא לעצמו, וזה מביא לעצמו:

בג איזהו משיח? משוח בשמן המשחה. אין בין משוח בשמן המשחה למרבה בגדים, אלא שהמרבה בגדים - צריך להביא פר; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אינו צריך להביא פר:

בד פר משיח ופר העדה - פר משיח קדם לפר העדה בכל מצעו, הואיל ופר משיח מכפר, והעדה מתכפרת, מוטב שיקדים המכפר למתכפר, שנאמר (ויקרא טז, ו): "וכפר בעדו ובעד ביתו וגו'". פר הבא על כל המצות - קדם לפר ושעיר של עבודת כוכבים, ופר ושעיר של עבודת כוכבים - קדם לשעיר של נשיא. ושעיר של נשיא - קדם לשעיר של יחיד. ושעיר של יחיד - קדם לכבשה של יחיד. שתי הלחם - קודמות לכבשים. העמר - קדם לפכש הקרב עמו. זה הכלל: הבא בגין היום - קדם לבא בגין הלחם:

בה הוא ואביו ורבו עומדין בשבי - הוא קדם לרבו, ורבו קדם לאביו, ואמו קודמת

אג הורו בית דין של אחד מן השבטים, ועשה אותו השבט על פיהן - אותו השבט חזיב, ושאר השבטים פטורין. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: הוראת בית דין עם כל שבט ושבט - כהוראת בית דין לצבור, שאין בית דין ומשיח חזיבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה, והעלם דבר בבית דין ושגגת המעשה בקהל. עשו על הורית עצמן - פטורין. על הורית כהן משיח - חזיבין. אין חזיבין אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, וכהן משיח, ולא בעבודת כוכבים, אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. משיח בעבודת כוכבים - חזיב על שגגת המעשה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: הרי הוא כשאר כל מצות העלם דבר עם שגגת המעשה - מביא אשם תלוי:

אז אין חזיבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש. ומביא אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנדה. אמר רבי שמעון: מפני מה חזיבין על מצות עשה שבנדה? מפני שיש בה לא תעשה. ועוד רבי יהודה היה אומר בהן כלל: כשהיחיד באשם תלוי - נשיא כיוצא בו, ומשיח ובית דין פטורין. וכשהוא באשם ודאי - נשיא ומשיח כיוצא בו, ובית דין פטורין:

אח שמיצת הקול, ובטוי שפתיים, וטמאת מקדש וקדשיו - בית דין פטורין, יחיד נשיא ומשיח חזיב. אלא שאין הנשיא חזיב על שמיצת הקול, ולא על טמאת מקדש וקדשיו - שהן בעולה ויורד. נשיא - כיוצא בו, ומשיח ובית דין - פטורין. כשהוא בקבועה, יחיד ונשיא ומשיח - מביאין שעירה, ובית דין - פר ושעיר, [פר] לעולה ושעיר לחטאת:

מסכת הוריות פרק שני

בא אלו דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט: פר הבא על כל המצות, ופר יום

א. (לד): "ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא" - הקדים צדוק לנתן. ואומר (זכריה ג, ח): "שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך היושבים לפניך" וגו'. יכול בני אדם הדיוטות היו? תלמוד לומר: "כי אנשי מופת המה", אין מופת אלא נביא, שנאמר (דברים יג, כ): "ונתן אליך אות או מופת":

ב. ט. משוח בשמן המשחה - קודם למרבה בגדים. מרבה בגדים - קודם למשוח מלחמה. משוח מלחמה - קדם לסגן. סגן - קודם לראש משמר. ראש משמר - קדם לראש בית אב. ראש בית אב - קדם למרכל. - קדם לגזבר. גזבר - קדם לכהן הדיוט. כהן הדיוט - קדם ללוי. לוי - קדם לישראל. ישראל - לממזר. ממזר - לנתנין. נתנין - לגר. גר - לעבד משחרר. אימתי? בזמן שכלן שוין, אבל אם היה ממזר תלמיד חכם, וכהן גדול עם הארץ - ממזר תלמיד חכם קדם לכהן גדול עם הארץ, שנאמר (משלי ג, טו): "יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה". רבי שמעון בן אלעזר אומר: בדין הוא שיקדים עבד משחרר לגר, מפני שזה גדל בקדושה, וזה שלא בקדושה, אלא מפני שזה היה בכלל ארור, וזה לא היה בכלל ארור:

ב. מפני מה הכל קופצין לישא את הגירות, ואין הכל קופצין לישא את המשחררת? מפני שהגירות - היתה בחזקת משמרת, ושפחה משחררת - היתה בחזקת מפקרת. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: מפני שמצין לקללה בפי כל הבריות. מפני מה הכל נשאלין על העבד? מפני שעסקו רע עם הבריות:

ב. יא. (תהלים קלה, יט): "בית ישראל ברכו את ה', [בית אהרן ברכו את ה'], בית הלוי ברכו את ה', יראי ה' ברכו את ה'". נמצאו: ישראל - מברכין אחת. בית אהרן - שתיים. בית הלוי - שלש. ישראל יראי ה' - מברכין ארבע:

לכל אדם. איזהו רבו? רבו שלמדו תורה, לא שלמדו אומנות. ואיזה? זה שפתח לו תחלה. רבי מאיר אומר: רבו שלמדו חכמה, לא רבו שלמדו תורה. רבי יהודה אומר: כל שרב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר: כל שהאיר עיניו במשנתו:

ב. ו. האיש - קדם לאשה, להחיותו, להשיב אברה. ואשה - קודמת לאיש, לכסות, ולהוציא מבית השבי. בזמן ששניהן עומדין בקלקלה - האיש קדם. מעשה שהלך רבי יהושע לרומי, אמרו לו: יש כאן תינוק אחד וירושלמי יפה עינים וטוב ראי עומד לקלון, הלך רבי יהושע לבדקו, כיון שהגיע לפתח, קרא את המקרא הזה (ישעיהו מ: מי נתן למשסה יעקב וישראל לברוזה. נענה אותו תינוק ואמר (שם): הלא זה חטאנו לו וגו'. באותה שעה אמר רבי יהושע: מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ שאיני זז מכאן עד שאני פודה אותו במקומו הרבה. פדאו במקומו הרבה, ושגרו לארץ ישראל, ועליו נאמר (איכה ד, כ): "בני ציון היקרים המסלאים בפז" וגו':

ב. ז. מנין שכל השונה פרק אחד לחברו, מעלה עליו הכתוב כאלו הוא יצרו ורקמו והביאו לעולם? שנאמר (ירמיה טו, יט): "אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה", כאותו הפה שורק נשמה באדם הראשון, כך כל המכניס בריה אחת תחת כנפי השכינה - מעלין עליו כאלו יצרו ורקמו והביאו לעולם. יקרה - התורה, שנאמר (משלי ג, טו): "יקרה היא מפנינים". ואומר (משלי כ, ט): "יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת":

ב. ח. חכם - קדם למלך ישראל. מת חכם - אין לנו פיוצא בו. מת מלך ישראל - כל ישראל ראויים למלכות. המלך - קדם לכהן גדול, שנאמר (מלכים א, א, לג): "ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר ליי" וגו'. כהן גדול קדם לנביא, שנאמר (שם)

הדרן עלך תוספתא סדר נזיקין

מסכת קרבנות פרק ראשון

א. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שנוזבחו שלא לשמן - כשרין, אלא שלא עלו לבדלים לשם חובה, חוץ מן הפסח ומן החטאת. הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן. רבי אליעזר אומר: אף האשם, הפסח בזמנו וחטאת והאשם בכל זמן. רבי אליעזר אומר: חטאת באה על חטאת, ואשם בא על אשמה, מה חטאת פסולה שלא לשמה אף אשם פסול שלא לשמו. אמר לו רבי יהושע: לא, אם אמרת בחטאת, שדמה נתן למעלה, לפיכך אם שחטה שלא לשמה - פסולה, תאמר באשם שדמו נתן למטה, ואם שחטו שלא לשמו - כשר, אף אשם שדמו נתן למטה, אם שחטו שלא לשמו - יהא פסול. אמר לו רבי יהושע: לא, אם אמרת בפסח שיש לו זמן קבוע, ואם שחטו שלא לשמו פסול, תאמר באשם שאין לו זמן קבוע? ואם שחטו שלא לשמו - כשר. ואמר לו רבי אליעזר: חטאת תזכיר, שאין לה זמן קבוע, ואם שחטה שלא לשמה - היא פסולה, אף אשם שאין לו זמן קבוע, אם שחטו שלא לשמו - יהא פסול. אמר לו רבי יהושע: נחזור חלילה. חזר רבי אליעזר ואמר: אף חטאת היא ואשם היא, מה חטאת פסולה שלא לשמה אף אשם פסול שלא לשמו. אמר לו רבי יהושע: בחטאת הוא אומר: "ושחט אותה לחטאת" - שתהא שחיטתה לשם חטאת, בפסח הוא אומר (שמות יב, כז): "ובח פסח הוא לה" - שתהא זביחה לשם פסח, אבל אשם, אינו אומר "אשם הוא", אלא בשעת הקטר חלביו, הוא עצמו אף על פי שלא הקטיר חלבו - כשר.

ב. אשם בן שנה שהביאו בן שנים, ובן שנים שהביאו בן שנה, או ששחטו מחסר זמן בבדלים - תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. עולת נזיר ועולת יולדת, ועולת מצרע ששחטן בני שנים עשר חדש ויום אחד, או ששחטן מחסר זמן בבדלים, ועולין על גבי מזבח וטעונין נסכים, אלא שלא עלו לבדלים לשם חובה. זה הוא כללו של דבר: כל שאינו פוסל בעולת נדבה - אינו פוסל בעולה, וכל הפוסל בחטאת - פוסל באשם, חוץ מן האשם ששחטו שלא לשמו.

ג. כבשים ששחטן לשם כבשים, ונמצאו אילים - עלו לצבור לשם אילים. אילי צבור ששחטן לשם אילים, ונמצאו כבשים, עלו לצבור לשם כבשים, והשאר יעלו על גבי המזבח וטעונין נסכים.

ד. שחטו לשמו, ומלקו שלא לשמו - כשר, שפכר הכשר בשחיטה, חוץ למקומו - פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו - פגול וחיבים עליו כרת. חוץ למקומו וחוץ לזמנו - פסול ואין בו כרת, ורבי שמעון מכשיר בהלוח. וכן בחוץ לזמנו וחוץ למקומו. אמר רבי שמעון: מצאני יוסי ברבי בצידן, ואמר לי: הלוח, שהיה רבי מאיר פוסל בו, מה אתה בו, אמרתי לו: מכשיר אני. אמר לי: מאיזה טעם? אמרתי לו: לפי שאי אפשר לעבודה שלא שחטה, ושלא קבלה ושללא זרקה, אבל אפשר שלא בהלוח. רבי אליעזר אומר: כל הלוח שעבודה צריכה לו - פוסל בעבודה, וכל הלוח שאין עבודה צריכה לו - אינו פוסל בעבודה. איזהו הלוח שעבודה צריכה לו? שחטו וקבל לילך, ולזרקו על גבי המזבח, ובשעת הלוחו חשב עליו - זה הלוח שעבודה צריכה לו. אבל שחט, וקבל לילך להניחו במקום אחר, ובשעת הלוחו חשב עליו - זה הוא הלוח שאין עבודה צריכה לו.

בחוץ - כשר. הזורק בחוץ - פסול. קבלוהו פסולין - אין חביבין עליו. זרקוהו - פסולין - חביבין עליו. אמר לו: העבודה! שלא הטייתה ימין ושמאל. אני שמעתי ולא היה לי לפרש, ואתה דורש ומסכים להלכה, הא כל הפורש ממך כפורש מחייו.

ז. דם פרת חטאת, שוחט בימינו ומקבל בשמאלו, ומזה באצבע הימנית, ואם שנה - פסול. רבי יהודה אומר: בימינו היה שוחט ונותן את הסכין לפניו, או לזה שעומד בצדו ומקבלו בימינו, ומערה בשמאלו, ומזה באצבע הימנית. ואם שנה - פסול. היות שבפרה, הן שלא לשמן, או שאינן מכונות, או שחסר אחת מהן שטבל אחת והזה שתיים, או שטבל שתיים, והזה אחת - הרי אלו פסולות. היות שבמצרע, שהן שלא לשמן שאינן מכונות - הרי אלו כשרות. דם אשמו של מצורע - מקבל בימינו ומערה בשמאלו, ומזה באצבע הימנית. ואם שנה - פסול. פנה משמאלו לימינו, וערה לשמאלו, וחזר והזה בימינו - פסול, לא מפני ששנה - פסול, אלא שחסר הלוג טפה כל שהוא.

ח. דם כל הנתנין למעלן, שנתנן שלא כדרךן, או שאינן מכונות - הרי אלו כשרין. דם הנתנין למגען, שנתנן שלא כדרךן, או שמכנן שלא כנגד היסוד - הרי אלו פסולין. דם כל הנתנין למעלן, מקצת כלי ונותן ביד, ואם נתן בכלי - פסול. לג שמן של מצרע, נוטל בימינו ומקבל בשמאלו, ומזה באצבע הימנית. ואם שנה - פסול. אבל בעוף אינו כן, אלא שבעולת העוף ממה מעצמו, ובחטאת העוף - מזה וממה מעצמו. בלן שקבלו ביד והזה בכלי, בכלי והזה ביד - הרי אלו פסולין. הקטר חלבין ואמורין ועצים, שנתנן על גבי האישים, בין ביד בין בכלי, בין בשמאלו בין בימינו - הרי אלו כשרין. היין שנסכו בקסוה, הקמץ והלבונה, ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים שקדשו בכלי, שנתן על גבי האישים, בין ביד בין בכלי, בין

ה. וכן היה רבי אליעזר אומר: אפלו רגלו אחת על גבי הרצפה - פסול. רגלו אחת על גבי הרצפה, ורגלו אחת על גבי הלבנה, רגלו אחת על גבי הרצפה, ורגלו אחת על גבי הכלי, שאם ינטל הכלי ויכול לעמוד בפני עצמו - כשר, ואם לאו - פסול. קבל בימינו ובשמאלו כאחד - פסול. רבי שמעון מכשיר. היתה שמאל מסייעת את הימין - הכל מודים שהוא כשר. היה רבי שמעון אומר: כל שנאמר בו יד - טעון ימין, וכל שלא נאמר בו יד - אין טעון ימין. כל שנאמר בו 'אצבע' - טעון ימין, וכל שלא נאמר בו 'אצבע' - אין טעון ימין. רבי אלעזר בר רבי שמעון אומר: כל שנאמר בו מתנת יד, שנה במתנה - פסול. בקבלה - כשר. וכל שנאמר בו קבלת יד, שנה בקבלה - פסול. במתנה - כשר. קבל הכהן, קבל הכשר, קבל בימינו, קבל בכלי הקדש, קבל כשר חזר וקבל פסול, קבל בשמאל, קבל בכלי חל - פסול. קבל הכשר וזרק הפסול, קבל הפסול וזרק הכשר - פסול.

ו. דרש רבי עקיבה: מנין לקבלת הדם שלא תהא אלא בכהן תמים ובכלי שרת? תלמוד לומר (ויקרא ט, ט): "והקרב בני אהרן את הדם אליו"! יכול זו זריקה, כשהוא אומר: "וזרקו" - זו זריקה אמורה, הא אינו אומר כאן "והקרב" אלא זו קבלה, מקיש קבלה לזריקה, מה זריקה בכהן תמים ובכלי שרת, אף בקבלה בכהן תמים ובכלי שרת. ולהלן הוא אומר: "ומשחת אותם וכהנו לי", מה כהן האמור להלן בכהן תמים וכלי שרת, אף כהן האמור כאן כהן תמים וכלי שרת. אמר לו רבי טרפון: עקיבה! עד מתי אתה מגבב ומביא עלינו? אקפח את בני אם לא הפרש שמעתי בין קבלה לזריקה, ואתה השותה קבלה לזריקה. אמר לו: תרשני לומר לפניך מה שלמדתי? אמר לו: אמור! אמר לו: קבלה, לא עשה בה מחשבה כמעשה. זריקה, עשה בה מחשבה כמעשה. המקבל

בְּיָמֵינוּ בֵּין בְּשִׁמְאָל - הָרִי אֱלוֹ כְּשִׁרִין. וְכֵלֶן
שְׁנִסְכוּ בִקְסָוָה וְנִסְכוּ בִהִין - כְּשֶׁר. בְּיָד
וּבְכָלִי חַל - פְּסוּל. אֶחָד נִסּוּף הַמִּים, וְאֶחָד
נִסּוּף הַיִּין, שְׁנִסְכוּ בֵּין בִּהִין בֵּין בִּקְרָקְעוֹת,
בֵּין בִּקְסָוָה בֵּין בְּמִנִּיקוֹת - הָרִי אֱלוֹ כְּשִׁרִין.

27 SEP ראשון Sunday 16	בבלי: בכורות ט ירושלמי: שבועות לא תוספתא: עבודה זרה ו נ"ך: מלכ"א א רמב"ם: גירושין ו	2nd Day Succos ב' דסוכות, לפען אפיתך עלות השחר 5:36 סו"ז קר"ש - פג"א 9:11 סו"ז תפלה - פג"א 10:23 שקיעה 6:44 נץ החמה 6:49 סו"ז קר"ש - גר"א 9:47 סו"ז תפלה - גר"א 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת 7:57
28 SEP שני Monday 17	בבלי: בכורות י ירושלמי: שבועות לב תוספתא: עבודה זרה ז נ"ך: מלכ"א ב רמב"ם: גירושין ז	1st Day Chol Hamoed א דחוו"פ סוכות, אערוך שועי עלות השחר 5:37 סו"ז קר"ש - פג"א 9:11 סו"ז תפלה - פג"א 10:23 שקיעה 6:42 נץ החמה 6:50 סו"ז קר"ש - גר"א 9:47 סו"ז תפלה - גר"א 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת 7:55
29 SEP שלישי Tuesday 18	בבלי: בכורות יא ירושלמי: שבועות לג תוספתא: עבודה זרה ח נ"ך: מלכ"א ג רמב"ם: גירושין ח	2nd Day Chol Hamoed ב דחוו"פ סוכות, אבן שתייה עלות השחר 5:38 סו"ז קר"ש - פג"א 9:12 סו"ז תפלה - פג"א 10:23 שקיעה 6:41 נץ החמה 6:51 סו"ז קר"ש - גר"א 9:48 סו"ז תפלה - גר"א 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת 7:54
30 SEP רביעי Wednesday 19	בבלי: בכורות יב ירושלמי: שבועות לד תוספתא: עבודה זרה ט נ"ך: מלכ"א ד רמב"ם: גירושין ט	3rd Day Chol Hamoed ג דחוו"פ סוכות, קל לפושעות עלות השחר 5:39 סו"ז קר"ש - פג"א 9:12 סו"ז תפלה - פג"א 10:23 שקיעה 6:39 נץ החמה 6:52 סו"ז קר"ש - גר"א 9:48 סו"ז תפלה - גר"א 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת 7:52
1 OCT חמישי Thursday 20	בבלי: בכורות יג ירושלמי: שבועות לה תוספתא: הוריות א נ"ך: מלכ"א ה רמב"ם: גירושין י	4th Day Chol Hamoed ד דחוו"פ סוכות, אדון המושיע עלות השחר 5:40 סו"ז קר"ש - פג"א 9:12 סו"ז תפלה - פג"א 10:23 שקיעה 6:37 נץ החמה 6:53 סו"ז קר"ש - גר"א 9:48 סו"ז תפלה - גר"א 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת 7:50
2 OCT ששי Friday 21	בבלי: בכורות יד ירושלמי: שבועות לו תוספתא: הוריות ב נ"ך: מלכ"א ו רמב"ם: גירושין יא	Hoshanah Rabbah הושענא רבה עלות השחר 5:41 סו"ז קר"ש - פג"א 9:13 סו"ז תפלה - פג"א 10:23 שקיעה 6:36 נץ החמה 6:54 סו"ז קר"ש - גר"א 9:49 סו"ז תפלה - גר"א 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת 7:49
3 OCT שבת Shabbos 22	בבלי: בכורות טו ירושלמי: שבועות לז תוספתא: קרבנות א נ"ך: מלכ"א ז רמב"ם: גירושין יב	Shemini Atzeret / Yizkor שמיני עצרת, יזכור, גשם עלות השחר 5:42 סו"ז קר"ש - פג"א 9:13 סו"ז תפלה - פג"א 10:23 שקיעה 6:34 נץ החמה 6:55 סו"ז קר"ש - גר"א 9:49 סו"ז תפלה - גר"א 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת 7:47

דער רבי זאגט אז מען קען זיך גארנישט פארשטעלן די גרויסקייט און טייערקייט פונעם אָתרוֹג.
מען זעט אז אידן געבן אויס אסאך געלט פאר די מצוה, מער ווי פאר אנדערע מצוות, ווייל דאס
איז עפעס גאר א ספעציעלע חשובע מצוה.

(שיחות הר"ן סימן קכ"ה)